

วิธีการสอนของครูอนุบาลที่ทำให้เด็กเข้าใจได้ง่าย โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัวในชีวิตประจำวันของเด็ก ๆ เช่นถามว่าเวลาเราเข้าห้องน้ำเมื่อเสร็จธุระแล้วเอากระดาษเช็ดก้นน้อย ๆ ของเรา จะดีไหมถ้าเราสาว ๆ กระดาษออกมาเยอะๆ ใครบอกได้ไหมว่ากระดาษเหล่านี้มาจากไหน ? ถ้าเราสาวกระดาษเยอะๆ อะไรจะเกิดขึ้น ถ้าคนทั้งโลกทำอย่างเดียวกันโลกนี้จะเป็นอย่างไร.....”

จากนั้นคุณครูก็จะเดินเรื่องเข้าสู่ กรรมวิธีการผลิตกระดาษแบบย่อยๆ จากต้นไม้ พอให้ติดสมองน้อยๆ กลับบ้านไปด้วย หลังจากนั้นบรรดาพ่อแม่จำนวนไม่น้อยได้รายงานให้ครูทราบว่าพวกตนถูกบรรดาลูกในชั้นเรียนนั้นเตือนห้ามสาวกระดาษชำระจำนวนมากเวลาเข้าห้องน้ำพร้อมเตือนว่าถ้าไม่เชื่อ ต้นไม้อาจจะหมดจากโลกได้.....”

คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมของประเทศไทย

คุณลักษณะและกระบวนการ
ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม
ของประเทศ

นิคซ่าแลนด์

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม)
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

รายงานการวิจัย

คุณลักษณะและกระบวนการ
ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม
ของประเทศนิวซีแลนด์

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม)
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

๑๕๕.๒๕๕๓ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
ศ. ๘๑๗ ศ คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม
ของประเทศนิวซีแลนด์ / กรุงเทพฯ : ศูนย์คุณธรรม., ๒๕๕๙.
๑๑๖ หน้า
ISBN. ๙๗๔-๙๗๗๒-๒๓-๗
๑. คุณธรรมจริยธรรม ๒. ศูนย์คุณธรรม
๓. ชื่อเรื่อง

คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศนิวซีแลนด์

พิมพ์ครั้งที่ ๑

สิงหาคม ๒๕๕๙ (สิ่งพิมพ์อันดับที่ ๕/๒๕๕๙)

จำนวน

๓,๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

๖๙/๑๖-๑๗ อาคารวิทยาลัยการจัดการ

มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU)

ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน

เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร. ๐ ๒๖๔๔ ๙๙๐๐

โทรสาร ๐ ๒๖๔๔ ๔๙๐๑

Web site: <http://moralcenter.or.th>

ผู้พิมพ์

บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด

๙๐/๖ ซอยจรัญสนิทวงศ์ ๓๔/๑ ถนนจรัญสนิทวงศ์

แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย

กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทร. ๐ ๒๔๒๔ ๓๒๔๙, ๐ ๒๔๒๔ ๓๒๕๒

โทรสาร ๐ ๒๔๒๔ ๓๒๔๙, ๐ ๒๔๒๔ ๓๒๕๒

คำนำ

การศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นภารกิจหนึ่งที่ฝ่ายวิจัยและจัดการความรู้ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ให้ดำเนินการเพื่อการศึกษาวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่าง ๆ ที่มีภาพลักษณ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นรูปธรรมรวม ๑๐ ประเทศ ได้แก่

๑. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศแคนาดา
๒. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศเยอรมัน
๓. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศเกาหลี
๔. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศศรีลังกา
๕. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศฟินแลนด์
๖. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไต้หวัน
๗. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศสวิสเซอร์แลนด์

๘. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไทยอินเดีย
๙. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไทยเวียดนาม
๑๐. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไทยซีแลนด์

สำหรับรายงานการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไทยซีแลนด์ ฉบับพิมพ์เผยแพร่นี้ เป็นรายงานที่เรียบเรียงจากรายงานการวิจัยฉบับที่ศูนย์คุณธรรมได้ดำเนินการให้ อาจารย์ฉลวยวรรณ ปัญญา ศึกษารวบรวมข้อมูลและเขียนรายงานเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความรู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับประเทศไทยซีแลนด์ สำหรับการพิจารณารายงานการวิจัย เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมรอยัลปรีนเซส หลานหลวง กรุงเทพฯ โดยมี ศาสตราจารย์ ร.ต.อ.ดร.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และศาสตราจารย์สมน อมรวิวัฒน์ เป็นผู้วิพากษ์นำ ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านได้เพิ่มเติมข้อมูลที่มีคุณค่ายิ่ง

ศูนย์คุณธรรม จึงได้จัดให้มีคณะบรรณาธิการเพื่อเรียบเรียงข้อมูลทั้ง ๒ ส่วน รวมทั้งเพิ่มเติมข้อมูลจากหนังสือ **“ชีวิตนอกบ้าน ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ อยู่อย่างไรในนิวซีแลนด์”** ซึ่งเป็นข้อมูลที่เขียนจากประสบการณ์ต่างๆ ของครอบครัวอาจารย์ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ที่ใช้เวลาพำนักอยู่ในประเทศไทยซีแลนด์กว่า ๘ ปี (๒๕๔๐-๒๕๔๘) ผวนกเข้าด้วยกัน เพื่อให้รายงานฉบับนี้ครอบคลุมสาระสำคัญ โดยเฉพาะในส่วนคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมที่ยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน

ศูนย์คุณธรรมขอขอบพระคุณ อาจารย์ฉลวยวรรณ ปัญญา ศาสตราจารย์ ร.ต.อ.ดร.ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ ศาสตราจารย์สุนทร อมรวิวัฒน์ และผู้ทรงคุณวุฒิผู้เข้าร่วมพิจารณารายงานการวิจัย ตลอดจน การให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเรียบเรียงรายงานการ วิจัยให้สมบูรณ์เพิ่มขึ้น ไว้ ณ โอกาสนี้ จึงหวังว่ารายงานฉบับนี้จะมีคุณค่า แก่ผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสังคม ทั่วไปและเป็นประโยชน์สำหรับศูนย์คุณธรรม ที่จะได้นำข้อมูลไป สังเคราะห์ร่วมกับผลงานวิจัยอีก ๙ ประเทศ เพื่อการจัดทำข้อเสนอเชิง นโยบายในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมดีมีคุณธรรมต่อไป

น.น-1 yml-1

(นางสาวนราทิพย์ พุ่มทรัพย์)

ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

ประเทศนิวซีแลนด์ แม้จะเป็นประเทศเล็กทั้งในด้านภูมิศาสตร์ และจำนวนประชากรเพียง ๔.๑ ล้านคน แต่จัดอยู่ในลำดับประเทศที่พัฒนาแล้ว จากรายงานของ UNDP ว่าด้วยการพัฒนามนุษย์ มีตัวชี้วัดบ่งบอกถึงความเป็นประเทศที่มีความเข้มแข็งในด้านเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเมือง และโดยเฉพาะในด้านการศึกษา ที่สร้างคนให้มีคุณภาพ เช่น เป็นนักแสวงหา ใฝ่รู้ทำให้มีความสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์โลกได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นประเทศที่รักสงบ เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปว่า **นิวซีแลนด์รักษาคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ได้ดีเยี่ยม แม้จะเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม แต่ทุกคนก็อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข คนนิวซีแลนด์สมถะมีความเป็นอยู่เรียบง่าย นิสัยใจคอสุภาพเรียบร้อย ใจดี ซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร ความเป็นตัวของตัวเองสูงและให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งชนชั้นวรรณะ** ซึ่งนิวซีแลนด์ในสายตาชาวโลกคือประเทศของคนผิวขาวชาวยุโรป แต่ถ้าได้ศึกษาความเป็นมาถึงแก่นความจริงแล้วจะพบว่าสภาพทางสังคม นิวซีแลนด์เป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์การสร้างประเทศที่เจ็บปวดและบางช่วงน่าสลดใจจากการต่อสู้ แย่งชิงที่ดินระหว่างชนเผ่าเมารี คือชนเผ่าพื้นเมืองที่ตั้งเดิมกับผู้อพยพมาจากประเทศทางทวีปยุโรปที่เข้ามาครอบครองแผ่นดินทั่วประเทศพร้อมกับแสดงตน ทำให้มีผลให้ผู้มาก่อนตกอยู่ในสภาวะชนกลุ่มน้อย กลายเป็นผู้อาศัยแทนกลุ่มคนชาวยุโรป

ระบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของสังคมประเทศนิวซีแลนด์ เป็นผลที่ตามมาเหตุปัจจัยของการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจทางการเมือง การต่อรอง การปรับตัวและการสร้างการเรียนรู้ให้แก่ประเทศของตนให้มีเอกภาพ แม้ว่าอิทธิพลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นพบทั้งความสำเร็จและล้มเหลวบ้าง อยู่ที่มีการมีโลกทัศน์ของประชาชนนิวซีแลนด์ ประกอบด้วย

๑. ระดับท้องถิ่นและระดับชาติ สร้างโลกทัศน์ที่มีการยอมรับความหลากหลายของการสร้างสังคมร่วมกันของคนในชาติ ทั้งในด้านสิทธิและความชอบธรรม ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม เจเนอไซทางประวัติศาสตร์ และเข้าถึงทรัพยากร

๒. ระดับโลกที่กว้างขึ้น กลุ่มประชากรส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่กลุ่มคนขาวชาวยุโรปที่มีโลกทัศน์ของการใฝ่รู้ ใฝ่หา ติดตามความเป็นมาและเป็นไป ซึ่งเป็นรากเหง้าของคนยุโรป

จากทั้ง ๒ ข้อ ทำให้ประชาชนคนนิวซีแลนด์ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ขณะเดียวกันพร้อมที่จะปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมในระดับโลกอย่างมีศักดิ์ศรีด้วยความเข้าใจอยู่ตลอดเวลา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้บ่มเพาะให้เกิดคุณลักษณะพิเศษของคนนิวซีแลนด์หลายอย่างเช่น

- ความซื่อสัตย์
- ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน
- การรักษาความสะอาดและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- การสอนด้วยการจดบันทึก
- การใช้เวลาว่างส่วนใหญ่ของคนนิวซีแลนด์
- การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน

- การมีนิสัยรักการเดินทาง
- การรักษาวัฒนธรรม ระเบียบวินัย กฎกติกา มารยาท

จึงเป็นประเทศที่น่าจะนำมาศึกษาเกี่ยวกับระบบการปลูกฝังคุณธรรม เพื่อให้เป็นฐานคิดและฐานข้อมูลเกิดประโยชน์ในการศึกษาเปรียบเทียบ เป็นความรู้ที่สามารถนำมาพัฒนาประเทศไทยต่อไป

จากการศึกษา พบว่า ระบบวัฒนธรรม ที่ว่าด้วย “แก่นค่านิยม” (Core Value) ของสถาบันหลัก ๓ สถาบัน อันได้แก่ ๑) สถาบันครอบครัว ๒) การศึกษา และ ๓) เศรษฐกิจ-การเมืองระดับชาติ คือ “แหล่งกำเนิด” ภูมิปัญญาแห่งการป่มเพาะและกำกับระบบการปลูกฝังคุณธรรมของประชาชน อย่างไรก็ตามเหนือค่านิยมเหล่านี้ ยังต้องมีระบบ “จิตสำนึกทางประวัติศาสตร์แห่งชาติพันธุ์” ที่หล่อหลอมคนนิวซีแลนด์ให้มีจิตสำนึกที่ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ เป็น “รากแก้ว” ที่หยั่งลึก สร้างความมีศักดิ์ศรีและความมั่นคงในชีวิตของชนทุกหมู่เหล่า ในประเทศ ท่ามกลางสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสถานการณ์ของโลกอยู่ตลอดเวลา เมื่อเป็นดังนี้ ความเข้าใจเรื่องการปลูกฝังระบบคุณธรรม จะต้องทำความเข้าใจในเชิงระบบโครงสร้างสังคมในระดับประเทศ กระบวนการสร้างและการก่อให้เกิด “จิตสำนึกทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์” ที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนกำหนดและสะท้อนความเป็นจริง ในด้านความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม (ภาษา ความเชื่อ ศาสนา และอื่นๆ) ที่มีอยู่ตามภูมิภาคและตามท้องถิ่นทั่วประเทศเหล่านี้เป็นตัวกำหนด “แก่นค่านิยม” ของประเทศ ซึ่งสังคมไทยสามารถนำมาเลือกเป็นตัวช่วยอย่างที่จะสร้างคุณค่าใหม่ของความเป็นสังคมไทยให้เกิดการยอมรับ สิทธิ ศักดิ์ศรี และความแตกต่างทางวัฒนธรรม - ชาติพันธุ์ ของพลเมืองไทยโดยถ้วนหน้า

สถาบันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดคือ สถาบันครอบครัว ควรจัดการณรงศ์สนับสนุนการสร้างแก่นแท้ค่านิยมของครอบครัวในเชิงปฏิบัติ นำโดยผู้ใหญ่ ได้แก่ แม่ พ่อ และผู้ปกครอง เน้น “คุณภาพแห่งความเป็นคน” ให้เติบโตเป็นผู้มีความรู้และมีทักษะในการใช้หลักธรรมแห่งความเมตตาและการสร้างภูมิปัญญา ให้เกิดการสานประโยชน์ ให้แก่ตนเอง และเพื่อนมนุษย์อื่นๆโดยไม่มีอคติต่อเรื่องความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และสถานภาพทางสังคม สนับสนุนการศึกษาวิจัย สถานภาพสถาบันครอบครัวไทยในภูมิภาคต่างๆ โดยเน้นในด้านโภชนาการ สังคมและทักษะและการดำรงชีวิตที่ดี มีคุณค่า แล้วนำผลการศึกษามา วิเคราะห์ถักนักรอง เพื่อผลักดันให้การสร้างเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวให้เป็นวาระแห่งชาติ ที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนและจริงจัง

สถาบันการศึกษาทุกระดับ นอกเหนือจากความพยายามที่จะให้มีการปฏิรูประบบการบริหารจัดการแล้ว ควรทำการปฏิรูประบบเรียน-วิธีสอน อย่างเร่งด่วน ในระดับของเนื้อหาสาระ ให้มีเป้าหมายอย่างชัดเจนในการสร้างคนให้รอบรู้ในหลักชีวิต อย่างน้อย ๓ ประการ คือ ๑) ความดี (มีคุณธรรมยอมรับความแตกต่างหลากหลายของวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และสถานภาพทางสังคมเน้นความเสมอภาค) ๒) ความจริง (คณิตศาสตร์ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และนิเวศวิทยา) และ ๓) ความงาม (ศิลปะ การช่าง และการกีฬา) ในระดับวิธีเรียนวิธีสอน ให้มีการพัฒนาแนวการสอนใหม่ที่เน้น การเรียนรู้จากการกระทำ สร้างความหมายชีวิตจากการสร้างความรู้ท้องถิ่นให้กลมกลืนกันระหว่างความเป็นท้องถิ่นและความ เป็นสากล

สถาบันศาสนาหลักๆ ในประเทศ ย่อมมีความสำคัญในการสร้าง คุณภาพของคนเช่นกัน ควรมีการสนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนา

ระบบการสอน การถ่ายทอดหลักปฏิบัติ โดยเฉพาะศาสนาพุทธ ให้ความสำคัญ การปฏิบัติ เพื่อผลแห่งการพัฒนาไปสู่การเป็นสถาบันทางปัญญาและจิต วิญญาณอย่างแท้จริง เป็นผู้นำในการสร้างวัฒนธรรม แสวงปัญญา สามารถ นำไปประยุกต์ใช้การดำรงชีพอย่างมีคุณค่าและความหมายแห่งความเป็น มนุษย์ในเชิงสากล

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(๓)
บทสรุปผู้บริหาร	(๖)
บทที่ ๑ ฐานคิดและวิธีการศึกษา	๑
บทที่ ๒ ภูเขาน้ำแข็งเหนือน้ำ...ภาพรวมนิเวศิ์แลนด์วันนี้	๙
บทที่ ๓ ประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์... เหตุและปัจจัยของภูเขาน้ำแข็งใต้น้ำ	๒๑
บทที่ ๔ จิตสำนึกการยอมรับความแตกต่าง และการอบรมเลี้ยงดูในระบบครอบครัว	๓๑
บทที่ ๕ การปลูกฝังคุณธรรมของคนนิเวศิ์แลนด์ : มุมมองของคนไทย	๕๓
บทที่ ๖ จิตสำนึก อุดมการณ์แห่งชุมชน และเผ่าพันธุ์	๖๓
หนังสืออ้างอิง	๘๗
ภาคผนวก ตัวอย่างบทสัมภาษณ์กึ่งสอบถามคนนิเวศิ์แลนด์	๙๑

ฐานคิดและวิธีการศึกษา

ฐานคิดและวิธีการศึกษาวิจัย ที่นำมาใช้ในการศึกษาระบบการปลูกฝังคุณธรรมของสังคมนิวซีแลนด์ครั้งนี้ เป็นการเขียนขึ้นสำหรับผู้สนใจในด้านระเบียบวิธีวิจัยโดยเฉพาะและนักวิจัยอื่นๆ จะได้ทราบที่มาที่ไปของข้อมูล แหล่งข้อมูล และวิธีการตีความหมายเพื่อการวิเคราะห์ที่สรุปออกมาเป็นข้อๆนั้น มีความเป็นมาอย่างไร ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง อยู่บนฐาน “วิชาการ” หรือไม่ เพียงไร และผลการศึกษา พอจะให้ความเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใดประการหนึ่ง และเป็นการนำเสนอให้ผู้อ่านได้รับรู้ว่าเป็นระบบเกี่ยวกับวิธีการและกระบวนการศึกษาในครั้งนี้อย่างไร สำหรับท่านที่สนใจเฉพาะเนื้อหาผลการศึกษาสามารถพลิกข้ามบทนี้ไปได้ เพื่อการเข้าถึงงานวิจัยที่มีชีวิตโดยไม่เป็นการเสียเวลาจนเกินไป

กล่าวโดยทั่วไป การศึกษาสิ่งเกี่ยวกับมนุษย์ สังคมและวัฒนธรรม ทำได้ ๒ วิธีการหลักๆ จาก ๒ สำนักใหญ่ๆ ที่จะขอกล่าวถึงโดยย่อ ดังนี้

๑. สำนักประจักษ์นิยม (Empiricism) คือการอธิบายปรากฏการณ์หรือปัญหาใดจากสิ่งที่เห็นที่จับต้องได้ ด้วยเครื่องมือชั่ง ตวง วัด ให้ได้คำตอบเป็นตัวเลข การศึกษาวิจัยด้วยวิธีนี้จะแยกปรากฏการณ์หรือปัญหาที่กำลังศึกษาอยู่นั้น แยกออกจากความรู้สึกของผู้วิจัย และ อาศัยความมีเหตุผลทางแนวคิดทฤษฎีที่มีคนอื่นคิดค้นไว้ก่อน มาเป็นตัวมาตรฐาน ตัดสินความเชื่อมั่นของผลสรุปของการศึกษาวิจัย แล้วนำมาแยกให้เห็น “ความจริง” ว่าเป็นส่วนผสมของอะตอมก๊าซออกซิเจนและไฮโดรเจน เป็นต้น

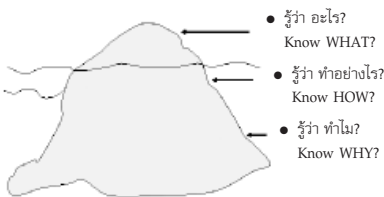
๒. สำนักการสร้างความหมาย (Constructivism) คือการอาศัยการ “ตีความ” ว่าสิ่งนั้นสิ่งนี้ มีนัย และมีความหมายในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมแต่ละแห่งอย่างไร เป็นการหาความหมายในเชิงสัญลักษณ์ ว่าเป็นอย่างไร เช่น เมื่อเห็นน้ำ อาจอธิบายไปตามความหมายของกลุ่มคนในสังคมหนึ่งๆ ว่าหมายถึง “แม่คงคา” มีความหมายและคุณค่าในเชิงความศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น

ในการศึกษาครั้งนี้ ด้วยเป็นเรื่องเกี่ยวกับ “คุณธรรม” เป็นส่วนหนึ่งของระบบวัฒนธรรมของประเทศนิวซีแลนด์ อันเป็นเรื่องของ “นามธรรม” จับต้องได้ยาก จำเป็นต้องใช้วิธีการศึกษาที่เหมาะสม ฐานคิดของการวิจัยถือว่าเป็นการศึกษาประเภทที่สอง คือเป็นกระบวนการตีความ โดยได้นำกรอบแนวคิดการศึกษาวัฒนธรรมในมิติที่ว่าด้วยระบบคิดและภูมิปัญญาที่ประยุกต์มาจากนักมานุษยวิทยาด้านระบบคิดและจิตสำนึก^๑

๑ โปรดดูเป็นตัวอย่าง ใน Shore, Bradd. ๑๙๙๘. *Culture in Mind: Cognition, Culture, and the Problem of Meaning.*

(Cognitive Anthropology) โดยเฉพาะงานของ โอภาส ปัญญาและโสฬส ศิริโสัย^๒ ที่ได้ศึกษาระบบคิดและภูมิปัญญาว่าด้วยเรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของคนไทย เพื่อเปรียบเทียบกับสังคมอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียอีกหลายๆ ประเทศ งานวิจัยเรื่องดังกล่าว เชื่อว่า พฤติกรรมที่แสดงออกมาให้เห็นภายนอกของมนุษย์นั้น แท้ที่จริงแล้วถูกกำหนดมาจาก ระบบคิดและจิตสำนึก (Mental Models) ซึ่งถูกกำหนดและปลูกฝังมาจากระบบวัฒนธรรมของสังคม (Cultural Models) ที่ตนเองเกี่ยวข้องอยู่ในรูปแบบของ ความหมายลึกๆ (Meaning) ระบบคุณค่า (Values) ทักษะคติ (Attitudes) ความเชื่อ (Beliefs) ตลอดจน โลกทัศน์ (World Views) แม้กระทั่งบรรดานักคิด นักวิทยาศาสตร์ก็ตาม แนวคิดทฤษฎีต่างๆยังถูกกำหนดมาจาก กระบวนทัศน์ (Paradigm) ของเจ้าสำนักคนก่อนๆ เมื่อพูดถึงระบบคิดและภูมิปัญญาแล้ว สิ่งต่างๆ ดังกล่าว จะมีอิทธิพลในการ “สร้างภาพในจิต” (“สังขาร”-การปรุงแต่ง) ไว้ใช้เป็นฐานความรู้ในการดำเนินชีวิตต่อไป

อุปมาเหมือนภูเขาน้ำแข็ง ในภาพด้านล่าง ส่วนบน สามารถเห็นได้ ด้วยตา ด้วยการจับต้อง รวมทั้งการชั่ง ตวง วัด ถือว่าเป็นส่วนของ

ปรากฏการณ์ (เป็นเศษ ๑ ส่วน ๕ ของทั้งหมด) เป็น พฤติกรรมของ คน ของสังคมที่แสดงออกหรือหากมองในลักษณะว่าเป็น

^๒ Opart Panya and Solot Sirisai. ๒๐๐๓. “Environmental Consciousness in Thailand: Contesting Maps of Eco-conscious Minds”

ปัญหา ส่วนนี้คือ ผลของปัญหา มิใช่เหตุและปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังของปัญหานั้นๆ นักมานุษยวิทยาเชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์ในระดับปัจเจกถูกวางกรอบไว้ด้วย เงื่อนไขปัจจัยอื่นที่อยู่ลึกกว่า สิ่งที่เห็นและวัดได้ในเชิงปริมาณ กล่าวคืออยู่ลึกลงไปใต้น้ำ ไม่สามารถใช้สายตาและการจับต้องในเชิงวัตถุได้ เพราะบริเวณนี้เป็นถิ่นที่เกิดของ ความหมาย คุณค่าทางวัฒนธรรม และจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ (การเป็นชาติพันธุ์ที่ประสบชัยชนะ หรือเป็นผู้แพ้สงคราม) ทศนคติ ความเชื่อตลอดจนโลกทัศน์ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นกระบวนการทางวัฒนธรรมสั่งสมและถ่ายทอดกันมาในสังคม ชุมชน แม้กระทั่งในองค์กรทุกองค์กร จากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นต่อๆ ไป ต่างมีส่วนในการแสดงออกในการสร้าง “ความมีตัวตน”(Identity) ให้คุณค่าต่อตนเอง ต่อชาติพันธุ์ ต่อผู้อื่น ต่อโลกและธรรมชาติ

ดังจะเห็นได้ในการศึกษาครั้งนี้ สังคมนิวซีแลนด์ มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาในการสร้างประเทศอย่างโหดร้ายและเจ็บปวด จากการต่อสู้ดิ้นรนระหว่างชนสองชาติพันธุ์คือคนขาวชาวยุโรปผู้อพยพมาตั้งถิ่นฐานใหม่กับชนเผ่าพื้นเมืองที่อยู่ก่อน จิตสำนึกความเป็นชาติพันธุ์โดยเฉพาะ ชาวเผ่าเมารี ซึ่งมักถูกบิดเบือนทางประวัติศาสตร์อยู่เสมอ ทั้งหมดนี้ก่อตัวเป็น “จิตสำนึกทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์” (Historical and Ethnic Consciousness) กลายเป็นรากเหง้าที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจของคนในสังคมนิวซีแลนด์ส่วนที่เป็นชนเผ่าเมารี อันเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดวิถีชีวิต การสร้าง ครอบครัวและการสร้างประเทศชาติเข้าสู่สังคมโลกใหม่ ส่วนกลุ่มชนคนขาว ได้มีวัฒนธรรมประชาธิปไตยระบบรัฐสภาที่มีวุฒิภาวะ เป็นปัจจัยหลักในการสร้าง ปรับตัวและเปลี่ยนแปลง โดยมีการยอมรับความแตกต่างภายในชาติมากขึ้นทั้งหมด จึงเป็นเรื่องของการสร้างและยอมรับ

วัฒนธรรม (ระบบคิด กฎระเบียบสังคม และ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ของชาติพันธุ์)

การศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดเช่นนี้ สามารถเชื่อมโยงระหว่าง ระบบคิดและจิตสำนึก กับพฤติกรรมการแก้ปัญหา เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ ได้มีการศึกษาสังคมใหญ่ๆ เช่น ระบบคิดของ ชาวอเมริกันและในยุโรป ที่ผ่านจิตสำนึกสิ่งแวดล้อมที่แคบๆ ใกล้ตัว” และ ระบบคิดของคนไทยทำให้ทราบว่า คนไทยโดยรวมเมื่อมองเรื่องสิ่งแวดล้อมมักเข้าใจจำเพาะสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเท่านั้น เช่นคนในชนบทจะให้ คุณค่าสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติเป็นอาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม อัน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์เป็นเบื้องต้น ส่วนคนในเมืองรวมทั้งผู้ที่มี การศึกษา จะมุ่งมองเฉพาะปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ที่ชัดเจนจำกัดเพียง เรื่องขยะ น้ำเสีย ความแออัด คนไทยโดยรวมจึงไม่สามารถเชื่อมโยงสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่นกับระดับประเทศและระดับโลกได้ ทำให้ไม่เห็น ความสำคัญด้วยไม่เข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกหรือ โลกาวัดวัน ด้วยระบบคิดที่ชัดเจนแคบเฉพาะตนและภาคส่วนเช่นนี้ การ จัดองค์กรการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่มีพลังในการขับเคลื่อนวิกฤติ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม จึงเป็นเรื่องยาก เพราะแต่ละคนและแต่ละภาคส่วน เห็นสิ่งแวดล้อมในมิติที่แตกต่างกัน ยิ่งขาดความเข้าใจในเรื่องความเชื่อมโยงที่เป็น “ระบบนิเวศ” ความเชื่อมโยงเป็นสายใยที่ซับซ้อน จากท้องถิ่น ถึงระบบโลก (เช่น ปัญหาโลกร้อน) จุดแข็งของกรอบแนวคิดเช่นนี้ ทำให้ เห็น ความแตกต่างระหว่างกลุ่มต่างๆ ในสังคม ว่ามีความคิดที่แตกต่าง

๓ เช่น งานของ Kempton, Willet, James Boster, and Jennifer A. Hartley. ๑๙๙๖. *Environmental Values in American Culture*.

หลากหลาย สามารถสะท้อนให้เห็นระบบสังคมที่มีพลวัต มีชีวิตชีวาตามความเป็นจริง

จากฐานคิดนี้จึงเชื่อว่าการที่จะเข้าใจ ระบบการปลูกฝังคุณธรรมของคนในประเทศนิวซีแลนด์ จะต้องเข้าใจ “สิ่งที่อยู่ในหัว” (คือสิ่งที่สะท้อนให้เห็น ระบบคิด ภูมิปัญญา ความเชื่อ โลกทัศน์) ของคนนิวซีแลนด์ที่เป็นระบบที่ฝังลึกกลายเป็น “ความรู้ที่เร้าให้เกิดคุณธรรม” หรือ “tacit knowledge” (โปรดดูภาพภูเขาน้ำแข็ง) ดังนั้นการเข้าใจสิ่งที่ลึกอยู่ในระบบความคิดของคน เช่นนี้ สามารถทำได้โดยผ่าน “การกระทำ” มิใช่ได้โดยการหาจากเหตุจากผล แล้วหาค่าเฉลี่ยเพื่อให้เห็นว่า ระบบคุณธรรมเป็นสิ่งที่มียุ่ตายตัว เป็นมาตรฐานของคนนิวซีแลนด์ งานวิจัยของอาจารย์ฉลวยวรรณ ปัญญา จึงเลือกใช้เครื่องมือและกระบวนการที่สามารถเข้าใจสิ่งที่อยู่ลึกในระดับจิตสำนึกและโลกทัศน์ของคนนิวซีแลนด์ดังต่อไปนี้

- ๑) งานที่เป็นเอกสารทางราชการ เอกสารทางประวัติศาสตร์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องระบบคิดและคุณธรรม (เช่น งานวิจัยภาควิชาเมารีศึกษา มหาวิทยาลัยวิกตอเรีย โดยเฉพาะงานของ โอภาส ปัญญา เรื่อง “Survival Without Land: Maori Strength in Northern New Zealand” ๑๙๙๖)
- ๒) การสัมภาษณ์ กึ่งแบบสอบถาม กับ ผู้รู้ที่เป็นกุญแจไปสู่ข้อมูลเชิงลึก (Key Informants) [ในช่วงปี ๑๙๗๖ - ๒๐๐๕ คนนิวซีแลนด์ (ทั้ง คนเมารี และคนขาว ทุกวัย) และคนไทยที่อยู่ในนิวซีแลนด์]

- ๓) การจัดกลุ่มสนทนา (Focus Groups) ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในวาระต่างๆ กันตั้งแต่ปี ๑๙๗๖ - ๒๐๐๕ นับครั้งไม่ถ้วน เฉพาะในปี ๒๐๐๕ จำนวนไม่ต่ำกว่า ๕ ครั้ง
- ๔) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ของนักวิจัย (ประสบการณ์ตรงที่ใช้ชีวิตอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ ไม่ต่ำกว่า ๘ ปีและเดินทางไปมาเป็นระยะๆ จากปี ๑๙๗๕ -๗๗ ปี ๑๙๙๐ -๑๙๙๗ และ ปี ๑๙๙๘ เป็นระยะๆ)

งานภาคสนามคือการเดินทางไปศึกษาในประเทศนิวซีแลนด์เพื่อหาข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมที่เป็นปัจจุบัน ในข้อ (๒) และ (๓) ได้ดำเนินการในระหว่าง วันที่ ๑๑- ๒๖ กรกฎาคม ปี ๒๐๐๕

สำหรับรายงานการวิจัยฉบับพิมพ์เผยแพร่นี้เป็นรายงานที่คณะบรรณาธิการของศูนย์คุณธรรมได้เรียบเรียง จากรายงานการวิจัย “คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศนิวซีแลนด์” ของอาจารย์ฉลวยวรรณ ปัญญา โดยผนวกข้อมูลจากหนังสือ “ชีวิตนอกบ้าน ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ อยู่อย่างไรในนิวซีแลนด์” ที่กล่าวถึงสังคมการเรียนรู้ของคนนิวซีแลนด์ในช่วง ๒๕๔๐ - ๒๕๔๘ โดยเฉพาะกิจกรรมในสถาบันการศึกษา ซึ่งท่านและครอบครัวได้สัมผัสโดยตรง เนื่องจาก ลูกๆ ได้ศึกษาที่นิวซีแลนด์ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาไว้ด้วย

๒

ภูเขาน้ำแข็งเหนือน้ำ...ภาพรวมนิวซีแลนด์วันนี้

ประเทศนิวซีแลนด์ ตั้งอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก ค่อนข้างไปทางขั้วโลกใต้มีพื้นที่ทั้งหมด ๒๖๘,๖๘๐ ตารางกิโลเมตร ห่างจากประเทศออสเตรเลีย ๒,๑๖๒ กิโลเมตร ประเทศนิวซีแลนด์เป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มีประชากรรวมทั้งสิ้น ๔.๐๔ ล้านคน (๒๕๔๘) ที่สืบเชื้อสายมาจากประเทศต่างๆทั่วโลกรวม ๑๔๕ ประเทศ โดยแบ่งออกเป็นฝรั่งคนขาว (Pakeha) ประมาณกว่า ๖๙.๘ เปอร์เซ็นต์ ประชากรที่เป็นชนเผ่าพื้นเมือง คือชนเผ่าเมารี ประมาณ ๗.๙ เปอร์เซ็นต์ ชาวหมู่เกาะแปซิฟิก ๔.๔ เปอร์เซ็นต์ และที่เหลือเป็นประชากรที่เป็นชาวเอเชียราว ๕.๗ เปอร์เซ็นต์ และจากอัฟริกาใต้ ซิมบับเวและซาโมเลียที่อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานในยุคหลังสุด

เมารีเป็นชนชาติแรกที่ตั้งรกรากบนดินแดนแห่งนี้เมื่อ ๖๐๐ ปีก่อน ต่อมาคือชาวอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ ในช่วงศตวรรษที่ ๑๙ และตามด้วย

ชาวยุโรปเชื้อสายต่างๆ เมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ชาวหมู่เกาะแปซิฟิกจากซามัวและทONGKAO พยพหลังไหลเข้ามาหลัง ค.ศ.๑๙๖๐ ตามด้วยชาวจีน เกาหลี และชนเชื้อสายอื่นๆ อีกในช่วง ค.ศ.๑๙๘๐ เป็นต้นมา

นิวซีแลนด์เป็นประเทศที่อยู่ในเครือจักรภพอังกฤษในฐานะเมืองขึ้น มาจนถึงปี ๑๙๕๐ ได้มีการเปลี่ยนแปลงให้มีเอกภาพมากขึ้น ต่อมาภายหลังราวช่วงทศวรรษที่ ๑๙๘๐ เมื่อประเทศอังกฤษให้ความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศยุโรปมากขึ้นกรณีสหภาพยุโรปหรือ EU ประเทศนิวซีแลนด์จึงสร้างความเป็นตนเองมากขึ้น เริ่มจากต้องการให้มีข้าหลวงใหญ่หรือผู้แทนพระองค์จากอังกฤษเป็นคนนิวซีแลนด์เท่านั้น และในที่สุดในปี ๑๙๘๖ ได้รัฐธรรมนูญแก้ไขใหม่ แทนฉบับที่เขียนโดยประเทศอังกฤษ ภาษาราชการคือภาษาอังกฤษ

ในด้าน**ภูมิศาสตร์** ประเทศนิวซีแลนด์มีอุณหภูมิต่ำโดยเฉลี่ยทั่วประเทศระหว่าง๑๐องศาเซนติเกรด ในฤดูหนาว ถึง ๑๙ องศาเซนติเกรด ในฤดูร้อน ภูมิประเทศแบ่งออกเป็นเกาะใหญ่ๆ ๒ เกาะ คือ เกาะเหนือ และเกาะใต้ มีเนื้อที่รวมกันทั้งสิ้นประมาณ ๒๗๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร มีเมืองหลวงชื่อ เมือง เวลลิงตัน ตั้งอยู่ในตอนใต้ของเกาะเหนือ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำการเกษตรกรรม (๕๑%) ได้แก่ การเลี้ยงแกะ (ส่งออกเนื้อและขนแกะ) เลี้ยงวัวเนื้อและวัวนม และผลไม้ (แอปเปิ้ล แพร์ กีวี องุ่น เป็นต้น) พื้นที่รองลงไปคือ ป่าธรรมชาติและป่าปลูกเพื่อการอุตสาหกรรม (๒๔% และ ๖% ตามลำดับ) สามารถจ้างแรงงานอาชีพหลักๆ ในประเทศได้เป็นแขนงต่างๆ คือ การประมง การเกษตร การทำสวนไม้ดอก ไม้ผล และผัก การท่องเที่ยว และการผลิตสินค้าอุปโภค

ในด้าน**การเมือง** ประเทศนิวซีแลนด์มีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยบนรากฐานระบบรัฐสภาแบบเวสต์มินสเตอร์ ปัจจุบันมีสมาชิกสภาผู้แทนจำนวน ๑๒๐ คน (ชาย ๘๑ คน หญิง ๓๙ คน) ที่มาจากพรรคการเมือง ๘ พรรค ในจำนวนนี้มีสมาชิกสภาจำนวนถึง ๒๑ คนที่แสดงตนเป็นตัวแทนของชาวเมารี วาระการเลือกตั้งมีขึ้นทุกๆ สามปี พลเมืองนิวซีแลนด์ต้องลงทะเบียนเพื่อรับสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง เพราะไม่มีกฎหมายบังคับให้ทุกคนต้องไปออกเสียง การเลือกตั้งครั้งต่อไปจะมีขึ้นใน ค.ศ.๒๐๐๘

แต่เดิมมีระบบรัฐสภาที่มีพรรคการเมืองหลักๆ อยู่สองพรรค ได้แก่ พรรคแห่งชาติ (National) และพรรคแรงงาน (Labor) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ได้เกิดการพัฒนาพรรคการเมือง ที่ร่วมสร้างขึ้นมาโดยชนพื้นเมืองเผ่าเมารี มีอุดมการณ์ทางการเมืองชนเผ่าพื้นเมืองเข้มแข็งขึ้น กระบวนการขับเคลื่อนการเมืองพลังที่สาม

เฮเลน คล๊าก หัวหน้าพรรคแรงงานคือนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน

ปัจจุบันนิวซีแลนด์ยังคงเป็นสมาชิกของเครือจักรภพอังกฤษที่คิดรวมจำนวนพลเมืองจากประเทศสมาชิกทั้งหมดเข้าด้วยกันแล้วจะตกวาร์อยละ ๓๐ ของประชากรทั่วโลก ซึ่งมีสมเด็จพระนางเจ้าเอลิซาเบธที่สอง แห่งอังกฤษทรงดำรงตำแหน่งประมุขของประเทศ โดยมีข้าหลวงใหญ่ (Governor General) เป็นผู้แทนพระองค์ในนิวซีแลนด์ อันเป็นสัญลักษณ์ของเอกภาพและความเป็นผู้นำของชาติ

นอกจากนั้นแล้วนิวซีแลนด์ยังเป็นสมาชิกขององค์การนานาชาติอื่นด้วย เช่น องค์การยูเนสโก และองค์การอนามัยโลก รวมทั้งเป็นผู้ลงนามในข้อตกลงร่วมระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นบันทึกการเจรจาที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในแถบขั้วโลกใต้ (The Antarctic -

Environment Protocol) บันทึกร่วมฉบับเกียวโต เรื่องการเปลี่ยนแปลงของสภาวะอากาศโลกและการป้องกันชั้นของบรรยากาศ (Climate Change-Kyoto Protocol and Ozone Layer Protection)

ในด้าน**เศรษฐกิจ** ประเทศนิวซีแลนด์ แม้จะเป็นประเทศเล็กๆ ประเทศหนึ่ง ในย่านมหาสมุทรแปซิฟิก นอกเหนืออาณาเขตทวีปยุโรป แต่เป็นประเทศที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ถูกจัดให้อยู่ในหมู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว คือ อยู่ในกลุ่มประเทศ OECD (Organization for Economic Cooperation and Development) คือกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วและให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศยากจนอื่นๆ จากรายงาน Human Development Report ๒๐๐๓ ของ UNDP ประเทศนิวซีแลนด์ มีเศรษฐกิจเติบโตช้าแต่มั่นคง โดยเฉลี่ย ๔.๘% ของผลผลิตของประเทศต่อรายหัวประชากร เป็นประเทศที่ถูกจัดอยู่ในอันดับที่ ๒๐ ของโลกตามระดับตัวชี้วัดในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development Index) สูงกว่าประเทศไทยซึ่งอยู่ในอันดับที่ ๓๔ และสิงคโปร์ ในอันดับที่ ๒๘ แต่ต่ำกว่าประเทศออสเตรเลีย ซึ่งอยู่ในอันดับที่ ๑๖

ในด้าน**อนามัยและสาธารณสุข** นิวซีแลนด์ให้บริการทางด้านสุขภาพหลากหลายรูปแบบ ระบบสุขภาพของประเทศประกอบด้วยส่วนที่เป็นงานสาธารณสุข งานส่วนบุคคล และ งานอาสาสมัคร รวมกันเข้าเพื่อทำงานในการเสนอและอุดหนุนในการบริการทางสุขภาพ ค่าใช้จ่ายราวสามในสี่ของงานบริการมาจากเงินภาษีอากรเป็นหลัก คนนิวซีแลนด์ส่วนใหญ่ ได้รับการตรวจรักษาทางการแพทย์และยารักษาที่รัฐบาลช่วยจ่ายให้ ยิ่งรายได้น้อยก็ยิ่งได้รับสัดส่วนความช่วยเหลือสูงยิ่งขึ้น และฟรีสำหรับเด็กอายุต่ำกว่าหกขวบ การดูแลผู้สูงอายุในที่พักอาศัยระยะยาวโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายนั้นขึ้นอยู่กับรายได้และการตรวจสอบทางด้านทรัพย์สิน

แต่คนนิวซีแลนด์สามารถซื้อการประกันสุขภาพส่วนบุคคลที่คุ้มครองสุขภาพและการผ่าตัดได้อีกต่างหาก

คนนิวซีแลนด์ได้รับการดูแลด้าน**สาธารณสุข**ค่อนข้างดี มีอัตราการตายของทารก (แรกเกิด-๕ ขวบ) เพียง ๑๕ คน (ต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน) ขณะที่ประเทศไทยมีตัวเลขค่อนข้างสูงถึง ๒๘ คน (ต่อ ๑,๐๐๐ คน) ไม่มีปัญหาเด็กขาดสารอาหาร ขณะที่ประเทศไทยมีสูงถึง ๑๘% ของจำนวนประชากรในประเทศ อาจเป็นด้วยระบบการบริการสุขภาพที่ดีกว่าทำให้คนนิวซีแลนด์มีอายุยืนโดยเฉลี่ย ๗๘.๖ ปี สูงกว่าประเทศในเอเชีย เช่นคนสิงคโปร์ มีอายุเฉลี่ย ๗๘ ปี และคนไทยมีอายุยืนโดยเฉลี่ย ๗๐ ปี

ใน**ด้านการสร้างความรู้และสติปัญญา** ประเทศนิวซีแลนด์ลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาสูง ถึง ๑.๑๖% ของ GDP ขณะที่ประเทศไทยมีเพียง ๐.๑ ผลิตินักวิจัย ๒,๑๙๗ คน (ต่อประชากร ๑ ล้านคน) ขณะที่ประเทศไทยมีเพียง ๗๔ คน ประเทศนิวซีแลนด์ส่งเสริมให้ประชากรเข้าถึงระบบข้อมูลข่าวสารสากลอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ดูได้จากตัวเลขของประชากรที่มีโทรศัพท์ ร้อยละ ๑๐๘ (คนหนึ่งมีมากกว่าหนึ่งเครื่อง ขณะที่คนไทยเพียงร้อยละ ๒๒) ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในปี ๒๐๐๑ มี ๔๖๑:๑๐๐๐คน (คนไทย ๕๘:๑๐๐๐คน) และมีคอมพิวเตอร์ส่วนตัวร้อยละ ๓๙.๓ (คนไทยเพียงร้อยละ ๒.๘) ของประชากรในประเทศ ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าคนนิวซีแลนด์โดยทั่วไป มีโอกาสพัฒนาสติปัญญาโดยสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้ได้มากกว่าคนไทย

ใน**ด้านการศึกษา** การศึกษาภาคบังคับของนิวซีแลนด์ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เริ่มต้นระดับประถมศึกษาตั้งแต่ ๖ - ๑๐ ขวบ (year ๑ - year ๖) มัธยมต้น อายุ ๑๑-๑๒ ขวบ (year ๗ - year ๘) และมัธยมปลายจะเริ่มต้นจาก ๑๓ - ๑๖,๑๗ ปี (year ๙ - year ๑๓) เด็กเล็ก

อายุห้าถึงหกขวบจะเริ่มเข้าเรียนครั้งแรกในระบบการศึกษาภาคบังคับ ระหว่างเดือน กรกฎาคม (เมื่อ school roll เริ่มcount) ถึงเดือนธันวาคม ของปีการศึกษา ชั้นการศึกษาแรกนี้เรียกว่า year ๐ ส่วนเด็กที่แรกเข้าเรียนในระหว่าง ๑ มกราคม ก่อน เดือน กรกฎาคม roll count จะเรียกชั้นเรียนนั้นว่า year ๑ ส่วนใหญ่เด็กที่อายุเข้าห้าขวบมักจะเริ่มไปโรงเรียนทันที ที่การศึกษาภาคบังคับจะกำหนดไว้ที่หกขวบก็ตาม เมื่อเด็กนักเรียนจบการศึกษาภาคบังคับแล้ว การเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยเป็นเรื่องส่วนบุคคลที่ขึ้นอยู่กับความตั้งใจของเด็กและครอบครัว

เด็กนิวซีแลนด์ทุกคนมีสิทธิเรียนฟรีตั้งแต่อายุห้าขวบจนถึงปลายปี ของปีการศึกษาที่นักเรียนคนนั้นอายุครบสิบเก้าปี หรือ เมื่ออายุครบ ยี่สิบเอ็ดสำหรับเด็กการศึกษาพิเศษ ซึ่งมีสิทธิได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย พื้นฐานสำคัญของประถมหนึ่งถึงประถมสี่คือการอ่านออก เขียนได้และคิดเลขเป็น หลักสูตรหลักของชั้นอื่นๆ คือ การศึกษาวิชาภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศึกษา ศิลปะ สุขอนามัยของร่างกาย ประกาศนียบัตรทางการศึกษา แบ่งเป็นสองระดับคือ มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.๓) และตอนปลาย (ม.๕) ก่อนการสอบเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย มีโรงเรียน ระดับประถมทั่วประเทศ ๒,๒๕๐ แห่ง และระดับมัธยมอีก ๓๓๐ แห่ง ที่ส่วนใหญ่จะได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ขณะที่โรงเรียนเอกชนที่ดำเนินการโดยโบสถ์หรือปรัชญาทางการศึกษาแนวต่างๆ ได้รับเงินอุดหนุน จากรัฐบ้าง แต่รายได้ส่วนใหญ่ มาจากค่าเล่าเรียนเป็นหลัก นิวซีแลนด์มีมหาวิทยาลัย ๘ แห่ง รัฐบาลรับภาระในค่าใช้จ่ายระดับอุดมศึกษาแทบทั้งหมด นักศึกษาจ่ายเพียงหนึ่งในสี่ของค่าใช้จ่าย รวมในรูปของค่าธรรมเนียมต่างๆ มีเงินกู้เพื่อการศึกษาให้แก่นักศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือ และเงินอุดหนุน

สำหรับนักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย และยังมีวิทยาลัยเทคนิคอีก ๒๓ แห่ง รวมทั้งวิทยาลัยการศึกษาเพื่อผลิตครูทั้งระดับประถมและมัธยม

แนวนโยบายการสอนของโรงเรียน

๑. เป้าหมายหลัก คือความสำเร็จในการศึกษาของเด็กนักเรียนทุกคน โดยเน้นการพัฒนาทักษะและการพัฒนาความต้องการให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดชีวิต

๒. กระทรวงเป็นผู้กำหนดกรอบนโยบายหลักสูตรซึ่งจะต้องสะท้อนถึงสิ่งสำคัญดังนี้คือ

๒.๑ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมอันเป็นธรรมชาติของประเทศนิวซีแลนด์โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประวัติและความสำคัญ ของสนธิสัญญาไวทากิ ที่ทำขึ้นระหว่าง สภาผู้นำชนเผ่าเมารีและรัฐบาลในเครือจักรภพอังกฤษ

๒.๒. ให้เกิดการบูรณาการ (ให้จบในตัวเอง) ในแต่ละระดับการศึกษา และให้เพิ่มพูนต่อเนื่องตามลำดับขึ้นไป

๒.๓ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีการพัฒนาสูงขึ้นตามลำดับและให้ครูสามารถประเมินการพัฒนานั้นได้อย่างสม่ำเสมอ

๒.๔ ให้ความสำคัญต่อเป้าหมายและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น

๒.๕ ให้มีการสอนภาษาพื้นเมืองและการสอนวิชาต่อไปนี้ด้วย ภาษาพื้นเมือง วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศิลปศาสตร์ สุขอนามัยและพลศึกษา

ระบบการบริหารโรงเรียน

๑. โรงเรียนที่เป็นของรัฐทุกโรงเรียนจะอยู่ภายใต้การบริหารของ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน (Board of Trustees) ซึ่งประกอบด้วย

- ตัวแทนผู้ปกครองที่ผ่านการเลือกตั้งจากผู้ปกครองทั้งหมด
- อาสาสมัครจากชุมชน
- ครู อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียน
- ตัวแทนครูในโรงเรียน
- ตัวแทนนักเรียน (เฉพาะระดับมัธยม)

๒. ทุกโรงเรียนบริหารโดยธรรมนูญ กฎข้อบังคับของโรงเรียน

๓. บทบาทของผู้ปกครองมีส่วนสำคัญอย่างมากในการบริหารโรงเรียนได้แก่

- การเสนอเป็นตัวแทนในคณะกรรมการบริหารโดยผ่านการเลือกตั้งจากผู้ปกครองทั่วไป
- ร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมครูและผู้ปกครอง
- อาสาช่วยงานในโรงเรียน

ประเทศนิวซีแลนด์ได้รับการยกย่องว่ามีมาตรฐานทางการศึกษา เป็นเลิศไม่แพ้ใครเมื่อเปรียบเทียบกับนานาประเทศในซีกโลกตะวันตกชั้นนำและอื่นๆ ทั่วโลก การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพยอดเยี่ยมของนิวซีแลนด์ มีเป้าหมายหลักคือการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าถึงการศึกษาที่ดีที่สุดพร้อมๆ กับการปูพื้นฐานการศึกษาด้านการพัฒนาทักษะและความรู้อย่างมั่นคง อันเป็นแนวทางสู่ความสำเร็จในอนาคตของประชาชนแต่ละบุคคล นิวซีแลนด์ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของชาติอย่างยิ่งยวดโดย มุ่งเน้นวัตถุประสงค์ที่ครอบคลุมทุกระดับของการศึกษา เริ่มตั้งแต่การ

เรียนรู้จากประสบการณ์ “ก้าวแรกของเด็กเล็ก” สืบต่อไป เข้าสู่ “การศึกษาตลอดชีวิตของผู้ใหญ่” ที่เอื้อให้ประชาชนมีทางเลือกและสามารถปรับ เปลี่ยน “ผ่านวัย” จากวัยหนึ่งไปสู่อีกวัยหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากอนุบาลเข้าสู่ประถมต้น เชื่อมต่อประถมปลาย มัธยมต้นและปลาย ด้วยการมีส่วนร่วมอย่างมากในระดับการศึกษาชั้นสูงขึ้นไปเรื่อยๆ จนถึงขั้นอุดมศึกษา ด้วยระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพทั้งระบบ การสนับสนุนคุณภาพครูด้วย การทำงาน “งานวิจัย” พัฒนาศักยภาพครู อาจารย์สู่การเป็น “ครูมืออาชีพ” และสนับสนุนในเชิงนโยบาย เป้าประสงค์ดังกล่าวจะสำเร็จสมบูรณ์สมความปรารถนาไปไม่ได้เลยถ้าขาดปัจจัยดังต่อไปนี้คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (ครอบครัวนักเรียน) และชุมชน วิธีการสอนที่เยี่ยมยอด การกำหนดนโยบายเกื้อหนุน และการบริหารจัดการภายในโรงเรียน ซึ่งทั้งปวงนี้คือประสิทธิผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับนักเรียน สิ่งที่ทำทลายบทบาทการศึกษาของนิวซีแลนด์ ณ ปัจจุบันคือการเพิ่มปริมาณประชากรนักเรียน ในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น นักเรียนที่มาจากเชื้อชาติและพื้นฐานทางสังคมที่หลากหลายซึ่งล้วนแต่มีที่มาที่ไปและความต้องการการเรียนรู้ที่ต่างกันทั้งสิ้น การจัดการศึกษาที่ให้ตอบสนองทุกฝ่ายดังกล่าวจึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาที่มีจุดแข็งอยู่ที่ การอ่านออกเขียนได้และการคิดคำนวณ (บวก ลบ คูณ หาร) ได้ การสนับสนุนโดยการทุ่มงบประมาณในเรื่องการปฏิบัติจริงอย่างมืออาชีพ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงที่ตอกย้ำการเข้าถึงการศึกษาของคนทุกระดับ และการเรียนการสอนในเรื่องหลักทั้งสองนี้ ซึ่งรวมทั้งการใช้ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนพร้อมกันไปด้วย

สิ่งที่นิวซีแลนด์กำลังเร่งให้ก้าวทันต่อความเป็นไปของสังคมภายในประเทศและการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์คือความ

พยายามจัดการศึกษาที่ดึงเอาศักยภาพ ความเป็น “เมารี” ในมิติต่างๆ นำเข้ามาผนวกเป็นพลัง ทั้งบทบาทเมารีเอง อิทธิพลคุณค่าของการศึกษา และวิถีทางต่างๆ ที่นักเรียนเมารีจะสามารถผ่านเข้าสู่หรือติดตามเกาะกลุ่มระบบของการศึกษาได้โดยตลอด ความพยายามหลักสำคัญที่เป็นจริงเป็นจังคือการนำภาษาเมารีเข้ามาผสมกลมกลืนหรือการนำความเป็นเมารีเข้ามาบูรณาการในระบบโรงเรียน

ภาษาเมารีเป็นภาษาราชการภาษาที่สองถัดจากภาษาอังกฤษ แม้จะประเมินกันว่ามีจำนวนประชากรเพียงเล็กน้อย เท่านั้นที่สามารถพูดภาษานี้ได้อย่างแตกฉาน มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ภาษาเมารีดำรงอยู่ต่อไปได้โดยทางโรงเรียน สถานีวิชยุ และสถานีโทรทัศน์ภาคพิเศษ คำเมารีบางคำก็ได้กลายเป็นคำที่ใช้กันแพร่หลายทั่วไปในประเทศ

นอกจากนี้ยังมีการผลักดันให้เกิดการสนับสนุน นักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้เริ่มสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนต่อโรงเรียนและโรงเรียนกับผู้สนับสนุนการศึกษาส่วนอื่นๆ การมีความสัมพันธ์ในชั้นให้ความร่วมมือ จากระดับหน่วยงานรัฐบาล กลุ่มงานวิจัยชุมชน กับนักการศึกษาได้มีโอกาสทำงานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด จนถึงขั้นการทำโครงการพัฒนาชุมชนกับกลุ่มชนผู้อพยพจากหมู่เกาะแปซิฟิกต่างๆ ที่เรียกชนกลุ่มนี้ว่า “Pasifika”

ส่วนระบบการศึกษานิวซีแลนด์ที่บอกเล่าถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาว่า ทิศทางระบบเป็นอย่างไร โรงเรียนสอนอะไร หลักสูตรในชั้นเรียนคืออะไร โรงเรียนมีวิธีการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างไร สิทธิและหน้าที่ของโรงเรียน ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมด้านสังคมและวัฒนธรรม ประเทศนิวซีแลนด์ มีแนวโน้มของปัญหา ในทำนองเดียวกันกับสังคมและประเทศ

อื่นในโลก ทั่วๆ ไป เช่น ปัญหา พฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น การหย่าร้าง การเหยียดผิว อาชญากรรมข้ามชาติ แต่ที่จะกล่าวโดยละเอียดในส่วนที่ดี เพราะเห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้จากสิ่งที่ดี มีคุณค่า ต่อการศึกษา และนำไปพัฒนาประเทศอื่นต่อไป

๓

ประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์... เหตุและปัจจัยของภูเขาน้ำแข็งใต้น้ำ

นิวซีแลนด์ก็ถือว่าเป็น ประเทศในกลุ่มชั้นนำประเทศหนึ่ง ที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติว่า มีการพัฒนาอย่างมั่นคง มีภาพรวมเชิงบวกไม่ว่าจะเป็นภูมิประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม จะได้รับการดูแลอย่างดี บ้านเมืองสงบสุข คนนิวซีแลนด์สมถะมีความเป็นอยู่เรียบง่าย นิสัยใจคอสุภาพเรียบร้อย ใจดี ซื่อสัตย์ อดทน ขยันหมั่นเพียร มีความเป็นตัวของตัวเองสูง และเป็นนักท่องเที่ยวที่พร้อมจะผจญภัย หากมองเป็นอุปมาดังเช่น ภาพภูเขาน้ำแข็งเหนือน้ำ คือภาพรวมภายนอกของนิวซีแลนด์แล้ว ในสายตาชาวโลกจะเห็นว่านิวซีแลนด์เป็นประเทศของคนผิวขาวชาวยุโรป แต่ถ้าได้ศึกษาความเป็นมาให้ถึงแก่นความจริงและได้สัมผัสนิวซีแลนด์ด้วยหัวใจจริงๆ จนเห็น ภาพภูเขาน้ำแข็งใต้น้ำ หรือสภาพความจริงที่ลึกลงไปของนิวซีแลนด์แล้ว จะพบว่าสภาพทางสังคม นิวซีแลนด์เป็นประเทศที่มีประวัติการสร้างประเทศที่เจ็บปวดและบาง

ช่วงนำเศร้ามืดใจจากการต่อสู้แย่งชิงที่ดินระหว่างชนเผ่าเมารี คือชนเผ่าพื้นเมืองที่อยู่ดั้งเดิมกับผู้อพยพมาจากประเทศทางทวีปยุโรปที่เข้ามาครอบครองแผ่นดินทั้งประเทศพร้อมกับแสดงตนต่อสายตาชาวโลกในสถานะเจ้าของ มีผลให้ชาวพื้นเมืองผู้มาก่อนตกอยู่ในสภาวะชนกลุ่มน้อยราวกับผู้มาขออาศัยอยู่แทนกลุ่มคนชาวยุโรปผู้ตามเข้ามายึดครองประเทศได้ภายหลัง

ระบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ของสังคมประเทศนิวซีแลนด์ เป็นผลที่มาจากเหตุปัจจัย ของการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจทางการเมือง การต่อรอง การปรับตัวและการสร้างการเรียนรู้ที่จะสร้างสังคมประเทศ ให้มีเอกภาพ โดยการยอมรับเงื่อนไขความแตกต่างหลากหลายนับตั้งแต่เรื่องประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติพันธุ์ที่ครอบครองแผ่นดินสิทธิการเข้าถึงระบบทรัพยากรและสวัสดิการของประเทศ

ต่อจากนี้ จะเป็นการนำเสนอประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์^๔ เพื่อจะแสดงให้เห็นว่ากระบวนการทางประวัติศาสตร์ของชาติพันธุ์ ในการสร้างชาติบ้านเมืองมีความสำคัญอย่างยิ่ง การสร้างอัตลักษณ์ ความเป็นตัวตนของกลุ่มและเผ่าพันธุ์ ด้วยว่าเป็นระบบจิตสำนึกที่ฝังรากหยั่งลึกสะท้อนออกมาในรูปของ ระบบวัฒนธรรม วิถีคิด และระบบคุณธรรม เป็นตัวกำกับพฤติกรรม (ระบบคุณธรรม) ของคนในระดับปัจเจก กำหนดวิถีคิด คุณค่าและการปฏิบัติของผู้นำในสถาบันหลักทางสังคม เช่น คุณค่าที่ให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา

^๔ ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่ได้มาจากเอกสารทางราชการ ได้แก่ใน Ngai Tahu Report: The Historical Experience Vo. ๑. (๑๙๙๑). Waitangi Tribunal.

ประเทศนิวซีแลนด์มีประวัติการสร้างรัฐชาติที่เจ็บปวดบอบช้ำจากการตั้งถิ่นฐาน ประวัติศาสตร์ที่เปิดเผยขึ้นเป็นหลักฐานใหม่โดยชนพื้นเมืองชี้ให้เห็นความจริงอีกด้านหนึ่งคือด้านของชนพื้นเมืองชาวเมารี โดยเฉพาะชนพื้นเมืองหลายเผ่า ถูกแย่งชิงที่ดิน หลอกลวงให้ซื้อขายพื้นที่ ตลอดจนใช้อำนาจรัฐที่มีกองทหารเป็นอำนาจเหนือกว่า ทำการข่มขู่ถือโอกาสครอบครองเอาเป็นของรัฐ โดยมีบริษัทค้าขายที่ดินรายใหญ่ชื่อ “นิวซีแลนด์” เป็นผู้ทำให้เกิดข้อพิพาทระหว่างชนพื้นเมืองกับชาวยุโรปผู้อพยพมาตั้งถิ่นฐานใหม่ จนนำไปสู่สงครามแย่งที่ดินระหว่างชนเผ่าพื้นเมืองกับกองทหารของราชอาณาจักร เกิดการสูญเสียทั้งเลือดเนื้อและสูญเสียที่ดินอันเป็นคุณค่าทางมรดกที่สืบทอดกันมาจากรบรรพบุรุษ เป็นประวัติศาสตร์ที่สร้างความเจ็บปวดแก่คนที่เกี่ยวข้องทั้งในอดีตและปัจจุบัน Sir Peter H. Buck นักมานุษยวิทยาที่มีเชื้อสายมาจากคนพื้นเมืองเมารี ที่ยอมรับกันทั่วไปในนาม Te Rangi Hiroa เขียนไว้ว่า “ประวัติศาสตร์ว่าด้วยเรื่องรัฐปฏิบัติต่อการได้มาของที่ดินจากชาวเมารีเป็นเรื่องที่น่าเศร้าสลดเป็นที่สุดจนทำให้รู้สึกเจ็บปวดในหัวใจ”^๕ ฉะนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์เพื่อหาความถูกต้องกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จึงเป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวังอย่างยิ่ง ขึ้นอยู่กับว่า ผู้ใด ฝ่ายใด (คนขาว Pakeha หรือ คนพื้นเมืองชาวเมารี) เป็นผู้เขียนขึ้น นักศึกษาประวัติศาสตร์นิวซีแลนด์ชื่อ Danny Keenan ให้คำจำกัดความว่า “ประวัติศาสตร์สองชุดของประเทศอาณานิคม”^๖ (The dual history of colonization)

^๕ ยกคำพูดมาจาก *Opart Panya*. ๑๙๙๖. “Survival Without Land: Maori Strength in Northern New Zealand” ซึ่งกล่าวว่า “The History of the Stat’s dealing in Maori land is a sad story that makes the heart sick.”

^๖ อ้างใน *Opart Panya* (๑๙๙๖).

The Land of the Long White Clouds ดินแดนแห่งสายเมฆขาว หรือ Aotearou (อ่านว่า อา-เต-ราว) เป็นชื่อที่ชนเผ่าพื้นเมืองชาวเมารี ขนานนามประเทศนิวซีแลนด์ ในฐานะที่เป็นประเทศที่เผ่าพันธุ์ของพวกเขา ได้อพยพจากหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิกมาตั้งถิ่นฐาน ก่อนชนเผ่าพันธุ์อื่นๆ ชาวเมารีอยู่กันแบบระบบเผ่าใครเผ่ามัน กว่า ๕๐๐ เผ่า กระจัดกระจายตามท้องถื่นทั่วทั้งสองเกาะ

ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๘๓๙ (ตรงกับสมัยต้นรัตนโกสินทร์) จักรภพอังกฤษ ได้ส่งกัปตัน วิลเลียม ฮอบสัน ยึดบางส่วนของ Aotearou เป็นส่วนหนึ่งของจักรภพ-อังกฤษ โดยอ้างว่าเพื่อการคุ้มครองคนอังกฤษที่รับซื้อที่ดินจาก “บริษัทนิวซีแลนด์” มิให้ได้รับอันตรายจากชนเผ่าพื้นเมือง ด้วยขณะนั้นเกิดการต่อสู้กันประปรายระหว่างชนเผ่าพื้นเมืองที่ถูกหลอกขายที่ดินอย่างไม่เป็นธรรม อีกสิบเดือนต่อมา คือ ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๔๐ กัปตันฮอบสัน คนเดียวกันนี้ ได้ประกาศอย่างเป็นทางการ ให้ Aotearou อยู่ภายใต้การปกครองของราชอาณาจักรของอังกฤษ หลังจากได้มีการตกลงและลงนามรับรองจากหัวหน้าเผ่าต่างๆ กว่า ๕๐๐ คน (โดยมีหัวหน้าเผ่าที่ไม่ยินยอมอยู่หลายเผ่า) ในสนธิสัญญาที่เรียกว่า The Treaty of Waitangi เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๔๐ หลังจากนั้นได้มีผู้คนจากประเทศต่างๆ ในยุโรปหลั่งไหลเข้าไปตั้งถิ่นฐานในนิวซีแลนด์ ๔๐% ของผู้อพยพนั้น มาจากสามประเทศ คือ อังกฤษ สก็อตแลนด์ และไอร์แลนด์ ตามมาด้วยชนชาวเยอรมันและจากประเทศในสแกนดิเนเวีย

การหลั่งไหลเข้ามาของคนขาวชาวยุโรปทำให้เกิดการซื้อที่ดินจากชนเผ่าเมารีมากขึ้น ขณะเดียวกันชนเผ่าเมารี ซึ่งมาอยู่ที่หลังว่า ภาษาและความหมายที่เขียนขึ้นในสนธิสัญญา Waitangi เมื่อ ค.ศ. ๑๘๔๐ นั้น Aotearou หรือดินแดนทั้งหมดที่พวกตนเข้าครอบครองอยู่ก่อนนั้น แท้ที่

จริงได้ตกเป็นเมืองขึ้นของจักรภพอังกฤษเสียแล้ว จึงเกิดการรวมตัวกันเป็นขบวนการต่อสู้และต่อต้านรัฐบาลในขณะนั้น ส่งผลให้เกิดสงครามที่ดินที่ยืดเยื้อยาวนานกว่า ๒๐ ปี ต่อมา จนถึงทศวรรษ ๑๘๖๐ และในที่สุดรัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ใช้กำลังที่ทันสมัยกว่า สามารถสยบขบวนการต่อต้านจากคนพื้นเมืองเผ่าเมารีลงได้อย่างราบคาบ

ในสงคราม เมื่อฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ชนะ ย่อมมีอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้แพ้ ในครั้งนั้น ผู้แพ้คือคนชนเผ่าเมารีที่ต่อสู้และต่อต้านรัฐบาล มีเพียงแต่ผู้ชนะเท่านั้นที่มีสิทธิเป็นผู้ร่างข้อกำหนดการลงโทษ ผู้แพ้ในฐานะเป็น “กบฏ” ต่อฝ่ายรัฐบาล ผลก็คือผืนแผ่นดินทั้งหมดของเผ่าต่างๆที่ต่อต้านทั้งหมดที่เป็นของ “กบฏ” เหล่านั้นถูกยึดมาเป็นของรัฐโดยทันที

ทันทีที่ ผู้มีอำนาจในขณะนั้น ลงชื่อออกคำสั่งลงโทษ ผู้แพ้สงครามด้วยการยึดที่ดินให้ตกเป็นของรัฐ การสูญเสียที่ดินเป็นการสูญเสียโครงสร้าง ชนเผ่าพื้นเมืองชาวเมารีจำนวนหลายเผ่าแตกสลายตั้งแต่บัดนั้น โดยเฉพาะในเกาะเหนือ เกือบทั้งหมด ชนเผ่าเมารีกลายเป็น “**ชนผู้ไร้ที่ดินบนผืนแผ่นดินตนเอง**” คนเมารีใช้คำเรียกผู้คนเหล่านี้ว่า “ชนเผ่าบนท้องถนน” และ “ชนผู้เก็บหาหมากไม้ข้างถนน”^๗ โครงสร้างชนเผ่าแยกเล็กไป ให้ถูกปกครองในโครงสร้างรัฐชาติใหม่ของประเทศในเครือสหราชอาณาจักร (British Common Wealth) หนึ่งประเทศ-หนึ่งเผ่าพันธุ์ กล่าวคือปล่อยให้ชาวเมารีพัฒนาให้เข้ากับระบบรัฐชาติใหม่ โดยเน้นระบบหน่วยสังคมที่เน้นความเป็นปัจเจกและระบบครอบครัวย่อย ในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น การปกครองสมัยใหม่ลดความเป็นเผ่าออก แล้ว

^๗ Opart Panya. ๑๙๙๖. “Survival without Land: Maori Strength in Northern New Zealand.”

ตั้งเป็นเขตปกครองใหม่ ใช้เมืองเป็นศูนย์กลางแล้วแต่งตั้งผู้นำเผ่าที่ไว้ใจเป็นผู้นำทางการ ซึ่งมักไม่เป็นไปตามความต้องการของกลุ่มเมารีโดยตรง

ประวัติศาสตร์ของนิวซีแลนด์ในกาลต่อมา เป็นเรื่อง “สงครามแย่งที่ดิน” โดยที่รัฐบาลได้นำที่ดินที่ยึดมาจากเผ่าเมารีหลายเผ่า (อ้างว่าเป็นการลงโทษ) ขายแบ่งให้คนยุโรปที่หาลังไหลเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ขณะเดียวกันชนเผ่าเมารีที่สูญเสียที่ดิน ได้มีการรวมตัวกันต่อสู้ช่วงชิง เป็นเหตุให้กองทัพรัฐบาลประกาศทำสงครามกับเผ่าที่ต่อต้านอย่างจริงจัง จนสามารถปราบปรามกลุ่มต่อต้านได้สำเร็จอย่างราบคาบ

ประชาธิปไตยระบบรัฐสภา: สะพานเชื่อมอนาคต

อย่างไรก็ตาม กลุ่มชนเผ่าเมารีมิได้ยอมจำนน ลงชื่อทำหนังสือร้องเรียนเข้าไปในสภา ทำให้ฝ่ายรัฐบาลต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นมาทำการสอบสวนข้อเท็จจริงถึง การได้มาซึ่งที่ดินของรัฐบาล และการสูญเสียที่ดินของชนเผ่าเมารี คณะกรรมการฯ ชุดนี้ ได้วางรากฐานการสร้างสถาบันที่สำคัญสถาบันหนึ่ง คือ สถาบันการสืบสวนว่าด้วยเรื่องความขัดแย้งด้านที่ดิน (Waitangi Tribunal) ทำหน้าที่สอบสวนแก้ปัญหาการร้องเรียนเพื่อความเป็นธรรม เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยยึดหลักการตีความของสัญญาทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ สัญญาไวทังกิ (Waitangi)

การตั้งสถาบัน Waitangi Tribunal โดยรัฐสภา (ในระบอบประชาธิปไตยที่มีวุฒิสภา) อำนาจอธิปไตย แยกออกจาก “รัฐ” ก่อนข้างเด็ดขาด) อาจเป็นสิ่งที่ดีที่สุดที่รัฐบาลคนขาวได้ทำขึ้นในดินแดนแห่งสายเมฆขาว เพราะเป็นความพยายามที่จะลบภาพของความเป็นจักรวรรดินิยมที่โหดร้ายทารุณของคนขาว และเป็นการเปิดช่องทางของ

ความชอบธรรม ให้ฝ่ายชนเผ่าพื้นเมืองผู้อ้างว่าได้รับความเสียหาย ได้มี **“ช่องโอกาส”** แห่งความยุติธรรม รื้อฟื้นการเจรจาซื้อขาย การผูกแย้งชิง เหตุการณ์ในช่วงนี้อาจถือว่า รัฐบาลคนขาว คือฝ่ายบริหาร ทำความทารุณโหดร้ายไว้ แต่ยังมี**สถาบันรัฐสภา คือฝ่ายกฎหมาย** ยังคง**ทำหน้าที่ของตนตามวัฒนธรรมประชาธิปไตย** วางรากฐานให้การอยู่ร่วมกันของคนสองชาติพันธุ์ในหนึ่งประเทศได้ โดยนำเอาความยุติธรรมมาเป็นที่ตั้ง ทำหน้าที่เชื่อมประสานคนสองชาติพันธุ์ให้อยู่ร่วมกัน

ภายหลังสงครามที่ดินสงบลง การต่อสู้ของชาวเมารีต่อรัฐบาลคนขาว มิได้หยุดยั้ง แต่ได้เปลี่ยนมาเป็นการต่อสู้ทางรัฐสภา ผู้นำและนักคิดชาวพื้นเมืองคนสำคัญๆ ได้สร้างยุทธศาสตร์การต่อสู้ทางสภา โดยมีจำนวนผู้ได้รับเลือกเป็นตัวแทนประชาชนเข้าสู่รัฐสภาเพิ่มขึ้น ยังผลให้เกิดประเด็นการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและแนวปฏิบัติ ที่เป็นธรรมต่อคนพื้นเมืองมากขึ้น เช่นในด้านการเมือง จากการปกครองแบบ **“หนึ่งประเทศหนึ่งชาติพันธุ์”** ที่พยายามหลอมละลายความเป็นชาติพันธุ์เมารี จากการวางระบบการศึกษาไม่สนับสนุนการพูดภาษาประจำเผ่า มีการลงโทษด้วยการเชี่ยนตี ในสมัยนั้น แต่ภายหลังต่อมา เมื่อถูกรุกทางรัฐสภามากขึ้น โดยนักการเมืองชาวพื้นถิ่นจึงมีการเปลี่ยนนโยบายให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น จนในที่สุดก็ได้นโยบายแห่งชาติของประเทศนิวซีแลนด์ มาถึงปัจจุบันคือ **“หนึ่งประเทศ สองชาติพันธุ์”** เป็นการประกาศให้มีการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นชาติพันธุ์ และมีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น ให้ชนเผ่ารวมตัวกันสร้างนโยบายแบบมีส่วนร่วม ในการสร้างงานสร้างอาชีพ โดยรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนในด้านการเงินและความเชี่ยวชาญ ได้แก่ ด้านการเกษตรแผนใหม่ การฝีมือ การสร้างงาน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป องค์กร **“ประชาธิปไตย”** คือช่องทางของการรวมขอมให้คนสองชาติพันธุ์ ดำเนินการสร้างชาติในกาลต่อมา และประชาธิปไตย นี้เองที่สร้างการยอมรับความแตกต่าง จากสองฝ่ายให้กลายมาเป็นวัฒนธรรมหลัก **“Core Value”** ที่ซึมซับอยู่ในสายเลือดของคนนิวซีแลนด์ ทั้งสองชาติพันธุ์ คือการสร้าง ชีวิต ครอบครัว ที่เน้นความมีอิสระทางความคิด การยอมรับผู้อื่น และความเป็นไปของโลกสามารถปรับตัว ปรับสังคมให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกได้อย่างดี เช่น ในกรณีที่ **“ประเทศแม่”** คือ ราชอาณาจักรอังกฤษ ได้เบี่ยงเบนเอาตัวรอด เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจระบบโคเวต้า ร่วมกับกลุ่มประชาคมยุโรป (โดยทิ้ง ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ให้อยู่ตามลำพัง) แต่ประเทศนิวซีแลนด์สามารถนำประเทศพนักฝัอุปสรรคเหล่านี้ได้ อย่างไม่บอบช้ำ ด้วยความ **เข้มแข็งของระบบรัฐสภาที่มีรากฐานมาจากคุณธรรม จริยธรรมที่ผสมผสานความแตกต่างได้อย่างลงตัว** นำมาซึ่งการยอมรับซึ่งกันและกัน สร้างการเคารพสิทธิของผู้อื่นและดำรงศักดิ์ศรีความเป็นเพื่อนมนุษย์อย่างเท่าเทียมกันเป็นเหตุเป็นปัจจัยแห่ง **ภูเขาน้ำแข็งใต้น้ำ** ของปวงชนชาวนิวซีแลนด์ในทุกวันนี้

นอกจากความพยายามของนิวซีแลนด์ที่จะประสานรอยร้าวในอดีตโดยการเปิดโอกาสให้ชนพื้นเมืองเดิมหรือเมารีได้รับการชดใช้ค่าเสียหายจากการสูญเสียที่ดิน ความล่มสลายของโครงสร้างทางสังคมแต่อดีต และเริ่มมีสิทธิมีเสียงทางการเมืองมากขึ้นผ่านทางรัฐสภาแล้ว ทางรัฐบาลก็ยังมองเห็นเส้นทางในอนาคตของประเทศที่มีความจำเป็นในการเปิดรับชาวต่างชาติให้เข้ามาตั้งรกรากในประเทศมากขึ้น เพื่อสนองตอบต่อปัญหาปัจจุบันของการขาดแคลนแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ และเงินทุนสำหรับการเปิดกิจการต่างๆ ทางรัฐบาลจึงออกนโยบาย

ประกาศรับผู้อพยพจากทั่วโลกที่มีคุณสมบัติสี่ประการ คือ ๑) แรงงานมีทักษะ ๒) มีใบอนุญาตทำงานและอยู่อาศัยได้ ๓) มีญาติที่เป็นคนนิวซีแลนด์ ๔) เข้ามาทำธุรกิจ ด้วยการโฆษณาความน่าอยู่ของประเทศในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคุณภาพชีวิต ค่าครองชีพ โอกาสที่เปิดกว้างสำหรับการลงทุน เป็นต้น

ปัจจุบันนโยบายเดิมที่จำกัดในขอบเขตของ “หนึ่งประเทศ สองชาติพันธุ์” จะขยายกว้างออกไปเป็น “หนึ่งประเทศ หลายชาติพันธุ์” ที่ค่อนข้างจะประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง ซึ่งสามารถแจกแจงถึงสาเหตุที่ทำให้นิวซีแลนด์บรรลุจุดประสงค์นี้ได้โดยง่ายตาย คือ

- นโยบายและท่าทีของพลเมืองที่เป็นมิตรกับคนต่างชาติ ไม่มีลักษณะหรือทัศนคติของการเหยียดผิวปรากฏให้เห็น
- การเป็นประเทศเล็ก เกิดใหม่ ที่มีการยอมรับกระแสวัฒนธรรมรากเหง้าของชนดั้งเดิมอย่างแท้จริง ในขณะที่มีการผสมผสานของชนชาติต่างๆที่เข้ามาตั้งหลักฐานภายหลังอย่างไม่มีอคติต่อกัน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเท่าเทียมและการมีชีวิตที่สมถะตามอัตภาพ ในสภาพเศรษฐกิจแบบพอเพียงเป็นแนวทาง
- ระบบการเมืองที่โปร่งใส ไม่มีปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง
- การให้ความสำคัญแก่การศึกษาหรือการเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์อย่างสูง

ทั้งหมดนี้คือ คุณค่าสำคัญที่น่าจะเป็นแนวทางนำมาปรับใช้ได้สำหรับประเทศไทย

จิตสำนึกการยอมรับความแตกต่างและ การอบรมเลี้ยงดูในระบบครอบครัว

คุณลักษณะเด่นอย่างหนึ่งของคนนิวยอร์กแลนด์ที่แสดงเฉพาะแตกต่างจากคนชาวทั่วๆ ไปแต่กลับมีความคล้ายคลึงกับคนไทยคือความเอื้ออาทรคนแปลกหน้าในวาระสำคัญๆ ของสังคมที่ผู้อื่นไม่ใส่ใจ พื้นฐานจากความเอื้ออาทรกลายเป็นสภาพมาสู่การยอมรับผู้อื่นด้วยการเคารพความแตกต่างทั้งทางกายภาพและมโนภาพ ลินดีสาวชาวนิวยอร์กแลนด์ ยกตัวอย่างเรื่องคุณพ่อของเธอซึ่งมักจะพาแลกเปลี่ยนหน้ามาร่วมรับประทานอาหารกับครอบครัวเสมอๆ ในช่วงเทศกาลวันหยุดตามประเพณี ที่แต่ละครอบครัวจะฉลองกันเองภายในแต่ละครัวเรือน คนที่มาจากต่างถิ่นคนเดียวที่ไร้ญาติไม่มีครอบครัว ไม่มีที่ไปฉลอง เช่นคนต่างชาติ นักศึกษาต่างเมือง หรือแม้แต่กลาสีเรือ ฯลฯ เป็นต้น มักจะกลายมาเป็นแขกที่พ่อของเธอให้โอกาสเชิญมาร่วมงานด้วยเสมอๆ เธอเล่าว่า

“ตอนนั้นฉันยังเล็กๆ อยู่ จำได้ว่าครอบครัวเรา กลับจากโบสถ์ช่วงเทศกาล วันคริสต์มาสหรือโงนี่แหละ แล้วพ่อก็แยกพาลูกหมาไปเดินเล่นออกกำลังในสวน สาธารณะริมทะเลไม่ไกลจากบ้าน พวกเราจัดโต๊ะอาหาร รอรับประทานร่วมกัน พ่อพ่อเปิดประตูเข้ามาฉันวิ่งไปรับ พ่อกระซิบให้ฉันไปบอกแม่ว่าให้จัดจานอาหารเพิ่มอีกหนึ่งที่ พ่อมักจะให้โอกาสคนไร้ญาติขาดมิตรในวาระแบบนี้เสมอๆ พี่ๆ และฉันออกจะงงๆ รู้สึกแปลก ที่ใครก็ไม่รู้มาทาน อาหารเลี้ยงฉลองกับเรา แม่อธิบายให้ฉันฟังก่อนนอน หลังจากทำงานเลี้ยงจบลง”

จิตสำนึกการยอมรับความแตกต่างและการอบรมเลี้ยงดูในระบบครอบครัว

ความโอบอ้อมอารีของพ่อที่มีต่อผู้อื่นนั้น ซึมซับลงในตัวเธอและ ลินดี้ก็ได้พยายามปลูกฝังสิ่งนี้ให้ลูกของเธอคุ้นเคยเช่นกัน เมื่อเธอมี ครอบครัวของเธอเองและมีเพื่อนรักอย่าง อีซาเบล โลว์ และลิส วิลสัน ที่มีลูกในวัยใกล้เคียงกัน ลินดี้บอกต่อไปว่า

“อีซาเบลเป็นคนโอบอ้อมอารีแบบพ่อของฉัน และ รู้จักคนชาติต่างๆ มาก เรามีความเห็นตรงกันที่อยากให้ ลูกของเรารู้จักคนต่างจากเราทำให้เรามีโอกาส เรียนรู้ อะไรๆ ที่เราไม่รู้จักมากมาย อย่างเช่นพวกคุณที่มาจาก ประเทศไทย เราได้รู้จักการหุงข้าวเหนียว เราได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันกลายเป็นเพื่อนสนิทที่เรา

สามารถผลัดกันดูแลเด็ก เวลาใครไม่ว่างไปงานตอนค่ำๆ หลังจากงานรื่นเริงหนึ่งครั้งผ่านไปเราได้เรียนรู้จักกันมากมาย แล้วเด็กๆ ของเราก็กลายเป็นเพื่อนกันต่อๆ ไป ฉันคิดว่าพ่อของฉันกับอิสซาเบลคิดถูกที่ริเริ่มสิ่งนี้ให้เรา ได้รู้จักกัน”

แม่บ้านทั้งสามคนนี้มักจะชวนเพื่อนๆ ของเธอร่วมกันเฉลิมฉลองวาระเทศกาลต่างๆ หมุนเวียนสลับกันเป็นเจ้าภาพ ปีละครอบครัวและทุกครั้งก็มักจะขยายวงเพื่อนต่างชาติต่างภาษา ต่างเมือง ต่างอาชีพ ต่างชนบประเพณี ต่างความคิด มาร่วมงานกันจนกลายเป็นชุมชนรวมมิตรนานาชาติ นานาเผ่าพันธุ์ที่ได้แลกเปลี่ยนความรู้ให้กว้างขวางออกไปไม่สิ้นสุด

อีกตัวอย่างหนึ่ง ไบรอันอาชีพขับรถแท็กซี่ เล่าว่า

“พ่อมักจะสอนผมเสมอว่าให้รู้จักยอมรับคนเชื้อสายอื่นและวัฒนธรรมของเขาและปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเคารพ ยอมรับเขาโดยไม่แบ่งแยกใครออกไป วัฒนธรรมของชาวเมารีก็เป็นอีกหนึ่งต้นแบบของการให้ความเคารพและดูแลสมาชิกในครอบครัว “The hapu” ภาษาเมารีแปลได้ว่า การดูแลซึ่งกันและกัน ซึ่งถือเป็นหลักปฏิบัติที่มุ่งเน้นเรื่องการสนับสนุนให้ความสำคัญ การยอมรับ และดูแลซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว และขยายสู่ชุมชนในที่สุด ค่านิยมเรื่องการยอมรับผู้อื่นนั้นจึงอยู่คู่กับชาวนิวซีแลนด์มาช้านานแล้ว ผมเองก็สอนลูกเช่นกัน พวกเราชอบการท่องเที่ยว ลูกชายคนโต

เขาทำงานที่อังกฤษ คนรองลงมาอยู่ที่ออสเตรเลีย ส่วนคนเล็กทำงานด้วยเรียนด้วยอยู่ไต้หวัน นานๆ เราจึงจะได้พบกันพร้อมหน้าพร้อมตาเรามักจะมีเรื่องของเพื่อนฝูงต่างถิ่นมาเล่าสู่กันฟังเสมอๆ มันทำให้ชีวิตมีสีสันน่าอยู่ขึ้นอีกเยอะเมื่อเรารู้จักโลกมากขึ้นเหมือนเรามีเพื่อนทั่วทุกมุมโลก ผมเองทำงานมาหลายอย่างแล้วตอนนี้อายุมากเลือกที่จะขับแท็กซี่ ชอบมากที่ได้รู้จักคนจากส่วนต่างๆ ของโลกขอบคุณที่คุณถามและคุยกันด้วยเรื่องเหล่านี้เพราะผมพอใจและภูมิใจในคุณสมบัติพิเศษส่วนนี้ของคนนิวซีแลนด์มาก มันให้ความรู้สึกถึงความแตกต่างที่สวยงามเป็นธรรมชาติเหมือนเราอยู่ในสวนดอกไม้มานานาพันธุ้ มันสดชื่นสวยงามจริงๆ”

คุณค่าเรื่องความซื่อสัตย์

คุณธรรมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นจะต้องปลูกฝังตั้งแต่ยังเด็กคือความซื่อสัตย์

ลินดีเล่าให้ฟังว่า

“ครอบครัวเราไปซื้อของกัน เมื่อไปถึงเคาน์เตอร์พนักงานคิดเงินผิดปรากฏว่าราคาถูกกว่าราคาที่เราคิดไว้ก่อน ฉันก็เลยตัดสินใจถามพนักงานขายว่าเธอคิดราคาผิดหรือไม่ เพราะสินค้าที่เราเลือกนั้นไม่ได้อยู่ในกลุ่มที่ลดราคา”

นี่คือเรื่องของความซื่อสัตย์ที่ผู้ปกครองสามารถสอนลูกๆ ได้ โดยวิธีทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ลินดียังบอกอีกว่า

“แม้แต่ตัวพ่อแม่เอง เมื่อทำอะไรผิดพลาดก็ควร
จะขอโทษลูกๆ และทำให้พวกเขาเห็นว่าความผิดพลาดนั้น
เป็นเรื่องปกติที่อาจเกิดขึ้นได้”

ความซื่อสัตย์ที่กล้ายอมรับความผิดก็เป็นตัวอย่างดีๆ ที่เราเห็นได้ไม่ยากในชีวิตประจำวันที่คนนิวซีแลนด์กระทำเป็นกิจวัตร ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน โรงเรียน ที่ทำงาน สถานที่ราชการ ร้านค้า ห้องสมุด ฯลฯ อาจกล่าวได้ว่าคุณสมบัติที่อยู่ในสายเลือดของทุกคนก็ว่าได้ แนนอนที่สุดว่าในทุกสังคมย่อมมีคนทั้งดีและชั่วปะปนกัน ตราบใดที่วิถีชีวิตของคนมีการขึ้นลง คุณธรรมประจำตนก็ขึ้นลงตามนั้นไม่มากก็น้อยขึ้นอยู่กับ “รากแก้ว” ที่ถูกปลูกฝังโดยระบบครอบครัว โรงเรียนและสังคมโดยรวมนั่นเอง อย่างไรก็ตามภาพรวมใหญ่ของนิวซีแลนด์ที่อยู่ในระบบหนึ่งประเทศหลายชาติพันธุ์ดังกล่าวข้างต้น ยังมีความซื่อสัตย์และมีความกล้ายอมรับความผิดเป็นจุดเด่นแสดงควมมีจริยธรรมที่ถูกปลูกฝังมาเป็นสมบัติตนปรากฏให้เห็นเด่นชัดที่เราสามารถรู้สึกและสัมผัสได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ในชีวิตประจำวัน การปลูกฝังคุณธรรมในข้อนี้เป็นการปลูกฝังที่เป็นธรรมชาติโดยแท้ของนิวซีแลนด์ กล่าวคือเป็นการปฏิบัติซ่อนอยู่ในชีวิตประจำวันเปรียบได้ดังภูเขา น้ำแข็ง ใต้ น้ำ-ทำให้ดูเป็นตัวอย่างคือการปฏิบัติที่เยาวชนสัมผัสได้ตลอดเวลา

คุณค่าเรื่องอิสระภาพกับการเตรียมตัวเผชิญกับโลกภายนอก

สืบเนื่องจากการเคารพและยอมรับผู้อื่นที่มีในชาวนิวซีแลนด์ส่วนใหญ่ทำให้ประเทศนิวซีแลนด์เป็นสังคมที่สนับสนุนความอิสระทางความคิด การแสดงออกถึงความเป็นตัวตนคนรุ่นใหม่ การเคารพในการตัดสินใจในการเลือกทางเดิน เมื่อถึงวัยอันเหมาะสม สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกันของคนในครอบครัว และในสังคม อิสระภาพขึ้นอยู่กับพื้นฐานแห่งความพอดี อย่างที่มอร์สันเล่าว่า

“ฉันพยายามผลักดันลูกๆ เสมอ ให้เขามีความเป็นตัวของตัวเอง เพื่อที่จะพึ่งพาตัวเองได้ แต่ในขณะที่เดียวกัน อิสระในการที่จะเป็นตัวเขาเองนั้นย่อมมีขอบเขตที่เหมาะสม”

ผู้ปกครองชาวนิวซีแลนด์หลายคนให้ความเห็นตรงกันว่า เราควรให้โอกาสเด็กรุ่นใหม่ในการเติมเต็มชีวิตของพวกเขาด้วยการสนับสนุนในกิจกรรมสร้างสรรค์ ที่เขาสนใจและรักที่จะทำ ครอบครัวชาวนิวซีแลนด์ส่วนใหญ่จะให้ลูกๆ ได้เลือกและตัดสินใจเรื่องสำคัญ เช่นการเลือกคู่ครอง อาชีพ และเรื่องอนาคตด้วยตัวเอง ในขณะที่ก็ยังมีตัวแทนพ่อ-แม่บางกลุ่มที่คิดว่าหน้าที่ของผู้ปกครองคือการชี้แนะแนวทาง และมีส่วนช่วยในการตัดสินใจร่วมกับลูกๆ เพราะบางครั้งพวกเขายังเด็กเกินไปที่จะสามารถตัดสินใจบางเรื่องด้วยตัวเองได้ สิ่งที่พ่อ-แม่ทั่วทุกมุมโลกไม่เฉพาะชาวนิวซีแลนด์ที่ต้องเผชิญ คือ ความยากลำบากในการเลี้ยงดูลูกวัยรุ่น เจมมาเด็กสาวที่อายุยังไม่ครบยี่สิบปีบริบูรณ์ ผู้มีประสบการณ์ออกจากมหาวิทยาลัยกลางคัน และปัจจุบันมีทารกน้อยที่ต้องดูแล พุดถึงชีวิตวัยรุ่นของเธอไว้ว่า

“ฉันแค่อยากจะเป็นเหมือนคนอื่นๆ ทำเหมือนอย่างที่เขาทำ ฉันทำตามเขาโดยที่ไม่ได้คิดอะไรมากในตอนนั้น...ที่ตัดสินใจออกจากมหาวิทยาลัยเพราะสอบตกหลายวิชา ไม่ได้อยู่กับเพื่อนปีเดียวกันเลยรู้สึกแปลกๆ จึงตัดสินใจลาออก ถ้าให้ยืมเวลากลับไปได้ ฉันคงจะเรียนให้จบ”

ลินดีหวนคิดถึงวิธีการดูแลลูกๆ ของเธอตอนที่พวกเขาอยู่ในช่วงวัยรุ่น และให้คำแนะนำว่า

“การรู้จักเพื่อนๆ ของลูกคือสิ่งสำคัญมาก เพราะคุณไม่สามารถเลือกเพื่อนให้เขาได้ คุณจึงควรรู้จักว่าเพื่อนลูกของคุณเป็นใคร มีความนึกคิดอย่างไร อยู่ที่ไหน ทำอะไรกันบ้าง วิธีการของฉันคือการให้ลูกชวนเพื่อนมารวมตัวหรือสังสรรค์กันที่บ้านเพื่อเห็นความเป็นไปของพวกเขา ขณะเดียวกันก็ควร จะให้ความเป็นส่วนตัวในมุมของเขาด้วย”

คุณลักษณะของเด็กชาวนิวซีแลนด์ที่กล้าแสดงออก และมีอิสระในการตั้งคำถามพวกเขาจึงไม่กลัวในการแสดงออก และขวนขวายเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่เป็นเป้าหมายของเขาในตอนนั้น เช่น การแสดงริมถนนเพื่อหารายได้ให้การศึกษา หรือการทำงานเก็บเงินเพื่อการเดินทางท่องเที่ยว เมื่อจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้นเรียนเช่นจบชั้นประถมต้น ชั้นประถมปลาย ชั้นมัธยมต้น ชั้นมัธยมปลายจนถึงมหาวิทยาลัย แต่ละช่วงชั้นเหล่านั้นพ่อแม่แต่ละครอบครัวจะสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสท่องเที่ยวไปอยู่ต่างถิ่นเสมอๆ โดยกำหนดสถานที่ตามอายุ เช่นถ้าเด็กๆ ก็ให้ไปน้อยวันและไป

ที่ที่เป็นญาติผู้ใหญ่ใกล้ชิดก่อน โตขึ้นก็จะขยายเวลาและขยายสถานที่ที่ไกลออกไปหรือรู้จักน้อยลงไปเรื่อยๆ จนถึงขั้นมัธยมปลายเด็กก็อาจจะมียุทธศาสตร์ในดวงใจ มีที่หมายของตนเอง นอกเหนือจากการค่อยเปิดโลกทัศน์ให้ลูกได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงแล้ว คนนิวซีแลนด์ยังได้ใช้โอกาสเหล่านี้ฝึกให้เยาวชนมีความรับผิดชอบตนเอง ดูแลตนเองตามขนาดตามวัยที่เหมาะสม ฝึกการเรียนรู้ การใช้จ่าย ฝึกการทำงานรวมถึงการทำงานพิเศษต่างๆ เพื่อให้มีค่าขนมไปโรงเรียน เก็บเงินไว้ใช้จ่ายส่วนตัวตามใจปรารถนาโดยไม่ต้องคอยแบมือขอจากพ่อแม่อย่างเดียว เด็กๆ จะรับจ้างทำงานในบ้าน เช่น ล้างชาม ซักผ้า ทำความสะอาดห้องตัวเองก่อนแล้วขยายไปห้องอื่นๆ มีทั้งช่วยกันทำฝึกความสามัคคีและรับจ้างในกรณีที่ต้องการเก็บเงินเพื่อสิ่งของที่อยากได้เป็นพิเศษ เด็กจะต่อรองกับพ่อแม่ให้ช่วยจ่าย ด้วยการทำงานบ้านเพิ่ม ผากหรือเก็บเงินค่าขนมไว้บ้างใช้แต่น้อย ขยันเรียนให้มากขึ้นแล้วขอรางวัลโดยให้พ่อแม่ช่วยออกให้บางส่วน หรือสมทบเพิ่มให้เป็นกรณีๆ ไปตามแต่ละคนจะตั้งข้อเสนอที่พอใจกันทั้งผู้ใหญ่และเด็กเหล่านี้ พ่อ-แม่ชาวนิวซีแลนด์จะสนับสนุนให้ลูกๆ ได้ทำซึ่งถือว่าให้พวกเขาได้ฝึกฝนเรื่องความพยายามและการยืนหยัดด้วยตัวเอง

มีตัวอย่างที่ดีเรื่องการให้อิสระในการดำรงชีวิตด้านการเลือกอาชีพมาจากครอบครัวนิวซีแลนด์ครอบครัวหนึ่ง ในบ้านนี้มีลูกสาวซึ่งมีความสามารถทางการเรียนอยู่ในระดับดีมาก พ่อ-แม่वादฝันอนาคตให้บุตรสาวว่าจะต้องเป็นนักวิชาการที่ก้าวหน้าคนหนึ่ง แต่เมื่อเรียนจบเธอก็กลับเปลี่ยนแนว และหันไปเอาดีทางด้านละครเวที ทุกคนในครอบครัวต่างแปลกประหลาดใจถึงพิศหวัง แต่สุดท้ายเมื่อทุกอย่างไปได้ดี เธอมีความก้าวหน้าในอาชีพที่เธอเลือกทุกคนก็เข้าใจ และยินดีเป็นกำลังใจอย่างเต็มที่ ชื่อนี้แสดงให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญที่ชาวนิวซีแลนด์ทุกบ้านพึงมี

คือเรื่องของการสนับสนุน ไม่ว่าจะอยู่ในช่วงเวลา และช่วงวัยใดของชีวิต ก็ตาม

คุณค่านิสัยรักการแสวงหาของชาวนิวซีแลนด์: ปัจจัยในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่

เหตุผลหลักที่ทำให้ชาวนิวซีแลนด์เป็นนักเดินทางตัวยง เป็นที่ชื่นชอบไปทั่วโลกพอจะสรุปได้เป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้

ข้อแรกคือแรงจูงใจจากการเป็นประเทศเล็กๆ ที่ไกลออกไปจากประเทศอื่น ทำให้คนนิวซีแลนด์นั้นตื่นตื่นที่จะได้ออกไปเห็นโลกกว้าง และด้วยความที่เป็นประเทศเล็กๆ นี้เอง ทำให้คนนิวซีแลนด์ มีการมองโลกต่างจากคนที่มาจากประเทศมหาอำนาจ และประเทศอื่นๆ ที่ใหญ่กว่า กล่าวคือพวกเขามีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้อยู่นอกเหนือเขตแดนของพวกเขา และความเป็นไปในโลกใบนี้ มากกว่าคนที่มาจากประเทศที่ใหญ่กว่าซึ่งมักมองเห็นแต่เรื่องราวของตัวเองเท่านั้น

ข้อที่สองคือ ชาวนิวซีแลนด์ส่วนใหญ่มีเชื้อสายมาจากทางยุโรป และมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติอยู่ต่างแดนมากมาย มอร์ลินเล่าให้ฟังว่า

“พ่อของฉันเป็นชาวไอร์แลนด์ ฉันมักจะได้ฟังเรื่องราวของลุงป้า น้าอา ปู่ย่าตายาย จากพ่อบ้าง จากแม่บ้าง ฉันจึงอยากออกเดินทางไปเจอพวกพี่ป้า น้าอา ฯลฯ พวกนั้นบ้างจัง การได้ออกจากบ้านไปต่างถิ่นและได้พบญาติพี่น้องพาเราไปเที่ยวที่ต่างๆ บางแห่งเราเคยเห็นในทีวี บางแห่งเคยได้ยินเรื่องราวกล่าวขานถึง มันน่าตื่นตื่น ทุกครั้งที่ถึงปิดภาคเรียนนาน ฉันชอบไปเยี่ยมลุงกับป้า

ที่อังกฤษเพราะที่นั่นเหมือนโลกใหม่สำหรับฉัน ทุกสิ่งทุกอย่างดูยิ่งใหญ่มากฉันรู้สึกตัวเล็กลงไปอีกเยอะเลย เวลาแหงนหน้าดูหอนาฬิกาของกรุงลอนดอน มันสวยสง่ามาก”

และอีกหลายครอบครัวที่มีรากฐานเดิมอยู่ที่ประเทศอื่นๆ ในยุโรปก็คงรู้สึกเช่นเดียวกับ มอร์ลีน คืออยากจะออกเดินทางเพื่อค้นหาความเป็นมาของตนเองสักครั้งหนึ่ง การเดินทางนั้นไม่ว่าจะด้วยจุดประสงค์ใดก็ตาม ผลที่ได้ก็คือ มุมมองใหม่ ความคิดและทัศนคติในการมองโลกที่แปลกออกไป และยังเป็นส่วนสำคัญในการก้าวขึ้นสู่ความเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว เด็กวัยรุ่นนิวซีแลนด์ส่วนใหญ่ เมื่อเรียนจบในระดับมัธยมก่อนเข้ามหาวิทยาลัย จะนิยมออกเดินทางเพื่อแสวงหาความเป็นตัวตนของตน ศึกษาภายนอกตนคือโลกกว้างทางกายภาพและภายในของตนคือความเป็นตัวตนคนเดียว เดี่ยวๆ ที่ต้องรับผิดชอบชีวิตของตนโดยลำพัง ก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะเลือกทางชีวิตในอนาคตของตนว่าจะเดินเส้นทางใดนั่นเอง

นอกจากนี้ การศึกษาจากหนังสือ “ชีวิตนอกบ้าน ประชั้ยเปี่ยมสมบูรณ์ อยู่อย่างไรในนิวซีแลนด์” ซึ่งเป็นข้อมูลในช่วง ๘ ปีที่ผ่านมา ที่ท่านอาจารย์ประชัยและครอบครัวได้ไปพำนักที่นิวซีแลนด์ เพื่อให้ลูกๆ ได้ศึกษาต่อที่นั่น ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับมหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึงสังคมการเรียนรู้ของคนนิวซีแลนด์ที่เกิดจากทั้งการอบรมเลี้ยงดูครอบครัว ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว กิจกรรมการปลูกฝังคุณธรรมทั้งในและนอกสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมดังนี้

๑) การอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูบุตร

บทบาทของสตรี ผู้หญิงนิวซีแลนด์มีบทบาทค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิวซีแลนด์เป็นชาติแรกของโลกทั้งที่เป็นประเทศเล็ก ๆ ที่ให้ผู้หญิงมีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ก่อนอเมริกาด้วยซ้ำไป และบทบาทของผู้หญิงกับผู้ชายนิวซีแลนด์ไม่ได้แตกต่างกัน สิ่งที่น่ารักอย่างหนึ่งคือผู้หญิงนิวซีแลนด์ถึงแม้จะเท่าเทียมผู้ชาย แต่ส่วนใหญ่เมื่อแต่งงาน และมีบุตร ผู้หญิงพร้อมจะสละบทบาทในการทำงานนอกบ้าน กลับมาเป็นแม่ แล้วเลี้ยงลูกจนลูกโตระดับหนึ่ง คือ พอลูกเริ่มเข้ามหาวิทยาลัย หรือมัธยมปลาย สามารถดูแลตนเองได้แล้ว แม่ก็จะกลับไปทำงาน และเริ่มต้นชีวิตของตัวเองอีกครั้งหนึ่ง ตอนที่ลูกยังเล็ก แม่จะทุ่มเทให้ครอบครัวจริงๆ ใช้เวลาทั้งหมดให้กับครอบครัว เริ่มตั้งแต่ตื่นนอน เตรียมอาหาร ส่งลูกไปโรงเรียน โรงเรียนของนิวซีแลนด์ส่วนใหญ่ไม่มีร้านขายอาหารกลางวัน แม่ต้องจัดเตรียมอาหารเช้าและเตรียมอาหารใส่กล่องสำหรับมื้อกลางวันให้กับลูกๆ หลังจากลูกๆ ไปโรงเรียนแล้ว แม่บ้านก็จะทำความสะอาดบ้าน ดูแลบ้าน จัดเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ ส่วนพ่อบ้านจะกลับมาช่วยในเวลาหลังเลิกงาน เป็นการช่วยผ่อนแรงแม่บ้าน วันเสาร์อาทิตย์ใดที่แดดออก ฝนไม่ตก พ่อบ้านจะทำสวน ตัดหญ้า ซ่อมบ้าน ซ่อมรถ ทาสีบ้าน ทำงานรอบบ้านจิปาถะโดยมีลูกๆ เป็นลูกมือหรือลูกๆ บางคนจะออกไปเล่นกีฬา ดนตรี หรือทำกิจกรรมดีๆ ที่เขาสนใจ

๒) ประเพณี พิธีกรรมของแต่ละชนเผ่า

บันจี้จั้ม (Bungy Jump) เป็นประเพณีดั้งเดิมของชาวเกาะ “เพ็นทีกอสท์” (Pentecost Islander) ที่แสดงความกล้าหาญโดยใช้เถาววัลย์ผูกติดข้อเท้าทั้งสองข้าง แล้วพุ่งหลาวดิ่งศีรษะลงจากหอสูงสู่พื้นดิน แต่เถาววัลย์จะดึงตัวผู้กระโดดไว้ไม่ให้กระแทกพื้นดิน ต่อมาชาว

นิวซีแลนด์ ชื่อ “เอ เจ แฮ็คเค็ท” (A.J.Hackett) ได้เปลี่ยนจากเกาวัลย์มาเป็นเชือกไนลอนผสมยาง เพื่อให้มีความเหนียวมันคงพร้อมกับความยืดหยุ่นไม่ขาดง่ายป้องกันอันตรายกับผู้เล่นบันจีจัม

เทศกาลศิลปะนานาชาตินิวซีแลนด์ (New Zealand International Arts Festival) จัดช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม ณ เมืองเวลลิงตัน ตลอด ๒๔ วัน มีการเตรียมจัดการแสดงในหลากหลายรูปแบบ ทั้งการแสดงโอเปร่า การแสดงละครสัตว์ การแสดงกายกรรม การแสดงดนตรี รวมถึงการสนทนาของนักประพันธ์ นักแต่งเพลง และศิลปิน

๓) ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้

บริการสาธารณะ

ประเทศนิวซีแลนด์มีแหล่งเรียนรู้มากมาย ที่ให้บริการประชาชนของตนอย่างหลากหลาย มุ่งอำนวยความสะดวกสำหรับประชาชน พยายามลดภาระ ลดความยุ่งยากประหยัดเวลาให้กับประชาชนซึ่งถือเป็นหน้าที่ของรัฐ ในขณะที่เดียวกันประชาชนได้รับความสะดวกสบาย ก็ให้ความร่วมมือกับรัฐเป็นอย่างดีต่างรู้จักหน้าที่ของตนเอง สังคมก็อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สิ่งที่รัฐอำนวยความสะดวกสบายให้แก่ ประชาชน เช่น สวนสาธารณะขนาดใหญ่ของเมือง ก็คือ “แฮคเค็ทปาร์ค” (Hagley Park) ภายในมีสนามกีฬาหลากหลายประเภท ทั้งสนามกอล์ฟ สนามรักบี้ สนามฟุตบอล สนามคริกเก็ต สนามเน็ตบอล สนามฮ็อกกี้ สนามเทนนิส สนามซอฟบอล ไว้คอยบริการประชาชน

พิพิธภัณฑ์ แคนเทอร์เบอร์รี่ (Canterbury Museum) เป็นพิพิธภัณฑ์เก่าแก่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยและให้ความรู้กับประชาชน รวมถึงนักท่องเที่ยวที่ไปเยือน อีกทั้งเป็นสถานที่สำหรับให้นักเรียนได้ใช้ใน

การศึกษานอกห้องเรียน โดยเปิดบริการฟรีสำหรับบุคคลทั่วไป ปัจจุบันได้รวบรวมวัตถุสิ่งของที่มีค่าทางประวัติศาสตร์ ทางวัฒนธรรม และทางบรรพชนไว้กว่า ๒๐๐ อนุชน

รัทเธอร์ฟอร์ด เด็น (Rutherfords den) ซึ่งแสดงสื่อผสมบอกเรื่องราวของ “เอิร์นเนสท์ รัทเธอร์ฟอร์ด”(Ernest Rutherford)

ศูนย์ศิลปะ (Art Centre) จัดแสดงการผลิต และจัดจำหน่ายงานศิลปะประเภทต่าง ๆ ทั้งที่ทำจากไม้ จากหยก จากเซรามิก จากขนสัตว์ และจากกระดูกสัตว์

หอศิลปะไคร์ทซ์เชิร์ท (Christchurch Art Gallery) เป็นหอศิลป์ที่ใหญ่ที่สุดในนิวซีแลนด์เปิดให้ประชาชน เข้าชม ตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช ๒๐๐๓ รูปแบบอาคารของหอศิลปะแห่งนี้จัดว่าเป็นศิลปะที่ทรงคุณค่าในตัวเอง การออกแบบได้รับแรงบันดาลใจ จากแม่น้ำเอวอน ผสมผสานกับศิลปะเมารี งานศิลปะที่จัดแสดงมีทั้งภาพเขียนสีน้ำ ภาพเขียนสีน้ำมัน รวมถึงการจัดแสดงประติมากรรมและภาพถ่าย ตลอดจนเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่สร้างสุนทรียะ

หอสมุด มีกระจายทั่วไป ประมาณ ๒๐ แห่ง อาคารหอสมุดเก่าเรียกว่า “หอสมุดกลาง”(Central Library) ตั้งอยู่กลางใจเมืองหรือสแควร์ เป็นแหล่งรวบรวมหนังสืออ้างอิง แผนที่หนังสือวิชาการ หนังสือประวัติศาสตร์ หนังสือเฉพาะด้าน และอื่น ๆ รวมไปถึงวารสาร นิตยสาร นวนิยาย หนังสือพิมพ์ วิทยุทัศน์ และเทปเพลง ชั้นล่างสุดของหอสมุดกลาง เป็นส่วนของหนังสือเด็ก ซึ่งมีทั้งเรื่องแต่งและเรื่องจริง นอกจากนี้จะมีวิดีโอ เทปเพลง คอมพิวเตอร์ และเกมต่าง ๆ ไว้ให้เด็กได้เล่นพร้อมกับได้เรียนรู้ไปด้วย บางวันจะมีการจัดเวลาพิเศษให้กับเด็กเล็กก่อนวัยเข้าโรงเรียนโดยผู้ปกครอง

นอกจากนี้ยังมีหอสมุดนิวไบรตัน (New Brighton Library) และหอสมุดเซาธ์ (South Library) ให้บริการประชาชนเกี่ยวกับหนังสือหลากหลายชนิด

สิ่งหนึ่งที่รัฐให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในการใช้รถยนต์ คือ เรื่อง “หน่วยรักษาความปลอดภัยการขนส่งทางบก” (Land Transport Safety Authority) มีหน้าที่ควบคุมดูแลทั้งในเรื่องความปลอดภัยและการควบคุมมลพิษทางอากาศ ประชาชนต้องนำรถยนต์ส่วนตัวไม่ว่าใหม่หรือเก่า ไปตรวจสอบสภาพทุกปี ส่วนรถยนต์ที่ใช้มานานแล้ว ๖ ปีขึ้นไป ต้องตรวจสอบสภาพทุก ๖ เดือน การตรวจสอบสภาพรถจะไปตรวจที่ใดก็ได้ที่มีป้ายเขียนว่า “ดับเบิลยู-โอ-เอฟ” (W O F หรือ Warrant of Fitness) ไว้หน้าอู่หรือหน้าบริษัท ค่าตรวจสอบสภาพรถยนต์เป็นอัตราเดียวกันหมดทุกแห่ง หลังจากกรผ่านการตรวจสอบสภาพแล้ว ทางบริษัทหรืออู่รถก็จะออกสติ๊กเกอร์รับรองผลการตรวจสอบสภาพไว้ที่กระจกหน้ารถ เมื่อใกล้ถึงการตรวจสอบสภาพครั้งต่อไป ทางบริษัทหรืออู่รถที่ใช้ประจำก็จะส่งจดหมายแจ้งเตือนให้นำรถไปตรวจสอบสภาพ โดยมากจะมีการโทรศัพท์นัดหมายกันล่วงหน้า เพื่อความสะดวกและไม่รอนาน

การต่อทะเบียนรถก็เช่นกัน ประชาชนจะได้รับความสะดวกสบายมาก ประมาณ ๑ เดือนก่อนถึงเวลาต่อทะเบียนทาง “หน่วยรักษาความปลอดภัยการขนส่งทางบก” จะมีจดหมายถึงเจ้าของรถซึ่งเป็นแบบฟอร์มที่เรียกว่า “เอ็ม-อาร์-ไอ” (MRI) โดยระบุชื่อเจ้าของรถ ยี่ห้อรถ สีรถ หมายเลขทะเบียนรถ รวมถึงมีข้อความแจ้งให้นำรถไปตรวจสอบสภาพก่อนการต่อทะเบียน การต่อทะเบียนรถจะต่อ ๖ เดือนหรือ ๑๒ เดือนก็ได้ และถ้าเจ้าของรถจะไม่ใช้รถตั้งแต่สามเดือนขึ้นไปก็สามารถแจ้งงดใช้รถล่วงหน้าได้ การต่อทะเบียนรถสามารถนำแบบฟอร์ม “เอ็ม-อาร์-ไอ”

ไปต่อที่ได้ก็ได้ที่เป็นตัวแทนของ “หน่วยรักษาความปลอดภัยการขนส่งทางบก” เช่น ที่ทำการไปรษณีย์ สมาคมยานยนต์ และตัวแทนอิสระ เป็นต้น

คนนิวซีแลนด์ส่วนใหญ่ชอบออกกำลังกาย ตามถนนหนทาง ในทุกเมืองรัฐจะทำทางเดินโดยเฉพาะ เพื่อให้ทุกคนได้เดินออกกำลังกายอย่างปลอดภัย มีมากกว่า ๓๐๐ แห่ง เดินตั้งแต่ ๑๕ นาทีจนกระทั่งเป็นชั่วโมง กิจกรรมดี ๆ ที่เป็นที่นิยม เช่น วายน้ำ ฟิตเนส เล่นกีฬา ชมกีฬา ดูภาพยนตร์ ทานอาหารนอกบ้าน

ประเทศนิวซีแลนด์ยังให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการโดยพาคนที่เป็นาดาว์ซินโดรม หรือคนพิการออกมา นอกบ้าน มารับแสงแดด ทำกิจกรรมต่างๆ คนนิวซีแลนด์นึกถึงเด็กและเยาวชนอยู่เสมอ ไม่ว่าจะสถานที่ราชการของรัฐ ของเอกชนต่าง ๆ จะมีสนามกีฬาอยู่ทั่วไปหมด จุดบริการทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นธนาคาร สำนักงาน ทนายความ หรือจะติดต่อเรื่องการศึกษา สถานที่เหล่านี้จัดเตรียมมุมสำหรับเด็ก มีหนังสือและของเล่นให้เด็ก ๆ ในขณะที่รอผู้ปกครองทำธุระต่าง ๆ จะเห็นว่าสังคมนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทั้งเด็กและเยาวชน เพราะฉะนั้นทุก ๆ วันจึงเป็นวันของเด็ก ไม่ใช่ให้ความสำคัญพิเศษเฉพาะวันเด็กเท่านั้น นอกจากนั้นยังเน้นการปลูกจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ

๔) กิจกรรมในสถาบันการศึกษา

ในระดับอนุบาล - ประถมศึกษา

- การจัดการแข่งขันกีฬา การวิ่งออกกำลังกายในระยะทางไกลที่เรียกว่า “ครอสคันทรี” (Cross country) จะจัดในช่วงหน้าหนาว ระยะทางที่กำหนดให้นักเรียนวิ่ง ขึ้นอยู่กับชั้นปีของนักเรียน เมื่อเข้าฤดูใบไม้ผลิ มีการแข่งขันกรีฑา เช่น กระโดดไกล กระโดดสูง วิ่งผลัด และอื่น ๆ และ

ในเทอมสุดท้ายปลายฤดูใบไม้ผลีก่อนย่างเข้าฤดูร้อน ทางโรงเรียนจะจัดแข่งขันกีฬาว่ายน้ำ

- การเรียนรู้นอกโรงเรียนที่จัดขึ้น นับว่ามีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ของเด็กอย่างมาก เด็กได้เรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง มีการบริหารจัดการตนเอง มีการอยู่ร่วมกัน แก้ปัญหา และสนุกด้วยกัน ได้เรียนรู้จากของจริง เรียนรู้ธรรมชาติ ได้ผจญภัย ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการศึกษานอกสถานที่ทุกครั้งและทุกวัน นักเรียนต้องจดบันทึกประจำวัน ตั้งแต่นั้นนอนจนกระทั่งเข้านอนว่า แต่ละวันได้ทำกิจกรรมอะไรบ้าง สถานที่พักแรมมีกฎเกณฑ์อะไร มีผังบริเวณเป็นอย่างไร มีเครื่องมือเครื่องใช้ประจำสถานที่อะไรบ้าง ในบริเวณนั้นมีต้นไม้อะไรบ้าง และเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอะไรที่สำคัญ รายงานของนักเรียนต้องส่งให้คุณครูหลังเสร็จสิ้นการศึกษานอกสถานที่ คุณครูจะอ่านตรวจและให้คะแนนรวมทั้งมีข้อสังเกตต่าง ๆ กลับไปที่นักเรียน

- การปฏิบัติตามกฎจราจรของนักเรียน การข้ามถนนของนักเรียน ต้องข้ามตรงทางม้าลายหน้าโรงเรียน ซึ่งมีอยู่ ๒ แห่ง และตรงทางม้าลายนี้ จะมีนักเรียนอาสาสมัครยืนอยู่ทั้งสองฟากถนน ฟากละ ๑ คน ทำหน้าที่ให้สัญญาณ “หยุด” เพื่อหยุดการจราจรของรถให้เด็กนักเรียนข้ามถนนได้อย่างปลอดภัย ในขณะที่เดียวกันมีผู้ปกครองอาสาสมัครยืนดูแลและสังเกตการณ์อยู่ด้วยจุดละ ๑ คน พร้อมสมุดบันทึกรายงานเหตุการณ์และพฤติกรรมของผู้ขับขี่รถยนต์ที่ไม่ปฏิบัติตามป้ายสัญญาณให้กับทางตำรวจ และก่อนที่จะได้ทำหน้าที่นักเรียนอาสาสมัคร ซึ่งมักจะเป็นเด็กโตระดับประถม ๗ และประถม ๘ เด็ก ๆ เหล่านี้จะได้รับการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับกฎจราจร และฝึกขั้นตอนในการให้สัญญาณจราจรเพื่อให้สอดคล้องกันทั้งสองฟากถนน

- กิจกรรมการต้อนรับครอบครัวใหม่ ครอบครัวที่มีบุตรเริ่มเข้าโรงเรียน เรียกว่า “ต้อนรับครอบครัวใหม่” หรือ “เวลคัม นิว แฟมิลี” (welcome new family) ซึ่งเป็นอีกบทบาทหนึ่งของสมาคมผู้ปกครองในระดับประถมศึกษา ลักษณะของงานเป็นแบบเรียบง่าย ผู้ปกครองแต่ละครอบครัว จะพาลูกจูงหลานมาพร้อมกับนำอาหาร และเครื่องดื่มติดมือมาด้วย ทางสมาคมครูผู้ปกครองจะขายขนมปังพร้อมไส้กรอกอย่างใส่เครื่องปรุงตามความชอบ ครอบครัวที่มาอยู่ก่อนพักทนายแนะนำตัวกับครอบครัวใหม่ ต่างก็แนะนำตัวกันเอง ส่วนอาจารย์ใหญ่ และคุณครูจะเดินคุยกับครอบครัวต่าง ๆ โดยเฉพาะครอบครัวใหม่

- บัดดี้ หรือเพื่อนคู่หู (buddy) จะคอยช่วยเหลือสำหรับนักเรียนใหม่ ในเรื่องต่างๆ เช่น สถานที่ และเพื่อน ๆ ทำให้ไม่รู้สึกเหงาหรือถูกทอดทิ้ง แล้วยังมีบัดดี้รุ่นพี่ซึ่งเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นสูงกว่ามาคอยดูแลรุ่นน้องอีกด้วย สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับการเริ่มต้นในโรงเรียน

ในระดับมัธยมศึกษา

- กฎระเบียบกติกาของโรงเรียน ในการแต่งกาย อย่างเช่น โรงเรียน “แคชเมียร์ไฮสคูล” ทุกเช้าที่หน้าโรงเรียนและทางเข้าออกอื่น ๆ จะมีคุณครูยืนประจำเพื่อสำรวจความเรียบร้อยในการแต่งกายของนักเรียนว่า มีใครแต่งตัวผิดระเบียบของทางโรงเรียนหรือไม่ ถ้ามีนักเรียนผู้นั้นจะถูกลงโทษโดนใบเหลือง เช่น เดียวกับการมาสายก็จะได้รับใบเหลืองเช่นเดียวกัน นอกจากกฎระเบียบเรื่องการแต่งกายและมาสายแล้ว ทางโรงเรียนยังมีเรื่องอื่น ๆ เช่น ห้ามใช้วาจาไม่สุภาพ ห้ามทะเลาะวิวาท ห้ามสูบบุหรี่ และห้ามการพกพาอาวุธ เป็นต้น การลงโทษ

นักเรียนที่ฝ่าฝืน ก็จะมีสถานเบา เช่น การเก็บขยะรอบบริเวณโรงเรียน การกักบริเวณจนไปถึงโทษหนัก คือ พักการเรียน ให้ออก และไล่ออก เป็นต้น

- กิจกรรมที่ทางโรงเรียนให้นักเรียนเข้าร่วมในเรื่องการเป็น “พี่ที่ปรึกษา” หรือที่เรียกว่า “เพียร์เมนเทอร์ (peer mentor)” การที่จะเป็นพี่ที่ปรึกษานั้นไม่ใช่ใครก็ได้ที่สมัครขอเป็น ครูประจำห้องจะเป็นผู้คัดเลือก โดยถามความสมัครใจของนักเรียน ครูจะเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อนว่าใครมีแนวโน้มที่จะเป็นพี่ที่ปรึกษาได้ โดยคัดเลือกจากนักเรียนปีที่ ๑๒ ให้เหลือ ๑๔ คน นักเรียนทั้ง ๑๔ คน จะได้รับการอบรมจากวิทยากรภายนอกเป็นเวลา ๒ วัน หัวข้อในการอบรมมีการตั้งเป้าหมาย การคิดและการพูดเชิงบวก อุปสรรคในการติดต่อสื่อสารและการรับฟังอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อสิ้นสุดการอบรมจะได้รับประกาศนียบัตรและนำความรู้จากการอบรมครั้งนี้ไปช่วยเหลือ นักเรียนมัธยมรุ่นน้องที่มีปัญหาหรือที่ต้องการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

- มัฟตีเดย์ (mufti day) เป็นกิจกรรมอีกวันหนึ่งของทุกเทอม โดยนักเรียนส่วนใหญ่ จะเข้าร่วมด้วยการแต่งกายตามสบายไม่ต้องแต่งเครื่องแบบ นักเรียนแต่ละคนต้องจ่ายเงินหนึ่งเหรียญให้กับสภานักเรียน เงินที่รวบรวมได้จะนำไปใช้ในสาธารณกุศล หรือช่วยเหลือบุคคลอื่นตามความจำเป็น ซึ่งแล้วแต่จะตกลงกันในที่ประชุม

- เพียร์ ซัพพอร์ต (Peer support programme) หรือ เพื่อนช่วยเพื่อน เป็นโปรแกรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนใหม่ โดยจะรับสมัครนักเรียนปีที่ ๑๓ จำนวน ๘๐ คน ให้เข้ารับการอบรมเพื่อช่วยนักเรียนใหม่ให้คุ้นเคยกับอาคารสถานที่ การติดต่อรับบริการต่าง ๆ รวมทั้งคอยตอบคำถามของนักเรียนใหม่ในหลากหลายประเด็น รวมถึงนักเรียนนานาชาติที่มาใหม่ด้วย

- จัดงานเอ็กซ์โปที่เรียกว่า “แคนเทอร์เบอรี แครเรีย เอ็กซ์โป” (Canterbury Careers Expo) โดยเปิดให้นักเรียนผู้ปกครองและประชาชนผู้สนใจเข้าชมโดยมีการแนะนำอาชีพ แนวทางศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย รวมไปถึงการแนะนำหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน

ในระดับมหาวิทยาลัย ขอยกตัวอย่าง มหาวิทยาลัยแคนเทอร์เบอรี

- การเข้ามหาวิทยาลัยในปัจจุบันใช้การสอบ “เอ็น ซี อี เอ” (NCEA หรือ The National Certificate in Education Achievement) มาแทนการสอบเบอริซารี (Bursaries) ในระบบเดิม ซึ่งเป็นการสอบรวมในปีที่ ๑๓ เพียงปีเดียว แต่การสอบ “เอ็น ซี อี เอ”เป็นการสอบที่ครอบคลุมช่วงเวลายาวนานขึ้นเป็นระยะเวลา ๓ ปี ระดับที่ ๑ จัดสอบขณะที่นักเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในปีที่ ๑๑ ระดับที่ ๒ จัดสอบขณะที่นักเรียนมัธยมปีที่ ๑๒ และระดับที่ ๓ และ ๔ จัดสอบขณะที่เรียนอยู่ที่ ๑๓ การสอบ “เอ็น ซี อี เอ” ครอบคลุมหลักสูตรและหัวข้อวิชาที่กว้างขวางมากขึ้นกว่าระบบเดิม และมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับลดความแตกต่างระหว่างสายวิชาการและสายอาชีพ ให้มีความผสมผสานกันมากยิ่งขึ้น การศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยจะใช้ผลการสอบ “เอ็น ซี อี เอ” ระดับที่ ๓ เป็นสำคัญ ขณะที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยม ทางโรงเรียนจะให้แนวทางไว้ว่า ถ้าจะศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา นักเรียนจะต้องมีหน่วยกิตของวิชาในระดับใด และมีวิชาใดบังคับที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการศึกษาต่อ

- หอพักนักศึกษา นอกจากจะเป็นที่อยู่กินของนักศึกษาแล้วยังให้นักศึกษาสมัครเป็นสมาชิกชมรม และให้มีการพบปะสังสรรค์รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ อีกด้วย มีอาจารย์เป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบเรื่องความ

เป็นอยู่ของนักศึกษา นักศึกษาที่มีสิทธิ์เข้าพักอาศัยในหอพัก ต้องเป็นชาวนิวซีแลนด์หรือชาวออสเตรเลียหรือผู้มีถิ่นพำนักถาวรในนิวซีแลนด์และต้องเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนเต็มเวลาด้วย การคัดเลือกนักศึกษาเข้าหอพักเป็นหน้าที่ของอาจารย์ผู้ดูแลหอพัก ซึ่งโดยมากแล้วมีวัตถุประสงค์ที่จะให้นักศึกษาที่มีพื้นฐานแตกต่างกันมีประสบการณ์ต่างกันไปและเรียนในสาขาวิชาที่ต่างกันได้เข้าไปอยู่ร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิถีคิดและการใช้ชีวิตซึ่งกันและกัน เรื่องดีและสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือการจัดให้มีทีวีเตอร์สำหรับนักศึกษาปีที่ ๑ ในวิชาเฉพาะด้าน ถ้าหากนักศึกษาคนใดมีความจำเป็นต้องการความช่วยเหลือ โดยที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ นอกจากนี้มีเครื่องอำนวยความสะดวก เช่น ห้องอ่านหนังสือ ห้องติววิชา ห้องสนทนาการ ซึ่งแยกเป็นห้องดนตรี ห้องคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย เป็นต้น

- ศูนย์สันทนาการ (The Recreation Centre) ประกอบด้วยห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ การกีฬา ยิมเนเซียม ห้องเพาะกาย ห้องสควอช ห้องปิงปองที่สูงในร่มและอื่น ๆ

- ศูนย์ศึกษานานาชาติ (International Student Centre) ได้จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาชาติต่างๆ ที่มีปัญหา เรื่องภาษา เรื่องการเรียน และเรื่องการปรับตัวทางสังคม ไม่เพียงแต่นักศึกษานานาชาติเท่านั้นที่มีปัญหา นักศึกษานิวซีแลนด์เองเมื่อมีปัญหาก็สามารถขอคำปรึกษา และขอความช่วยเหลือได้จากหน่วยงานมหาวิทยาลัยที่ใช้ชื่อว่า “แผนงานเสริมทักษะการเขียนและการเรียน “The Writing and Study Skills Program

- มหาวิทยาลัยอื่น ๆ แม้จะมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันไป แต่ในเรื่องทางวิชาการ “มาตรฐานการศึกษา” และการส่งเสริมกิจกรรม

ต่างๆ ให้กับนักศึกษาไม่แตกต่างกันมากนัก บางมหาวิทยาลัยจะมีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา เช่น มหาวิทยาลัยโอทาโก มีชื่อเสียงทางการแพทย์ ทันตแพทย์ กายภาพบำบัด และเภสัชกร มหาวิทยาลัยลินคอล์น เชี่ยวชาญในสาขาการเกษตร พืชสวน การจัดการสวนสาธารณะ และสถานสันตนาการ มหาวิทยาลัยวิกตอเรีย เป็นที่นิยมทางด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยโอคแลนด์ เชี่ยวชาญด้านการวัดสายตา และอสังหาริมทรัพย์ มหาวิทยาลัยแมสซี้ มีชื่อทางเศรษฐศาสตร์ การเกษตรและการบิน เป็นต้น

๕

การปลูกฝังคุณธรรมของคนนิวซีแลนด์: มุมมองของคนไทย^๘

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอจากมุมมองของคนไทยที่มีประสบการณ์ดำเนินชีวิตอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์ ในช่วงเวลาหนึ่ง ทั้งจากผู้วิจัย ซึ่งได้มีโอกาสไปอยู่ที่นิวซีแลนด์ในช่วงปี ค.ศ.๑๙๗๕ และปี ค.ศ.๑๙๙๐ รวมทั้งได้แวะเวียนไปอีกหลายครั้ง สะท้อนออกมาให้เห็นพฤติกรรมของสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดู อันเป็นผลมาจากจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ ที่ให้คุณค่าต่อการสร้างความเป็นอิสระของปัจเจกบุคคลและการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ จะเห็นได้ว่า การยอมรับความแตกต่างของกันและกัน เป็นรากฐานการปลูกฝังระบบคุณธรรมของคนนิวซีแลนด์ ตั้งแต่ในระดับครอบครัว จนถึงระดับนโยบายของประเทศ รวมทั้งได้ผนวกความคิดเห็น

^๘ อ่านตัวอย่าง *Semi-structured Interviewing of Key Informants* ในภาคผนวกประกอบ

และข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้คุ้นเคยกับประเทศนิวซีแลนด์ โดยเฉพาะ ศาสตราจารย์ ร.ต.อ.ดร.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ โดยสรุปคุณลักษณะและ กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศนิวซีแลนด์ที่เด่น ๆ มีดังนี้

๑. การเคารพกฎจราจร เป็นเรื่องที่คนนิวซีแลนด์ปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัดเนื่องจากถูกอบรมสั่งสอนกันนับตั้งแต่เดินได้ พ่อแม่เวลาพาลูกออกไปในชุมชน เวลาข้ามถนนเขาจะข้ามถนนเฉพาะที่มีทางม้าลาย คนขับรถทุกคนจะหยุดให้คนข้าม เพียงแค่เห็นคนเดินถนนขยับจะหยุดทันทีข้างหนึ่งจากบาทวิถีถึงพื้นถนนจราจรเท่านั้น เขาจะชะลอรถและหยุดทันทีที่ทางม้าลาย และถ้าใครไม่ข้ามถนนตรงทางม้าลายก็จะมีเสียงแตรเตือนแบบสุภาพๆ แต่บางคนก็จะไพล่หน้าต่างรถส่งเสียงตะโกนใส่บ้าง เมื่อเด็กโตขึ้นไปโรงเรียน ทุกโรงเรียนจะสอน เรื่องการใช้รถใช้ถนน โดยทางโรงเรียนจะมีชั่วโมง ให้ตำรวจจราจรมาสาธิตให้ที่โรงเรียน ทุกเปิดภาคเรียนใหม่และครู นักเรียน จะร่วมกับตำรวจจัดเวร ทำหน้าที่จราจรบริเวณย่านโรงเรียนโดยเฉพาะทางข้าม และถนนหน้าโรงเรียน นักเรียนโตหน่อยจะทำหน้าที่ไกลจากโรงเรียนกว่านักเรียนชั้นเล็กๆ บางทีก็จะมีผู้ปกครองมาร่วมสนับสนุนกิจกรรมนอกหลักสูตรนี้โดยบริจาคสิ่งของเป็นรางวัลมอบให้เด็กที่อาสาทำหน้าที่จราจร เวลาโรงเรียนมีงานในวาระต่างๆ กัน ก็จะแจกเกียรติบัตรไว้เป็นที่ระลึกด้วย เด็กๆ จะภูมิใจและพ่อแม่ก็จะสนับสนุน ชื่นชมการทำกิจกรรมเหล่านี้ของลูกเวลามีงานสังสรรค์กันที่บ้านของตน การฝึกนิสัยดี ที่เป็นเรื่องของวินัยที่จะเกี่ยวข้องกับทุกคน ในการใช้พื้นที่สาธารณะเหล่านี้ คนนิวซีแลนด์จะได้รับการฝึกในชีวิตประจำวัน จากครอบครัวและโรงเรียนอย่างเอาจริงเอาจัง โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน เด็กจะถูกอบรมเข้มมากให้เคารพสิทธิผู้อื่นไม่

ละเมิดสิทธิผู้อื่น การปลุกฝังเรื่องราวเช่นนี้ใช้หลักการ “ปฏิบัติเป็นประจำ อย่างเป็นธรรมชาติและสม่ำเสมอ” เป็นสิ่งที่สังคมร่วมมือกันอย่าง มั่นคงต่อเนื่อง

๒. คุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย กฎติกา มารยาท คน นิวซีแลนด์ใช้ทุกโอกาสในชีวิตประจำวันปลุกฝังสิ่งดีๆ ผ่านกิจกรรมตาม ธรรมชาติของวิถีชีวิต ไม่ใช่การสั่งสอน “ให้จำไว้” ไม่ใช่การคอยจ้องจับ ความผิดเพื่อ “สั่ง” หรือ “สอนให้จำ ท่องให้ขึ้นใจ” รวมถึงการเล่านิทาน ก่อนนอนจะเป็นอีกเวลาหนึ่งที่พ่อแม่จะใส่ปุ๋ยวินัยในตนเอง รดน้ำ เมล็ด พันธุ์คุณธรรม จริยธรรม พรวนดิน กฎติกา มารยาททางสังคม เต็ด ใโป้ไม้ที่หนอนความเห็นแก่ตัว ออกทัง ฉีดยาป้องกันการละเมิดสิทธิผู้ อื่นและเสริมวิตามินการสร้างความเป็นตัวของตัวเอง การเคารพตัวเอง ยืนหยัดพึ่งตนเอง ยึดหลักความพอเพียง หมั่นค้นคว้าศึกษาหาความรู้ กล้าคิดสร้างสรรค์และทำเพื่อส่วนรวม ฯลฯ

คนนิวซีแลนด์เป็นคนสมถะ รู้จักคำว่าพอเพียงเป็นส่วนมาก ไม่ นิยมความซับซ้อน มีความตรงไปตรงมา เหมือนหนังสือที่อ่านง่ายไม่ต้อง แปลหรือตีความ คนส่วนใหญ่รู้จักหน้าที่ของตน มีความรับผิดชอบ เคารพ ตัวเอง เคารพสิทธิของผู้อื่น เอื้ออาทรต่อกันโดยเฉพาะในครอบครัว รู้จัก ความสามัคคี ในครอบครัว การช่วยกันทำงานบ้าน พ่อบ้านทำหน้าที่ล้างจาน ลูกรๆ ช่วยเช็ดจานและเก็บถ้วยชามเข้าที่ ในขณะที่แม่บ้านนั่งพักยกเท้า (feet up) ดูข่าวโทรทัศน์หรืออ่านหนังสือพิมพ์ ธรรมเนียมปฏิบัติของคน นิวซีแลนด์ แม่บ้านทำอาหาร อยู่บ้าน ทำงานบ้านทั้งวัน หลังอาหารเย็น จึงเป็นเวลาพัก คนที่ออกนอกบ้านจะช่วยกันผ่อนแรงแม่บ้าน ก่อนเข้านอน ทั้งพ่อบ้านและแม่บ้านจะสลับกันส่งลูกเล็กเข้านอนและ เล่านิทาน อ่าน หนังสือให้ลูกฟังก่อนนอนหรือการคุยกับลูกก่อนนอนเป็นสิ่งที่คน

นิวซีแลนด์ถ่ายทอด ปลุกฝัง ส่งต่อวัฒนธรรม ความนึกคิด ความยุติธรรม คุณธรรมจริยธรรม วินัยในตนเอง การเล่นกีฬา น้ำใจนักกีฬา การใช้เวลาว่าง การกล้าแสดงออกของเยาวชน เด็กๆมักจะมีเรื่องบอกเล่าสิ่งที่ค้างคาใจของตน เช่นไม่ชอบเพื่อนหรือชอบเพื่อนคนไหน ถ้าเป็นวัยรุ่นก็จะมี การเล่าเรื่องเพื่อนที่ทำตัวโตเกินวัย เล่าเชิงหยิ่งความคิดของพ่อแม่ ว่าแบบไหนที่พ่อแม่ยอมรับได้ หรือนำเรื่องของเพื่อนมาเป็นหัวข้อของการวิเคราะห์ปัญหาที่พ่อแม่ช่วยเป็นที่ปรึกษาให้กับลูกตั้งแต่เล็กจนโต ฯลฯ

วิธีการสอนของครูอนุบาลที่ทำให้เด็กเข้าใจได้ง่าย โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัวในชีวิตประจำวันของเด็ก ๆ ทำให้เด็กเรียนรู้ได้เร็วและจำได้อย่างแม่นยำ เช่น ในการปฐมนิเทศนักเรียนอนุบาลที่มาเข้าชั้นเรียนเป็นครั้งแรกในชีวิตว่า

“.....นักเรียนฟังให้ดีนะจ๊ะ วันนี้เราได้เพื่อนใหม่หลายคน เรามีห้องของเราเอง ในห้องของเราแบ่งส่วนต่าง ๆ เป็นโซน ๆ ไว้ใช้ในกิจกรรมต่างๆ เหมือนกับในบ้านของพวกเราที่มีห้องต่างๆ หลายห้อง เช่นห้องนอนก็จะมีที่นอน หมอน ผ้าห่ม ห้องครัวก็จะมีจาน ชาม ถ้วย ช้อน ตู้อุ่น เหล่านี้เป็นต้น เวลานี้เราจำลองห้องต่าง ๆ ของบ้านมาไว้ในห้องเรียนของเรา และเราอยู่กันหลายคน เราต้องแบ่งกันว่าเวลาใดใครจะเข้าไปใช้ห้องใด และเมื่อใช้เสร็จแล้วเราจะต้องช่วยกันเก็บสิ่งของไว้ที่เดิมเพื่อคนอื่น ๆ จะได้ใช้ต่อได้ โดยไม่ต้องวิ่งหาและถ้าเราไว้ของไม่เป็นที่เราก็จะหาของไม่เจอ ที่สำคัญที่สุดคือห้องน้ำ เวลาเราเข้าห้องน้ำเมื่อเสร็จธุระแล้วเอา

กระดาษเช็ดกันน้อยๆ ของเรา เราก็จะต้องดึงกระดาษชำระมาเช็ดกันให้สะอาดทิ้งกระดาษแล้วชักโครก ใครต้องการความช่วยเหลือให้บอกครู ที่สำคัญมากๆ คือ กัน พวกเราเล็กๆ ขนาดนี้ควรใช้กระดาษก็แผ่น จะดีไหมถ้าเราดึงกระดาษออกมาเยอะๆ ใครบอกได้ไหมว่ากระดาษเหล่านี้มาจากไหน ? ถ้าเราดึงกระดาษเยอะๆ อะไรจะเกิดขึ้น ถ้าคนทั้งโลกทำอย่างเดียวกัน โลกนี้จะเป็นอย่างไร

จากนั้นคุณครูก็จะเดินเรื่องเข้าสู่ กรรมวิธีการผลิตกระดาษแบบย่อๆ จากต้นไม้ พอให้ติดสมองน้อยๆ กลับบ้านไปด้วย หลังจากนั้นบรรดาพ่อแม่จำนวนไม่น้อยได้รายงานให้ครูทราบว่าคุณตนถูกบรรดาลูกในชั้นเรียนนั้น เตือนห้ามดึงกระดาษชำระจำนวนมากเวลาเข้าห้องน้ำพร้อมเตือนว่าถ้าไม่เช็ดต้นไม้อาจจะหมดจากโลกได้ แล้วสักวันหนึ่งโลกจะกลายเป็นทะเลทราย

๓. การให้ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง โรงเรียนสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียนซึ่งรวมศิษย์เก่าและนักเรียนปัจจุบันเข้าด้วยกัน สมาคมผู้ปกครองค่อนข้างจะมีเสียงในการบริหารโรงเรียน การประชุมครู ผู้ปกครองเป็นเรื่องที่ขาดไม่ได้ โดยปกติบรรดาแม่ๆทั้งหลายที่มาส่งลูกๆ เข้าโรงเรียนแล้วมักจะทักทายพูดคุยกันถึงเรื่องราวต่างๆที่หน้าโรงเรียน ลานจอดรถ หน้าชั้นเรียน แม้กระทั่งห้องรับแขกของโรงเรียน ห้องประชุม การพูดคุยจากกลุ่มต่างๆ นั้นมีประเด็นนับตั้งแต่เรื่อง บุตร ธิดา ภายในบ้านของแต่ละคน ในที่ทำงาน เรื่องราวในสังคม จนถึงนโยบายระดับชาติ ก็เป็นสิ่งที่ถูกหยิบยกขึ้นมา เป็น

ประเด็นพูดคุยระหว่างรับประทานน้ำชายามเช้า ในห้องรับรอง ที่ครูและ ผู้ปกครองพบปะกันเป็นประจำก่อนโรงเรียนเช้า การได้มาแลกเปลี่ยน เสนอแนะหรือขอคำแนะนำซึ่งกันและกัน ด้วยเรื่องจิตปาถะทั้งหลายนั้น เป็นการรวมตัวกันอย่างธรรมชาติที่มีผลดี ต่อการศึกษาของเยาวชน เพราะเมื่อผู้ปกครองสนิทสนมกับครูแล้ว มักเกาะกลุ่มรวมตัวเสนอแนะ นโยบายให้ที่ประชุมกรรมการบริหารโรงเรียนพิจารณาจัดการเรียนการสอน ตลอดจนร่วมกันวางกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาของชาติเป็นหลัก สิ่งทีนอกเหนือจากความรู้ตามหลักสูตรคือความสามัคคีร่วมใจกันระหว่าง ครอบครัว เด็กและครู ในแต่ละภาคการศึกษาจะมีการจัด camp week สำหรับนักเรียนประถมปลาย บรรดาแม่ๆ พ่อๆทั้งหลายจะเข้าร่วม ประชุมช่วยครูหาสถานที่และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการ ครูไม่ได้ ทำงานคนเดียวหรือฝ่ายเดียว ทุกคนมีความสุข แต่ละคนมีภาพประทับใจ ต่างมุมมองกันไป นักเรียน ครู ผู้ปกครองร่วมแรงร่วมใจเพื่อให้เกิดการ เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม การเคารพกติกา การทำงานเพื่อส่วนรวม การสร้างสันติสุขในชุมชน

๕. การปลูกฝังนิสัยรักการเดินทาง ทุกครอบครัวรักการท่องเที่ยว และเป็น การไปแบบทั้งครอบครัว ลูกเด็กเล็กแดงหอบกันไปเป็นกอง คาราวาน กางเต็นท์ในสถานที่พักตามจุดท่องเที่ยวต่างๆ นับเป็นการ ทัศนศึกษาเพื่อเรียนรู้แลกเปลี่ยนไปพร้อมๆ กับสมาชิกในครอบครัว ทุก แหล่งแห่งหนในประเทศนี้มีความแตกต่างที่น่าสนใจโดยเฉพาะธรรมชาติ ทีหลากหลาย สวยงาม จากเกาะเหนือสู่เกาะใต้ แต่ละเมืองจะมีสถานที่ แปลกตาให้คนต่างถิ่นได้ตื่นตาตื่นใจชื่นชมศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย สัมผัสธรรมชาติในชีวิตประจำวันของคนพื้นเมือง ไม่ว่าจะเป็นคนขาวหรือ คนเมารี

ประเทศนิวซีแลนด์ส่งเสริมให้ทุกคนเล่นกีฬาทั้งในระดับครอบครัว โรงเรียน และชุมชน คุณลักษณะรักการกีฬานี้ก่อให้เกิดความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีเหตุมีผล รู้แพ้ รู้ชนะ มีความอดทน ทุ่มเท ฝึกฝน สร้างวินัยในตนเอง เต็มรักที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สร้างความภูมิใจในตนเอง การเล่นกีฬาเป็นหัวใจของคนนิวซีแลนด์ก็ว่าได้ทุกชุมชนจะมีสนามกีฬาประจำถิ่น ก่อให้เกิดความสามัคคี คนนิวซีแลนด์มีทัศนคติที่ดีต่อการกีฬานับตั้งแต่เยาว์วัย การรวมกลุ่มเพื่อการกีฬาเป็นภาพชินตาในครอบครัว โรงเรียน หมู่บ้านและสถาบันต่าง ๆ แทบทุกคนจะเป็นสมาชิกไม่ขมรมใดก็ขมรมหนึ่งหรือเป็นหลาย ๆ ขมรมก็มี กีฬาเป็นยาชูกำลัง ทำให้จิตใจสดใส คนไทยที่มีประสบการณ์เล่นกีฬาหรือมีกิจกรรมเกี่ยวกับกีฬาที่นิวซีแลนด์ได้ให้ข้อสังเกตว่า กีฬาเป็นชีวิตจิตใจของคนที่นี่ โดยที่ไม่ต้องตั้งกระทรวงกีฬาขึ้นมา เพื่อสนับสนุนให้คนเล่นกีฬา

๕. การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน คนนิวซีแลนด์เป็นนักอ่าน ห้องสมุดเป็นสถานที่ที่เป็นหัวใจของทุกชุมชน ทุกเมือง ทุกย่านจะมีห้องสมุดประจำชุมชน แต่ละย่าน จะมีห้องสมุดประจำย่านของตน แม้ย่านเหล่านั้นจะอยู่ห่างกันไม่เท่าไรก็ตาม นอกจากนั้นยังมีรถห้องสมุดเคลื่อนที่จอดอยู่ตามมุมถนนในสถานที่ต่างๆ กันโดยเฉพาะตามนอกเมือง เป็นบริการของรัฐที่จะเอื้อให้มีการแลกเปลี่ยนหนังสือกันระหว่างเขตต่อเขต และเป็นการแบ่งปันหมุนเวียนหนังสือ ในกรณีที่ไม่บางย่านไม่มีหนังสือที่ต้องการอ่าน ชาวบ้านสามารถเขียนความต้องการของตนได้ ห้องสมุดเคลื่อนที่ก็จะจัดหายืมจากห้องสมุดอื่นๆ มาให้ได้อ่าน บางแห่งที่เป็นเขตเกษตรกรรมห่างจากตัวเมืองมากๆ ในฤดูหนาว รถห้องสมุดจะมีตารางวันนัดหมายมาจอดให้บริการตามกำหนด วัน เวลาและสถานที่ เมื่อถึง

เวลาชาวบ้านก็จะพาลูกหลานไปขึ้นรถห้องสมุด เลือกรหาหนังสือ ยืมพร้อมส่งคืนหนังสือ การยืมไม่จำกัดจำนวนเพราะแต่ละคนรู้จักกำลังของตนเอง การให้โอกาสประชาชนได้เข้าถึงแหล่งความรู้เป็นประจำเช่นนี้คือการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีรากแก้วแห่งการแสวงหาความรู้เป็นฐานชีวิตให้เจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่มีศักยภาพของประเทศดังปรากฏว่าเด็กนิวซีแลนด์มักจะได้รางวัลชนะเลิศในการประกวดนักอ่านระดับโลกเป็นประจำทุกปีคนนิวซีแลนด์จะตั้งใจรอดูว่าปีนี้ใครจะมาชิงแชมป์ “นักอ่าน” ของโลกไปจากคนนิวซีแลนด์ หนังสือพิมพ์จะพาดหัวข่าวเป็นพิเศษและจะลงประวัติของเด็กที่ชนะการประกวดเป็นวาระแห่งชาติ ให้คนทั้งประเทศได้รู้จักและกล่าวขานกันทั่วไป ห้องสมุดในเมืองจะมีหนังสือนานาชนิด เป็นที่นัดพบของคนทุกเพศทุกวัยเป็นห้องสมุดที่ทันสมัยมาก มีการจัดนิทรรศการหนังสือใหม่ประจำสัปดาห์บ้าง มีรายการพบนักเขียนที่ชื่นชอบบ้าง ประกวดหนังสือประกอบภาพสำหรับเด็ก มุมอ่านนิทานมีอาชีพที่มีเด็กๆ มาล้อมวงฟัง ขณะแม่ๆ ไปซื้อของเด็กรจะเพลิดเพลินกับมุมนิทานที่มีกิจกรรมไว้ดึงดูดเด็กให้อยากอ่านหนังสือต่อ เด็กๆ ก็มีสิทธิยืมหนังสือกลับบ้านได้เหมือนผู้ใหญ่ มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการด้วยรอยยิ้มอย่างเต็มใจ ทักทายเป็นกันเองเชื้อเชิญให้คนอยากเข้าไปใช้บริการ

ศ.ร.ต.อ.ดร.ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ กล่าวว่าปัจจุบันมีห้องสมุดสาธารณะกระจายอยู่เต็มไปหมด การยืมหนังสือไม่ยุ่งยาก เพียงแต่ทำบัตรสมาชิก โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ยืมได้ครั้งละ ๒๐ เล่ม เป็นเวลา ๑ เดือน ส่งคืนให้ทันกำหนดก็ไม่โดนปรับอะไร เขามีบิล็อกสำหรับรับคืนหนังสือได้ตลอดเวลา ในห้องสมุดมีหนังสือทันสมัยและหลากหลายประเภท เพราะฉะนั้นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน เริ่มตั้งแต่การจัด

โอกาสและบริการที่ทั่วถึง เพื่อให้คนในชุมชนได้พัฒนาทักษะการอ่านและเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ตั้งแต่เด็ก ๆ พ่อแม่จะอ่านนิทานก่อนนอนให้ลูก ๆ ฟัง

๖. การสอนด้วยการจดบันทึก การสร้างค่านิยมในการจดบันทึก เด็ก ๆ จะถูกฝึกให้จดบันทึกประจำทุกวันตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน คือตื่นนอนขึ้นมาแต่ละวันได้ทำอะไรบ้าง มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นและมีความรู้สึกอย่างไรต่อเหตุการณ์นั้น ๆ ตรงนี้คือส่วนหนึ่งที่ทำให้เขาสามารถย้อนหลังกลับไปดูได้ และนอกเหนือจากการจดบันทึกแล้ว ก็จะมีการลงบัญชี สร้างนิสัยรักการจด นิสัยรักการทำบัญชี นิสัยความซื่อสัตย์ วันนี้รับอะไรเท่าไรก็ลงบัญชีไว้ เช่นว่าวันนี้รับมา ๒,๐๐๐ บาท ก็ลงบัญชีไว้ และวันนี้จ่ายอะไรไปบ้าง เติมน้ำมันเท่าไร ค่าอาหารเท่าไรต้องลงบัญชี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ฝรั่งถือว่าเป็นเรื่องพื้นฐานที่จะต้องทำทุกคนรอบครัว เป็นการปลูกฝังที่ดีมาก

๗. การรักษาความสะอาด การเก็บขยะ จัดแยกพื้นที่เป็นโซน ๆ ในแต่ละวันมีการเก็บขยะทุกวันจันทร์และพยายามรณรงค์ให้ลดปริมาณขยะ โดยจดจำนวนถุงดำที่ใช้ไป อีกประการหนึ่งคือ แยกประเภทขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น ขวดแก้ว กระป๋อง กระดาษ พลาสติก ออกจากขยะทั่วไป

การดูแลสวนหน้าบ้านให้สะอาดเรียบร้อย เป็นเรื่องใหญ่มาก ทุกคนจะดูแลหน้าบ้านของตนเองอยู่เสมอ กวาดถนนหน้าบ้าน ตัดหญ้า ช่วยกันรักษาความสะอาดในบริเวณบ้านของตนเอง รวมไปถึงทางเดินสาธารณะ ทุกคนช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด เป็นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ร่วมกัน เพื่อสร้างให้ชุมชนน่าอยู่

๘. ความซื่อสัตย์ คนนิวซีแลนด์มีความซื่อสัตย์มากเพราะถูกปลูกฝังตั้งแต่ยังเด็ก โดยผู้ใหญ่ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เป็นการปฏิบัติที่ถูกปลูกฝังจากระบบครอบครัว โรงเรียน และสังคม ซึ่งจะเห็นได้ว่าความซื่อสัตย์มีอยู่ในทุกสาขาอาชีพ ยกตัวอย่าง ช่างซ่อมประปา เขาจะซื่อสัตย์ต่อค่าแรงที่เขาจะได้รับ เขาจะบอกกับเจ้าของบ้านถึงค่าใช้จ่ายที่เจ้าของบ้านต้องเสียอย่างตรงไปตรงมาเพื่อให้เจ้าของบ้านได้มีทางเลือกในการตัดสินใจว่าจะให้เขาซ่อมในส่วนใดบ้าง และเขาจะทำการซ่อมให้ตามข้อตกลงที่คุยกันได้

อีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้คนนิวซีแลนด์ มีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพของตนเอง เป็นเพราะรายได้ของเขาไม่แตกต่างกันมากนัก รายได้ของคนเก็บขยะ คนกวาดถนน ฯลฯ เมื่อเทียบกับคนนั่งโต๊ะทำงานในออฟฟิศมีรายได้ไม่แตกต่างกันมาก เพราะฉะนั้นฐานะความเป็นอยู่จะใกล้เคียงกันจึงไม่มีใครคิดเอาเปรียบใคร และทุกคน ทุกอาชีพมีเกียรติ จะทำงานในอาชีพของตนเองให้ดีที่สุด

๖

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการนำเสนอที่ผ่านมา พอจะกล่าวได้ว่า “การปลูกฝังคุณธรรม” เป็นกระบวนการทางสังคม มิใช่กฎเกณฑ์ที่ปรากฏเป็นตัวหนังสือที่ผ่านการท่องจำ หากเป็นการอบรมบ่มเพาะด้วยการกระทำจากชีวิตจริง ในสถาบันทุกระดับ ตั้งแต่ สถาบันครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคมโดยรวม เมื่อเป็นดังนี้ ประเด็นที่ควรนำมาศึกษาอภิปรายเพื่อตอบโจทย์คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของประเทศนิวซีแลนด์ คือ

ประเด็นที่หนึ่งได้แก่ เงื่อนไขปัจจัยอะไร ที่ทำให้ คนพื้นเมืองชนเผ่าเมารี ปรับตัวเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ การสร้างประเทศนิวซีแลนด์ใหม่ อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีบนความเท่าเทียมร่วมกับคนขาวชาวยุโรปอื่นๆ

ประเด็นที่สอง คือคนขาวชาวยุโรป กว่า ๘๐ เปอร์เซ็นต์ มีส่วนปรับตัว ปรับปรุง พัฒนาประเทศนิวซีแลนด์โดยรวม ที่มีคนพื้นเมืองชาวเมารีเป็นส่วนหนึ่งของประเทศอย่างไร

ประเด็นที่สาม คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมเด่น ๆ ของคนนิวซีแลนด์ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการปลูกฝังในประเด็นที่หนึ่งและประเด็นที่สอง

เมื่ออภิปรายตอบสามประเด็นแรกนี้ได้ ก็จะสามารทเห็นความเป็นจริงของระบบการพัฒนาประเทศนิวซีแลนด์ให้มั่นคงเข้มแข็งดังปัจจุบันนี้ได้อย่างชัดเจน ด้วยภาพของ “วัฒนธรรม” ขององค์กร หรือสถาบัน เริ่มตั้งแต่เล็กในระดับครอบครัว ไปสู่ระบบใหญ่โดยรวมของประเทศ โดยมีต้องตกอยู่ที่กระบวนการทัศน หรือกรอบแนวคิดล้าสมัย ที่มองเห็นชนผิวขาวซึ่งเรียกว่า “ฝรั่ง” ว่ามีความสามารถพิเศษกว่าชนเผ่าใดๆ ในโลก

จากงานวิจัยของ โอภาส ปัญญา (๑๙๙๖) พบว่า ชุมชนใด หรือสังคมใด หาก “จิตสำนึกความเป็นเผ่าพันธุ์” (Ethnic Consciousness) หรือในสังคมอื่นๆอาจเรียกได้ว่า “จิตสำนึกชุมชน” (Community Consciousness) คือความรู้สึกว่าตัวตนเป็นใคร เผ่าพันธุ์อะไร มีถิ่นกำเนิดมาแต่ไหน ยังคงมีอยู่ในจิตใจคนผู้นั้น หรือกลุ่มคนกลุ่มนั้น ย่อมเป็นพลังทางอุดมการณ์ต่อสู้และขับเคลื่อนสังคม ชุมชน และองค์กรเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและความมีศักดิ์มีศรีอันเป็นความมีตัวมีตน หรือ มี “อัตลักษณ์” หรือ พื้นที่ทางสังคมให้ยืนอยู่ได้อย่างภาคภูมิใจ แม้ที่ดินซึ่งเป็นฐานทรัพยากรชีวิต ได้ถูกปล้นสะดมเอาไปด้วยกำลังทางอำนาจการต่อสู้ที่ดี หรือการฉ้อฉลด้วยการออกกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมก็ดี

นักประวัติศาสตร์ชาวนิวซีแลนด์เชื้อสายเมารีชื่อ Danny Keenan ได้อธิบายไว้ว่า

“กลุ่มชนเผ่าเมาริ มิได้รู้สึกว่าการสูญเสียผืนแผ่นดินของเผ่าพันธุ์ของตน ในความหมายที่เป็นฐานทรัพยากรเท่านั้น แต่เป็นการสูญเสียสิ่งซึ่งสิทธิและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นชาติพันธุ์ของเผ่าตน”

ดังนั้น ผลการศึกษาการดำรงชีวิตหรือการสร้างวิถีชีวิตของชาวเมาริของแต่ละเผ่าในกาลเวลาต่อมา ไม่ว่าจะล้มเหลว หรือประสบความสำเร็จ ต้องไม่เข้าใจเพียงแค่การปรับตัวเปลี่ยนแปลงเพื่อความอยู่รอดทางเศรษฐกิจเพื่อให้ได้มาซึ่งฐานทรัพยากรเท่านั้น ตรงกันข้าม ต้องเข้าใจว่า การสูญเสียซึ่งสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นชาติพันธุ์ เป็นเหตุปัจจัยที่กำหนดกระบวนการดำรงชีพ ด้วยเจตจำนงที่จะได้สิ่งเหล่านั้นคืนมา หรือไม่ก็เพื่อให้ได้แสดงควมมีสิทธิและศักดิ์ศรีที่เขาเหล่านั้นพึงมี พึงได้

งานวิจัยนี้ยังได้ชี้ให้เห็นอีกด้วยว่าหลักฐาน “ความสูญเสียอัตลักษณ์” แห่งเผ่าพันธุ์ในรูปของการหมดสิ้นซึ่งบารมี ความมีศักดิ์ศรีและความเชื่อถือในบรรดาบุคคลและชนเผ่าอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดาผู้นำเต็มๆ เป็นเงื่อนไขและปัจจัยของการสร้างวิถีชีวิตของคนนิวซีแลนด์ที่เป็นชนเผ่าดั้งเดิม ออกเป็นสองประเภท เป็นอย่างน้อย กล่าวคือกลุ่มที่นำพาผู้คนในเผ่าพันธุ์ที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวในกาลต่อมา ไม่สามารถที่จะปรับตัวและสร้างประโยชน์จาก “โลกใหม่” ได้ กับอีกกลุ่มหนึ่ง อาจเรียกว่าเป็นเผ่าหรือกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ สามารถปรับความคิด และประยุกต์ความรู้แนวคิดในระบบใหม่ เช่น ระบบการเมือง ระบอบรัฐสภา ระบบการศึกษา การแพทย์และการเกษตรแบบใหม่ เป็นต้น และท้ายที่สุดในระดับครอบครัวและชุมชนท้องถิ่น สามารถสร้างครอบครัวให้เข้มแข็ง (จากเดิมโครงสร้างชนเผ่า) เกิดผู้นำรุ่นใหม่ซึ่งมีความพร้อมในการจัดการ

สร้างยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ จนสำเร็จ สามารถเรียกร้องการเวนคืนที่ดินของเผ่าตน กลับมาได้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีต้องเสียเลือดเนื้อในการต่อสู้ดังกล่าวแต่อย่างใด

ชนเผ่าบางเผ่าที่สูญเสียที่ดินไปให้รัฐบาลของคนขาว (Pakeha) แล้ว ผู้นำจารีตเกิดความรู้สึกว่า ตนเองและกลุ่มเผ่าพันธุ์ตนเองสูญเสียทุกอย่าง (คนเมารี ถือว่าการสูญเสียที่ดินเดิมของเผ่าตน นั้น หมดบารมีและความเชื่อถือ-the loss of mana) ได้กลายเป็น “ผู้ตกเป็นเหยื่อ” ของอดีตที่มีความขมขื่นเจ็บปวด มิใช่กับกลุ่มตนเองเท่านั้น หากแต่กลายเป็นมรดกของความ “ไม่มีอะไร” คือไม่มีจิตมีใจที่จะทำอย่างอื่น ตกทอดมาสู่คนรุ่นหลังๆ ไม่สามารถสร้างอนาคตและโอกาสได้อีกเลย นอกจากการสร้างอุดมการณ์ต่อต้านอย่างถึงที่สุด เช่น การปฏิเสธการศึกษา การแพทย์ การเกษตรสมัยใหม่ ที่มาจากการสนับสนุนของรัฐบาลคนขาว ประสพการณ์อันขมขื่น เจ็บปวดและเจ็บแค้นอย่างนี้ ได้กลายเป็น อิทธิพลอันยิ่งใหญ่ ติดตรึงอยู่ในจิตใจ (Cultural Models) จนกลายเป็นเหตุปัจจัยแห่งการสร้างวิถีชีวิต ในระดับปัจเจก เช่น การสูญเสียความมุ่งมั่น ความมั่นใจ ความรู้สึกที่ตัวเองต่ำต้อยกว่าคนชาติพันธุ์อื่นๆ ในระดับครอบครัว ได้แก่ การสั่งสอนอบรมให้เกลียดชัง ปฏิเสธ ต่อต้านตัวแทนและสัญลักษณ์อำนาจรัฐ และในระดับชาติพันธุ์ ได้แก่ การรวมตัวก่อการต่อต้าน จนถึงขั้นทำสงครามสู้รบ ในกาลต่อมา เหล่านี้เป็นต้น

ในทางกลับกัน สำหรับกลุ่มคน หรือเผ่าพันธุ์ แม้สูญเสียซึ่งที่ดินของเผ่าตนที่บรรพบุรุษครอบครองมาก่อน แต่ยังมี “จิตสำนึกแห่งความเป็นเผ่าพันธุ์” เป็นไฟอยู่ในจิตและในหัวใจ เพื่อความอยู่รอดจะลุกขึ้นมา จัดแจงวิถีชีวิตและโอกาสในโลกใหม่ตามสถานการณ์ ไม่ย่อท้อต่อโชคชะตาและความสูญเสีย ไม่อยู่กับอดีต (อันขมขื่นและเจ็บปวด) แต่

เรียนรู้จุดจําอดีตมาสร้างอนาคต โดยในภาพรวม สร้างองค์ประกอบหลักๆ ของการสร้างชีวิตเพื่อกอบกู้ศักดิ์ศรีและสิทธิ (ที่ถูกแย่งชิงแผ่นดิน และความเชื่อถือ) กล่าวโดยสรุป ด้วยการปรับ สร้างเงื่อนไขปัจจัยใหม่ในการจัดการกับวิถีชีวิต ดังนี้

๑. สร้างสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง จากรูปแบบองค์กรเดิมที่เป็นรูปแบบชนเผ่า (มีหัวหน้าเผ่าใหญ่ปกครองเบ็ดเสร็จ เหมือนครอบครัวใหญ่) เป็นครอบครัวขนาดเล็ก ให้พ่อแม่สามารถปกครองลูกได้อย่างอิสระ สามารถเลือกสรรสิ่งดีงามและเป็นประโยชน์จากรัฐบาลคนขาว เช่น การศึกษา การอาชีพ การเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีรัฐสภา ถึงแม้ต้องระหกระเหินอพยพเข้ามาอยู่เมือง แต่ครอบครัวหรือผู้สูงอายุ ยังอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้ “เชื้อไฟยังลุกกรุ่นอยู่ตลอดเวลา” (to keep the fire burning) กล่าวคือ ปล่อยให้ผู้เฒ่าผู้แก่วัยชราอยู่ในท้องถิ่นชนบท ดำเนินความเป็นเผ่าพันธุ์ของตนไว้มิให้สูญ แม้ที่ดินนั้นจะถูกช่วงชิงเอาไปเป็นของผู้อื่นก็ตาม

๒. ยกระดับศักยภาพของผู้หญิงให้สูงขึ้น จากจารีตเดิมที่มีบทบาทจำกัดเพียงด้านวัฒนธรรมประเพณีเท่านั้น สร้างเครือข่ายและกลุ่มเคลื่อนไหวด้านสงเคราะห์ประชาชนพื้นเมืองที่ยากจนด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เรียกร้องความเท่าเทียมในโอกาสทางเศรษฐกิจ และมีสิทธิทางการเมือง (มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่นเดียวกับผู้ชาย) เมื่อผู้หญิงเป็นเพศแม่ มีจิตสำนึกทางการเมืองมีกิจกรรมการต่อสู้เรียกร้องสิทธิความชอบทำอยู่เสมอ ทำให้ลูกหลานเยาวชนรุ่นหลังของพลเมืองชาวเผ่าเมารี จำนวนหนึ่ง กลายเป็นผู้นำทางความคิด ทางการเมืองในระดับประเทศสืบทอดต่อเนื่องกันมาตลอด และเป็นผู้นำที่มีการศึกษาในระบอบใหม่ที่เป็นประชาธิปไตย

๓. ปรับรูปแบบการจัดองค์กรขับเคลื่อนทางการเมืองแบบใหม่จากเดิมที่พยายามจะสถาปนาผู้นำเผ่าใดเผ่าหนึ่ง ให้เข้ารูปแบบระบบศักดินาขึ้นเป็น “กษัตริย์” ให้เป็นลักษณะ “สหพันธ์” (Pan-tribal Organization) หรือเครือข่าย โดยยังคงความเป็น เผ่าใครเผ่ามัน มีความเท่าเทียมกัน และรวมตัวกันอย่างหลวมๆ ไม่เป็นทางการ จนในที่สุดสามารถผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบาย กฎหมายว่าด้วยการเวนคืนที่ดินที่ถูกรัฐยึดเอาไปขายให้กับบุคคลอื่นฯได้

๔. การมีจิตสำนึกและศักดิ์ศรีของความเป็นชาติพันธุ์ หรืออาจเรียกได้ในกรณีคนในชุมชนท้องถิ่นที่มี “จิตสำนึกและจิตวิญญาณความเป็นชุมชน” ขนบทำหน้าที่เป็น “ธง” นำปัจเจกบุคคลให้ดำเนินชีวิต อย่างมีความรับผิดชอบต่อชุมชน หรือเผ่าพันธุ์ของตน สามารถใช้โอกาสที่มี ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและเพื่อแผ่ไปยังครอบครัวอื่นในชุมชนของตนเอง มิได้เพียงการอยู่รอดทางเศรษฐกิจแบบตัวใครตัวมันเท่านั้น หากแต่ขยายใหญ่ออกไปถึงการขับเคลื่อนทางการเมือง เพื่อชนเผ่าและชุมชนในแนวกว้างอีกด้วย

การสร้างความเข้มแข็งของชนเผ่า ดังกล่าวเหล่านี้ ในระยะยาวนำไปสู่เวทีการเมืองรัฐสภา ยังผลให้เกิดการแก้กฎหมาย และเปลี่ยนนโยบาย ที่สำคัญได้แก่ นโยบายแห่งชาติจาก “หนึ่งชาติ หนึ่งเผ่าพันธุ์” กลายมาเป็น “หนึ่งชาติ แต่ยอมรับความแตกต่างทางเผ่าพันธุ์” (One Nation Two Races) ในยุคใหม่ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนคุณค่าหลัก (Core Value) ของคนในประเทศนิวซีแลนด์ ให้มีความยอมรับนับถือความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ความคิด ความเห็น และการดำเนินชีวิต มีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับคุณค่าของเสียงส่วนน้อย

เราสามารถสรุปบทเรียนจากประเทศนิวซีแลนด์ได้ว่า พฤติกรรม ซึ่งสะท้อนสิ่งที่เรียกว่าเป็นการปลูกฝังระบบคุณธรรมนั้น จำเป็นจะต้อง ศึกษาในเชิงลึกให้เข้าใจถึง ประวัติศาสตร์การสร้างชาติ แม้จะเป็น กระบวนการแห่งความขัดแย้ง พลิกผัน ฆ่าฟัน เจ็บปวด ร่วมกันก็ตาม วัฒนธรรม จิตสำนึกและจิตวิญญาณของความเป็นชุมชน ความเป็นเผ่าพันธุ์ ความเป็นท้องถิ่น ที่ต่อสู้อย่างสามารถ กอบกู้ให้ได้มาซึ่งศักดิ์ศรีของความ เป็นคน เป็นชนเผ่า สิ่งเหล่านี้จะทำหน้าที่เหมือนไฟในใจ จุดประกายเสริม สร้างเป็นพลังเชิงบวก สร้างบุคลิก สร้างวิถีชีวิต ที่แสดงออกถึงวิถีคิด ความมุ่งมั่นอย่างอิสระปราศจากการครอบงำทางวัฒนธรรม ก่อเกิด ความมานะบากบั่น เพื่อกอบกู้ศักดิ์ศรีของตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่นและ เผ่าพันธุ์ อย่างต่อเนื่องจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งและต่อๆ ไปอย่าง ไม่ขาดสาย

๑. ความซื่อสัตย์^๙

โดยทั่วไปความซื่อสัตย์ของคนในสังคมชาวนิวซีแลนด์ถูกปลูกฝัง และถ่ายทอดมาตั้งแต่ยังเด็กโดยเริ่มจากครอบครัว จากการเลี้ยงดู และ ต่อมาก็ที่โรงเรียนเป็นสถานที่ที่อบรมฟุ่มเฟือยให้เด็กมีความซื่อสัตย์

ในแง่สถาบันครอบครัว เด็กนิวซีแลนด์ส่วนมากจะมีพื้นฐาน ครอบครัวที่ดี พ่อแม่เอาใจใส่ มีเวลาอบรมสั่งสอน เมื่อโตขึ้นเขาจึงเป็น

^๙ ข้อความในส่วนนี้รวบรวมมาจากการสัมภาษณ์สมมติในวาระต่างๆ กันของอดีตนักเรียน นักศึกษา ครู ที่เคยเรียน เคยอยู่ และบางคนตั้งรกรากในประเทศนิวซีแลนด์เป็นระยะเวลา ไม่ต่ำกว่าห้าปี รวมทั้งนักศึกษาที่ขณะนี้ยังคงเรียนอยู่ด้วย และผู้ปกครองที่มีบ้านที่สองของ ครอบครัวที่นิวซีแลนด์ตั้งแต่เมื่อเจ็ดแปดปีที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบันนี้

คนที่จริงใจและเอาใจใส่เพื่อนฝูง คบหากันโดยบริสุทธิ์ใจ ครอบครัวมักจะอบอุ่น มีการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบให้อิสระและช่วยตัวเองเป็นสำคัญ ส่งเสริมแนวทางพูดคุยแสดงความคิดเห็นแบบเปิดใจไม่ใช่อารมณ์ คนนิวซีแลนด์ไม่เคร่งศาสนาหรือยึดเอาการไปโบสถ์มาเป็นเครื่องมือการอบรมทางจริยธรรมแก่ครอบครัว พ่อแม่จะเป็นผู้ชี้แนะให้เห็นว่าการขาดความซื่อสัตย์คือเรื่องที่น่าอัปอาย น่ารังเกียจ ภายในครอบครัวก็ไม่มีการพูดปดซึ่งกันและกัน

เมื่อนำมาเทียบกับสังคมไทยของเรา ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่จะมีภาพพจน์ว่าการคบหาสมาคมในหมู่คนหนุ่มสาวไทยปัจจุบันนั้นฉาบฉวยเต็มไปด้วยเปลือก มีผลประโยชน์แอบแฝง ที่สื่อให้เห็นถึงการขาดการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในวัยเด็ก เพราะครอบครัวส่วนใหญ่ไม่ใช้เวลาดูแลลูก แม้ในบางครั้งอาจจะมีความอบอุ่น แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าปลูกฝังให้เด็กยึดมั่นในเรื่องความซื่อสัตย์ได้ พ่อแม่ของครอบครัวไทย มักจะตามใจและปกป้องลูกมากกว่าการที่จะให้ลูกรู้จักลองผิดลองถูก ไม่ได้ชี้แนะให้ลูกเห็นว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ บางครั้งพ่อแม่ทำในสิ่งตรงกันข้ามให้เห็นเสียเอง คือเด็กไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น มีการตามใจเกินขอบเขตโดยเฉพาะในเรื่องการใช้เงินและการติดขัดทางวัตถุ ฉะนั้นเราน่าจะต้องแก้ไขที่พ่อแม่รุ่นใหม่ให้มีทัศนคติที่ถูกต้องเพื่อที่จะได้เป็นครูคนแรกของลูกที่สามารถอบรมสั่งสอนทางจริยธรรมได้ด้วย ไม่ว่าจะโดยแนวทางของพุทธศาสนาหรือไม่ก็ตาม ฉะนั้นต้องแก้ไขที่พ่อแม่รุ่นใหม่ ให้เป็นครูคนแรกต้องดูแลลูกให้ถูกต้อง

๒. การให้สิทธิแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง

ชาวนิวซีแลนด์จะสนับสนุนการแลกเปลี่ยนทางความคิด เคารพสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของคนอื่นนับแต่เด็กเล็กๆ ในครอบครัว จนถึงระดับสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัวมีส่วนช่วยเพาะบ่มเบื้องต้นให้เด็กๆ รู้จักเคารพในสิทธิการแสดงออกของคนอื่น ในขณะเดียวกัน สถาบันการศึกษาก็จะเป็นตัวช่วยส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจิตใจที่ยอมรับและเคารพสิทธิของคนอื่น เวลาประชุมผู้ปกครอง จะมีการเสนอแนะความคิดเห็นจากทั้งสองฝ่าย คือโรงเรียนและผู้ปกครอง เพื่อได้แนวทางแก้ไขร่วมกัน กิจกรรมในโรงเรียนเป็นอีกส่วนหนึ่งในการทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ครอบครัวและผู้ปกครองของนักเรียนจะถูกเชิญและยินดีต้อนรับเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองเองก็จะมีการอาสาสมัครเข้าร่วมทำงานในโรงเรียน ไม่มีการแบ่งชนชั้นของเด็กหรือผู้ปกครอง มีกิจกรรมได้วาทีกันในโรงเรียน ทำให้นักเรียนรู้จักคำว่าประชาธิปไตย มีเหตุผล รู้จักรับผิดชอบและเคารพในสิทธิของผู้อื่น หรือแม้แต่ Professor กับผู้เชี่ยวชาญ หรือคนขับรถเมล์ ยังนั่งทานอาหารหรือเข้าสังคัมด้วยกัน เพราะมีความเท่าเทียมกันในความเป็นคน แต่มีความสามารถเฉพาะทางที่แตกต่าง

๓. การเป็นตัวของตัวเอง การพึ่งตนเอง และการประหยัด

ชาวนิวซีแลนด์สอนให้ลูกรู้จักพึ่งตนเองตั้งแต่ยังเป็นเด็ก เชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดเห็นเป็นของตนเองหรือมีอิสระในการคิด ความเชื่อและการแสดงออกเกิดมาจากความรู้ ความเข้าใจในสิ่งนั้นจริงๆ รู้ที่มาที่ไป

เข้าใจเชิงลึก สนใจในสาระ ความรู้จักพอ ไม่ฟุ้งเพื่อ ไม่เป็นพวกวัตถุนิยม จะเห็นได้จากการที่ไม่ใช้รถหรู ๆ ราคาแพง แต่นำเข้ารถมือสองจากญี่ปุ่น ไม่กินทิ้งกินขว้าง ไม่ใช่ของฟุ่มเฟือย ตัวอย่างในการช่วยเหลือตนเอง เช่น การรู้จักซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ในบ้านด้วยตนเอง เช่น ดายหญ้า ดูแลซ่อมรถ ซ่อมบ้าน และเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน อีกทั้งมีการแปรรูปอาหารเก็บไว้บริโภคในฤดูหนาวอีกด้วยโดยไม่ต้องซื้อหา ส่วนเศษพืชก็เอาไปทำปุ๋ย จึงทำให้สร้างนิสัยในการประหยัดมาตั้งแต่เด็ก เป็นต้น

ถ้าพิจารณาสภาพทั่วไปในสังคมไทย เราจะเห็นคนไทยจำนวนไม่น้อยที่ติดกับความสะดวกสบายในชีวิตเป็นหลัก สำร่วยมากกว่าจะอดทนมุมานะ หรือยอมยากลำบากเพื่อเป้าหมายที่สำคัญในชีวิต ใช้เงินและวัตถุเป็นแนวทางให้เกิดการยอมรับในสังคม มีเยาวชนไทยจำนวนมากคิดไตร่ตรองด้วยตนเองไม่เป็น ปล่อยตัวไปตามกระแสสังคม ติดพวกพ้องเพื่อนฝูง ขาดความกล้าที่จะเป็นตัวของตัวเอง

๔. การกีฬาและการใช้เวลาว่าง

นิเวซีแลนด์ส่งเสริมการกีฬาทุกระดับ ทั้งในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน คุณลักษณะรักการกีฬานี้ก่อให้เกิดความมั่นใจเป็นนักกีฬา มีเหตุมีผล รู้แพ้ รู้ชนะ มีความอดทน ทุ่มเทฝึกฝน สร้างวินัยในตนเอง เด็กรักที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สร้างความภูมิใจในตนเอง การเล่นกีฬาเป็นหัวใจของคนนิเวซีแลนด์ก็ว่าได้ ทุกชุมชนจะมีสนามกีฬาประจำถิ่น (เช่นเดียวกับห้องสมุด-มีทั่วประเทศและยังมีรถห้องสมุดไปตามที่ต่างๆ เป็นประจำ) ก่อให้เกิดความสามัคคี คนนิเวซีแลนด์มีทัศนคติที่ดีต่อการกีฬานับตั้งแต่เยาว์วัยการรวมกลุ่มเพื่อการกีฬาเป็นภาพชินตาในครอบครัว โรงเรียน หมู่บ้านและสถาบันต่างๆ แทบทุกคนจะเป็นสมาชิกสโมสรกีฬาไม่แห่งใดก็

แห่งหนึ่งหรือหลายๆ แห่ง กีฬาเป็นยาอายุกำลัง ทำให้จิตใจสดใส เป็นชีวิตจิตใจของคนที่นี่ มีอยู่ทุกซอกซอยในนิวซีแลนด์ โดยที่ไม่ต้องตั้งองค์การใหญ่โตอย่างกระทรวงกีฬาขึ้นมาอย่างเราที่ยังไม่เด่นชัดในเรื่องเป้าหมาย และไม่คิดว่าจะสามารถโน้มน้าวใจเยาวชนไทยให้มุ่งมั่นทางด้านกีฬาได้เท่าใดนักเมื่อเทียบกับนิวซีแลนด์

ปัญหาที่รุมเร้าอยู่ในบ้านเราขณะนี้ คือ เด็กไทยแทนที่จะเล่นกีฬากลางแจ้งเพื่อพลานามัยก็กลับหมกมุ่นอยู่กับเกมในร่ม เช่น คอมพิวเตอร์ออนไลน์ จนมีผลเสียต่อสุขภาพและการเรียน หรือไม่ก็สนใจกีฬาในแง่ของการพนัน ที่ระบาดทั่วไปแม้กระทั่งในสถาบันการศึกษา

๕. ความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สิน

คนนิวซีแลนด์เคารพกฎหมาย มีระเบียบวินัย มีความเป็นประชาธิปไตยสูงมาก และมีระบบรัฐสภาที่เข้มแข็งและเป็นที่ยอมรับในความเสมอภาค ตัวอย่างเรื่องการเคารพกฎหมายจราจรเป็นเรื่องที่คนนิวซีแลนด์ปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัดถูกอบรมสั่งสอนนับตั้งแต่เดินได้พ่อแม่เวลาพาลูกออกไปในชุมชน เช่น ไปซื้อของ เวลาข้ามถนนจะข้ามเฉพาะที่มีทางม้าลาย คนขับรถทุกคนจะหยุดให้คนข้าม เพียงแค่เห็นคนเดินถนนขยับจะหย่อนเท้าข้างหนึ่งจากบาทวิถีลงพื้นถนนจราจรเท่านั้น คนขับจะชะลอรถและหยุดทันทีที่ทางม้าลาย เมื่อเด็กโตขึ้นไปโรงเรียน ทุกโรงเรียนจะสอนเรื่องการใช้รถใช้ถนน โดยทางโรงเรียนจะมีชั่วโมงให้ตำราจราจรมาสาธิตให้ที่โรงเรียนทุกภาคเรียนใหม่

๖. การบริหารจัดการดูแลสวัสดิการของภาครัฐ (อาจเป็นเพราะการเก็บภาษีที่ดี)

มีหลากหลายรูปแบบที่รัฐได้เอื้อต่อประชาชน เช่น เรื่องความสะดวกและเป็นกฎที่ทุกบ้านจะต้องดูแลเป็นอย่างดี เช่น การเก็บขยะ จัดแยกพื้นที่เป็นโซน ๆ ให้แต่ละวันมีการเก็บขยะทุกวันจันทร์ และพยายามรณรงค์ให้ลดปริมาณขยะและแยกโดยจดจำจำนวนถุงดำ อีกประการหนึ่งคือการแยกประเภทขยะที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ มีสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ มีระบบการศึกษาที่ดีเพราะคนที่มาเป็นครู ต้องเป็นคนเก่ง เรียนและจบทางการศึกษา ไม่ใช่สอบเข้าที่ไหนไม่ได้ก็มาเป็นครู สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตเมื่อพร้อม โดยไม่ยึดติดกับระบบปริญญา เช่น เมื่อลูก ๆ โตช่วยตัวเองได้แล้วหรือไม่มีภาระทางการเงินแล้ว พ่อแม่ก็จะกลับมาเรียนใหม่ ในมหาวิทยาลัยจึงมีวัยต่าง ๆ กัน ทำให้ไม่มีช่องว่างระหว่างวัยคนอายุมาก ๆ ๖๐-๗๐ ปี ก็จะหาความรู้ตลอดเวลาทำให้มีเพื่อน

นอกจากนี้ยังมีการวางแผนงานวิจัยของประเทศมีการดำเนินการร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชนและมีการดำเนินงานร่วมกันอย่างจริงจังในรูปแบบบริษัท ผลผลิตมีตลาดที่แน่นอน ทำให้การเกษตรเป็นอาชีพที่มั่นคงและร่ำรวย

๗. นิสัยรักการเดินทาง

เหตุผลที่ทำให้ชาวนิวซีแลนด์เป็นนักเดินทางตัวยง เป็นที่ขึ้นชื่อทั่วโลก ประการแรกคือ แรงจูงใจจากการเป็นประเทศเล็ก ๆ ทำให้คนนิวซีแลนด์ตื่นเต้นที่จะออกไปเห็นโลกกว้างอีกทั้งมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้อยู่นอกเหนือเขตแดน และประการที่ ๒ ชาวนิวซีแลนด์ส่วนใหญ่มี

เชื้อสายมาจากทางยุโรป และมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติอยู่ต่างแดน มากมาย จึงอยากที่จะออกเดินทางเพื่อค้นหาความเป็นมาของตนเอง

การเดินทางนั้นไม่ว่าจะด้วยจุดประสงค์ใดก็ตาม ผลที่ได้ก็คือ มุมมองใหม่ ความคิดและทัศนคติในการมองโลกที่แปลกออกไป และยังเป็นส่วนสำคัญในการก้าวขึ้นสู่ความเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว เด็กวัยรุ่นนิวซีแลนด์ส่วนใหญ่เมื่อเรียนจบในระดับมัธยม ก่อนเข้ามหาวิทยาลัย จะนิยมออกเดินทางเพื่อแสวงหาความเป็นตัวตนของตน ศึกษาภายนอกตนคือโลกกว้างทางกายภาพและภายในของตนคือความเป็นตัวตนคนเดียวเดียว ๆ ที่ต้องรับผิดชอบชีวิตของตนโดยลำพัง ก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะเลือกทางชีวิตในอนาคตของตนว่าจะเดินเส้นทางใด

โลกาภิวัตน์กับความเปลี่ยนแปลงของสังคมนิวซีแลนด์

การพัฒนาและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีส่งผลสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประเทศนิวซีแลนด์ก็มิได้รับการยกเว้นแต่อย่างใด ถึงแม้จะได้มีความพยายามที่จะคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามจากรุ่นก่อนๆ แต่ก็ยังมีอีกหลายสิ่งทีลดน้อยลง หรือแม้กระทั่งกำลังค่อยๆ เลือนหายไป ในสังคมที่ละเล็กทีละน้อย คุณครูชาวนิวซีแลนด์ท่านหนึ่งเล่าให้ฟังว่า

“ฉันยังจำได้ว่าฉันเติบโตขึ้นมาในสังคมที่ นักเรียนเปิดประตูให้ครู และรอให้ครูเดินเข้าห้องไปก่อน แต่สมัยนี้เมื่อประตูเปิด เท่านั้นแหละ เด็กพวกนั้นก็กรูเข้าห้องเรียนตัดหน้าครูอย่างฉันไปเลย”

การเคารพผู้ใหญ่ที่มีน้อยลงในสังคมที่เจริญก้าวหน้ามากขึ้น ต้นตอของปัญหามาจากที่บ้าน สภาพทางเศรษฐกิจนั้นบังคับให้ผู้เป็นแม่ซึ่งในอดีตมีบทบาทหลักในการเลี้ยงดูลูกต้องออกมาทำงานนอกบ้าน สายใยความอบอุ่นในครอบครัวลดน้อยลงเมื่อทุกคนเริ่มรับบทบาทนอกบ้านมากขึ้น แม้กระทั่งการร่วมรับประทานอาหารด้วยกันยังเป็นภาพที่หาได้ยากขึ้นทุกทีสิ่งที่มาแทนคือลูกๆ นั่งทานข้าวหน้าโทรทัศน์ และมีปฏิสัมพันธ์กับโทรทัศน์มากกว่าพ่อแม่ ครอบครัวนิวซีแลนด์ครอบครัวหนึ่งกล่าวว่า

“เราพยายามจะให้มีการทานอาหารร่วมกันอย่างน้อยอาทิตย์ละครั้ง”

เพียงแค่นั้นก็ฟังดูยากเต็มที ได้ยิน โบรอันแล้วว่า

“ตอนที่ผมโตขึ้น คนในระแวกเดียวกันจะรู้จักกันหมด พ่อ-แม่ของเขา กับของเพื่อนๆ ก็จะรู้จักกัน บรรดาแม่ของเด็กๆ ทุกคนไม่มีใครทำงานนอกบ้าน จึงมีเวลาดูแลลูกๆ อย่างใกล้ชิดและได้ทำความรู้จักกับเพื่อนบ้าน แต่ในปัจจุบันนี้ทุกอย่างได้เปลี่ยนไปหมดแล้ว ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันก็ลดลงไปด้วย การพัฒนาสังคมให้ทันสมัย และประยุกต์วิถีชีวิตรูปแบบใหม่ ทำให้ภาษาท้องถิ่นและสังคมแบบดั้งเดิมถูกละเลย การดูแลครอบครัวที่เรียกว่า “The hapu” วิถีดั้งเดิมของชาวเมารีถูกทำลายลงด้วยวิถีชีวิตที่แปรเปลี่ยนไป ณ วันนี้จึงเป็นเรื่องสำคัญมากที่จะมีการกระตุ้นให้ชาวนิวซีแลนด์หันมาเรียนรู้ภาษาท้องถิ่น

ควบคู่ไปกับภาษาและวัฒนธรรมในรูปแบบชีวิตสมัยใหม่ เพื่อที่จะก่อให้เกิดสังคมที่สร้างสรรค์ ร่วมกับกระบวนการพัฒนาที่ไม่สูญเสียคุณค่าที่ดั่งแบบดั้งเดิม “

อย่างไรก็ตามมีสิ่งหนึ่งที่ดูเหมือนจะเปลี่ยนไปในแนวทางที่ดีคือ แต่ก่อน สิ่งใดก็ตามที่เกิดขึ้นภายในบ้านถือเป็นความลับ ไม่เกี่ยวกับบุคคลผู้ใดที่ไม่ได้อยู่ภายในครอบครัว แต่เมื่อสังคมเปิดกว้างขึ้น เรื่องใดที่เป็นความไม่ชอบธรรม เช่น การทารุณกรรมเด็ก ไม่ถือเป็นเรื่องภายในครอบครัวอีกต่อไป เพราะสังคมส่วนใหญ่ไม่ยอมรับ และผู้กระทำต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย ทั้งนี้ยังมีข้อจำกัดในประเทศนิวซีแลนด์ซึ่งควรได้รับการแก้ไข คือกฎหมายของนิวซีแลนด์ที่เปิดกว้างในแง่การตีความมากจนเกินไป ส่งผลให้ล่าสุด แม้ผู้ซึ่งทารุณกรรมลูกและสมควรได้รับการลงโทษกลับหลุดรอดไปได้ ในบางพื้นที่เมื่อเกิดปัญหาทำนองนี้ที่เด็กถูกทำร้ายโดยคนในครอบครัวเดียวกันทำร้าย เราจำเป็นต้องหาตัวกลางที่ทั้งสองฝ่ายให้ความเชื่อถือ ยินดีรับฟัง เรื่องที่ทำท้าวว่าจะไม่ติดกลับได้เพื่อนคนใหม่โดยไม่รู้ตัวก็มี เช่นเรื่องของ จอนห์ เอ็ดเวิร์ด ถูกพ่อต่อยที่เข้าตาตำข้ำ เมื่อไปถึงโรงเรียนเพื่อนๆซักถามแล้วนำความไปบอกครู ครูซักถามหาข้อมูลแล้วกำหนดไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองพร้อมกับพาผู้ขำนานูเรื่อง การแนะแนวปัญหาทางสังคมและจิตวิทยาไปตรวจสอบเพื่อช่วยเหลือ ฟอนหนักให้เป็นเบา และในที่สุดได้ช่วยบำบัดพ่อและลูกได้ก่อนที่เรื่องจะเลวร้ายไปกว่านั้น นับว่ากลไกบ้านกับโรงเรียนยังเป็นที่พึ่งพาซึ่งกันและกันได้ บทบาทสำคัญของโรงเรียนในการประสานเรื่องทำนองนี้เป็นสิ่งที่ดำเนินอยู่เป็นปกติในสังคมนิวซีแลนด์ทั่วไปไม่ว่าจะเป็นส่วนไหนของประเทศ

บทบาทของระบบการศึกษาที่มีต่อวัยรุ่นนิวซีแลนด์และความคาดหวังของผู้ปกครอง

เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ทำให้ผู้ปกครองมีเวลาให้ลูกน้อยลง แต่ในทางตรงกันข้ามกลับคาดหวังจากโรงเรียนมากขึ้น หารู้ไม่ว่าในการปลูกฝังพฤติกรรมบางอย่างนั้นต้องเริ่มตั้งแต่วัยก่อนเข้าเรียนด้วยซ้ำ โดยเป็นหน้าที่รับผิดชอบของผู้ปกครองส่งเสริม และพัฒนา ไม่ใช่หน้าที่ของโรงเรียนเสมอไป

ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนก็มีบทบาทสำคัญในการสร้างลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน กระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียนรู้ด้วยประสบการณ์นอกห้องเรียนทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนล้วนแต่มีอิทธิพลอย่างมากสำหรับเด็ก มอร์สันให้ความเห็นว่า

“โรงเรียนมีศักยภาพในการช่วยพัฒนาเด็กๆ ได้มากทีเดียวถ้าไม่ต้องเผชิญกับปัญหา เช่น จำนวนครูไม่เพียงพอหรือห้องเรียนมีขนาดใหญ่เกินไป ทำให้เด็กๆ ไม่ได้มีโอกาสสัมผัสกับกิจกรรมที่น่าจะเป็นประโยชน์ในการมอบประสบการณ์ชีวิต แก่พวกเขา”

ผู้ปกครองชาวนิวซีแลนด์บางคนถึงกับพูดว่า

“เขาไม่คิดว่าโรงเรียนในทุกวันนี้ทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนกับเหตุการณ์ข้างนอกได้ดีพอ”

ผู้ปกครองอีกคนหนึ่งให้ความเห็นว่า

“การศึกษาระบบใหม่นั้นเป็นสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เนื่องจากการศึกษาแบบใหม่ไม่มีคำว่าสอบตก มีเพียงแต่การประเมินผล เด็กจึงไม่เคยเรียนรู้กับความล้มเหลว ซึ่งตรงกันข้ามกับความเป็นจริงในชีวิตอย่างมากที่พวกเขาจะต้องเรียนรู้ว่าจะไม่ได้ทุกสิ่งที่ต้องการ”

คำพูดเหล่านี้คือเรื่องราวของค่านิยมที่สำคัญของชาวนิวซีแลนด์ และวิธีการต่าง ๆ ซึ่งจะแตกต่างกันเพียงรูปแบบและวิถีปฏิบัติ แต่จุดประสงค์หลักคือทำอะไร ที่จะทำให้ค่านิยมหลักที่กล่าวมาข้างต้นคงอยู่ในคนรุ่นใหม่ การรักษาความดีงามในสังคม คงจะเกิดขึ้นเป็นรูปธรรมไม่ได้ ถ้ายังมีอีกหลายคนที่คิดว่าการแก้ไขปัญหาสังคม เป็นเรื่องของรัฐบาลที่จะต้องเข้ามาทำอะไรสักอย่าง แทนที่จริงแล้วปัญหาที่เราเห็นทั่วไปในสังคม ล้วนแล้วแต่เริ่มจากเรื่องใกล้ตัว ที่เราทุกคนแค่เพียงมีสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมก็สามารถช่วยกันแก้ไขได้ทั้งสิ้น การเปลี่ยนรัฐบาลและระบบการศึกษา อาจมีผลกับความเป็นไปของคนรุ่นใหม่ในบางส่วน แต่หัวใจหลักในการปลูกฝังค่านิยมควรเริ่มต้นจากผู้เป็นพ่อแม่ และทั้งสองก็ควรมีบทบาทที่สมดุลย์กัน ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงสังคมยุคใหม่ ชาวนิวซีแลนด์ที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าจุดสำคัญอยู่ที่การเป็นพ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่จะต้องยึดค่านิยมหลัก (Core value) ของครอบครัวคือ ความมีอิสระที่จะกำหนดชีวิตตนเอง การเคารพความคิดที่เป็นอิสระของผู้อื่นภายในครอบครัว มิใช่กำหนดกรอบให้ลูกและนักเรียนเดิน หรือร่นวายกับการจัดการชีวิตลูกด้วยความคิดของตนโดยอ้างความรักความหวังดีของตนเป็นใหญ่ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องการเลี้ยงดูอบรมบุตรของชาวนิวซีแลนด์นั้น เป็นไปในทางที่ดี และนำเอาเป็นแบบอย่าง

คือไม่ยึดติดกับการศึกษาในระบบอย่างเดียว หากแต่มีการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการเสริมสร้างการเรียนรู้ ความเข้าใจ และสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่สังคมที่เข้มแข็งต่อไป

สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากประสบการณ์ของประเทศนิวซีแลนด์ ต่อประเทศไทย

ในเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และระบบส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในสังคม จะเห็นได้ชัดว่าเป็นการสร้างจิตสำนึกและจิตวิญญาณแห่งชุมชนท้องถิ่น ให้มีความหมายในชีวิตอย่างเท่าเทียมกันบนพื้นฐานของสิทธิพึงมีพึงได้และอย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นพลเมืองของประเทศ จิตสำนึกความมีตัวตนของครอบครัวและท้องถิ่นเหล่านี้ ต่างหาก ที่จะเป็น “พลัง” กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมโดยรวมไปสู่ “คุณภาพใหม่”

กว่า ๕๐ ปีที่ผ่านมา สังคมไทย มุ่งสร้าง “จิตสำนึกของความเป็นรัฐชาติไทย” ด้วยความเร่งด่วน รวดเร็ว ขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของประชาชนในทุกภูมิภาค จิตสำนึกความเป็นชาติจึงออกมาเป็นกระแส เป็นยุค เป็นสมัย อาจจะเรียกได้ว่าเป็นการปลุกกระดมการคลั่งชาติ เมื่อมีการสร้าง “จิตสำนึกความเป็นชาติไทย” ขึ้น โดยผ่านระบบการเมืองการปกครองแบบอนุรักษนิยม ผสมอำนาจนิยม รวมศูนย์อำนาจสั่งการอยู่ที่ส่วนกลางแห่งเดียว คือ กรุงเทพมหานคร มีอำนาจสูงสุดแบบเบ็ดเสร็จ จิตสำนึก จิตวิญญาณ ความเป็นชุมชนท้องถิ่น ถูกทำให้เป็นสิ่งที่ไร้ค่า ขาดความเป็นตัวตน ต้องปรับตนเองคล้อยตามความทันสมัย ตามความเคลื่อนไหวทางสังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และอื่นๆ ในอดีตหลายสิ่งหลายอย่างที่เกิดขึ้นแม้ในปัจจุบันคุณธรรม จริยธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

จะถูกกดทับและขจัดออกไป ด้วยระบบราชการและระบบการเมืองแบบ
 ด้อยพัฒนา ผู้มีอำนาจจะถือเอา “ความเป็นชาติ” ไปหาประโยชน์ส่วนตน
 ด้วยวิธีการง่ายๆ เพียงคำกล่าวอ้างเช่น เป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศ
 เป็นต้น ดังนั้นการเลือกวิถีชีวิตในชุมชนท้องถิ่นจึงไม่มีความมั่นคงในชีวิต
 อย่างเท่าเทียม และด้อยศักดิ์ศรีกว่าคนเมืองหรือผู้มีอำนาจที่เป็นทางการ
 ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างเร่งด่วนก็คือ

- การสร้างการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการชุมชน สังคม และ
 ประเทศชาติ ในทุกระดับของสังคมอย่างจริงจัง
- สนับสนุนการหาความถูกต้องในการเรียกร้องสิทธิพึงมีพึงได้
 ของคนยากจน คนชายขอบ ชนกลุ่มน้อย คนพิการ และ
 คนด้อยโอกาสทั้งหลาย เพราะการได้มาซึ่งสิทธิของความเป็น
 มนุษย์และความเป็นพลเมืองของประเทศ จะนำไปสู่ความมี
 ตัวตนในสังคม ได้แก่ ความมีเกียรติ มีศักดิ์มีศรี
- เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว “ศักดิ์ศรี” ย่อมเป็นเชื้อไฟในการสรรสร้าง
 ภูมิปัญญา สร้างครอบครัวเข้มแข็ง อบอุ่น นำพาชุมชนให้
 เข้มแข็ง เมื่อชุมชนฐานรากทั่ว ภูมิภาคเข้มแข็ง นั่นแหละ ความ
 เป็นชาติ ความสงบสุขภายในชาติ ความมีจิตวิญญาณที่จะ
 พัฒนาระบบประชาธิปไตยคุณภาพใหม่ นำไปสู่การมีส่วนร่วม
 อย่างต่อเนื่องถึงลูกถึงหลานต่อไป

ที่กล่าวมาทั้งหมด ทำให้เห็นและเข้าใจ บทบาทของประวัติศาสตร์
 การสร้างชาติของนิวซีแลนด์ในอดีต ซึ่งค่อยๆ คลี่คลายเข้าสู่ยุคสมัย
 ปัจจุบันพร้อมๆ กับการเปลี่ยนสภาพดั้งเดิมของการเป็น”หนึ่งชาติสองเผ่า
 พันธุ์” ให้เป็น “หนึ่งชาติหลายเผ่าพันธุ์” ไปในที่สุด อันเนื่องมาแต่นโยบาย
 เปิดรับชาวต่างชาติให้อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศนี้มากขึ้นเพื่อ

ทดแทนกับภาวะสมองไหล ที่เกิดขึ้นจากการอพยพโยกย้ายของคน นิวซีแลนด์ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในงานอาชีพสาขาสำคัญๆออกไปยังประเทศอื่น และความต้องการทุนและเทคโนโลยีระดับสูงมากยิ่งขึ้นสำหรับการพัฒนาประเทศให้เข้าสู่ยุคอิงข้อมูลข่าวสาร ในปัจจุบันนี้ นิวซีแลนด์จึงไม่มีเพียงแต่พลเมืองที่สืบเชื้อสายจากเผ่าเมารีหรือชาวยุโรปเท่านั้น แต่ยังมี ทั้งชาวแปซิฟิกใต้ ชาวเอเชียจากหลายประเทศ รวมทั้งชาวแอฟริกาใต้ ฯลฯ มามีชีวิตอยู่ร่วมกันในฐานะพลเมืองนิวซีแลนด์ที่มีสิทธิเสียงเท่าเทียมกัน เพื่อร่วมกันพัฒนาประเทศนิวซีแลนด์ให้หลุดพ้นไปในโลกขณะนี้ เพราะ นิวซีแลนด์มีภูมิสภาพเป็นประเทศเกาะเล็กๆ สองเกาะเคียงกัน และ ตั้งอยู่โดดเดี่ยวในมหาสมุทรแปซิฟิกตอนใต้ โดยไม่มีชายแดนติดต่อกับ ประเทศใดๆ ในทะเลที่เว้งว่าง จึงทำให้สามารถรักษาความเป็นเอกเทศ และสกัดกั้นอิทธิพลจากดินแดนภายนอกได้เป็นอย่างดี ยกเว้นแต่เมื่อมีความต้องการที่จะคงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับประเทศหนึ่งประเทศใดๆ เป็นกรณีพิเศษอันเนื่องมาแต่ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของการเป็น อาณานิคมภายใต้การปกครองดูแลของอังกฤษ หรือ การเป็นคู่ค้าร่วมกัน มาแต่อดีตกับออสเตรเลีย หรือเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลโดยตรง ที่ต้องการจะเชื่อเชิญแรงงานฝีมือ ผู้เชี่ยวชาญในอาชีพการงานสาขา ต่างๆ รวมทั้งนักลงทุนให้หลั่งไหลเข้ามาในนิวซีแลนด์มากยิ่งขึ้น จนส่งผลให้อิทธิพลจากภายนอกตามมาพร้อมๆ กับชาวต่างชาติจำนวน ไม่น้อยที่ทะลักเข้ามาตั้งรกรากในดินแดนแห่งนี้ได้ก่อให้เกิดความ เปลี่ยนแปลงต่างๆ ขึ้น ดังเช่นในเรื่องของอาชญากรรมที่มีจำนวนเพิ่ม สูงขึ้น ความจำเป็นในการลดค่าใช้จ่ายด้านการประกันสังคมลง โดย มุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือเฉพาะแก่คนที่มีความจำเป็นสูงสุดแทนคนทุกคน

ตั้งในอดีต การเริ่มเก็บค่าเล่าเรียนแทนการให้เรียนฟรีเหมือนแต่ก่อน เหล่านี้เป็นต้น

เมื่อรัฐบาลได้กำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับกระแสเศรษฐกิจโลก ที่มีลัทธิทุนนิยมและบริโภคนิยมเป็นแรงขับเคลื่อนให้ผู้คนหันสู่เป้าหมายใหม่ของชีวิตคือการแสวงหาเงินตรามาจับจ่ายใช้สอยในการหาความสะดวกสบายมั่นคงในชีวิตเป็นหลัก ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือสมาชิกหลักในครอบครัวทั้งชายและหญิงหรือพ่อและแม่ต้องทำงานนอกบ้านทั้งคู่เพื่อหาเงินมาให้ได้พอกับการให้ครอบครัวมีชีวิตในระดับมาตรฐานที่สูงของสังคมปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีผู้ปกครองคนใดคนหนึ่งเป็นหลักในการอบรมเลี้ยงดูลูกหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมช่วยเหลือผลักดันทางการวางนโยบายหรือการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นในโรงเรียนหรือชุมชนของตนดังที่เคยเป็นมาในอดีต โรงเรียนจึงถูกผลักดันให้รับภาระในด้านต่างๆมากขึ้น พ่อแม่บางคนต้องการถึงกับผลัดภาระความรับผิดชอบที่เคยเป็นของตน ที่อยู่นอกเหนือจากการให้ความรู้ทางวิชาการ คือ การอบรมปมนิสัย การสั่งสอนด้านจริยธรรม รวมถึงการควบคุมลงโทษเด็กที่กระทำผิดให้กลายเป็นหน้าที่ของโรงเรียนแทน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเหล่านี้ทำให้คนนิวซีแลนด์หลายคนมีความรู้สึกที่ว่าสังคมที่ตนอยู่ในปัจจุบันมีความเอื้ออาทรต่อกันและกันน้อยลงไปทุกที เหลืออยู่แต่ลักษณะของตัวใครตัวมันที่มีเป้าหมายในชีวิตคือการหาเงินให้ได้มากที่สุดเท่าที่นั้น

อย่างไรก็ดี ไม่ว่าจะสภาพการณ์ภายนอกที่เป็นต้นเหตุของปัญหาในรูปแบบต่างๆ จะรุมล้อมนิวซีแลนด์มากเพียงใด แต่สิ่งหนึ่งที่ยังฝังลึกในจิตวิญญาณของพวกเขาก็อย่างไมโคลนแคลนเลย ที่ดูจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการจรรโลงสังคมที่มีคุณธรรมและน่าอยู่ได้ต่อไป ก็คือความ

มุ่งมั่นที่จะรักษาความเสมอภาคและความยุติธรรมตามตัวบทกฎหมายที่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมอย่างแน่วแน่ โดยตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานความผิดถูกทางศีลธรรมที่เป็นจริยธรรมสูงสุดของสากลมนุษย์นั่นเอง เป็นความผิดถูกที่ตั้งอยู่บนรากฐานของความรับผิดชอบ การเคารพตนเอง ผู้อื่น และสังคมโดยรวม ซึ่งหมายถึงการเคารพและพร้อมที่จะดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเท่าเทียมกันนั่นเอง

ด้วยเหตุนี้ แม้ว่านิวซีแลนด์จะต้องเผชิญหน้ากับปัญหาที่เป็นผลเสียของการเปิดประเทศต่อคนต่างชาติที่มาจากหลากหลายเผ่าพันธุ์จากทั่วทุกมุมโลกให้เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศได้ภายใต้เงื่อนไข ๔ ประการ คือ ในฐานะแรงงานมีทักษะ มีใบอนุญาตทำงานและอยู่อาศัยได้ มีญาติที่เป็นคนนิวซีแลนด์ หรือเข้ามาทำธุรกิจ แต่นิวซีแลนด์ก็ยังสามารถทำให้เกิดการประสมประสานกันได้อย่างกลมกลืน โดยทุกชาติพันธุ์ยังคงไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ติดตัวมา อันเป็นเอกลักษณ์และภูมิหลังของตนเองได้เป็นอย่างดี รัฐบาลนิวซีแลนด์ได้ให้เสรีภาพแก่ชนกลุ่มน้อยในการจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรที่เป็นศูนย์รวมทางเชื้อชาติ วัฒนธรรมและความเชื่อของตนได้อย่างไม่มีข้อจำกัด ดังตัวอย่างใกล้ตัวเช่น การรวมกลุ่มเป็นชุมชนคนไทยเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันในแง่ต่างๆ การสถาปนาวัดทางพุทธศาสนาในเวลลิงตัน การสนับสนุนรายการวิทยุสำหรับชนกลุ่มน้อยที่ออกอากาศในภาษาประจำชาติตนของสถานีวิทยุเพื่อชุมชนแอกเซส เรดิโอ (Access Radio) เพื่อเป็นการติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลแก่กัน รัฐบาลยังพยายามสร้างแรงจูงใจให้ผู้ตั้งหลักแหล่งในประเทศแห่งนี้ไม่ว่าใหม่หรือเก่า จากเชื้อสายใด ได้รู้สึกภูมิใจกับการเป็นพลเมืองดินแดนที่มีความพิเศษยิ่งนี้ ในฐานะชาวนิวซีแลนด์ของดินแดนแห่งปุยมะเขวออันกว้างไกล

ที่มีโอกาสจะรุดหน้าไปในชีวิตเท่ากัน และได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันทุกประการ

โครงสร้างทางสังคมอันเป็นหัวใจสำคัญของการปลูกฝังจริยธรรมสำคัญที่แตกต่างกัน

ครอบครัวนิวซีแลนด์ที่สืบเชื้อสายจากคนยุโรปมักมีความเป็นเอกภาพ ความเป็นปัจเจกบุคคลสูง เริ่มแต่ในครอบครัว เด็กๆ จะถูกเลี้ยงดูในลักษณะที่เน้นเรื่องการช่วยเหลือตนเอง ความเป็นอิสระ เรียนรู้จากประสบการณ์ด้วยตนเอง กระตุ้นให้เด็กกล้าคิด กล้าถาม มีการแลกเปลี่ยน ความคิดระหว่างกันมากกว่าการชักชวนให้คิดตามหรือเชื่อตาม เสรีภาพและความเสมอภาคคือบรรทัดฐานเริ่มต้นของชีวิต

ครอบครัวไทยตั้งอยู่บนรากฐานของระบบครอบครัวอุปถัมภ์ การปกป้องรักษาคนในครอบครัว นับแต่ลูกหลานจนถึงบริวารให้อยู่รอดปลอดภัยและได้รับความร่มเย็นเป็นสุขคือหลักการสำคัญ ประจวบกับลักษณะพื้นฐานเบื้องต้นของการแบ่งลำดับชั้นตามอาวุโส ซึ่งมุ่งเน้นที่การอยู่ในโอวาทและการเคารพเชื่อฟังเป็นสำคัญ การเป็นเด็กกว่านอนสอนง่ายคือคุณธรรมสำคัญ การเป็นคนดีอรร်หวัแข็งคือข้อห้าม ลูกหลานต้องเคารพพ่อแม่ พี่ป้าหน้าอา น้องเคารพพี่ ผู้น้อยเคารพผู้ใหญ่ ไปตามลำดับชั้นอายุหรือความสำคัญในบทบาท หน้าที่การงาน โครงสร้างนี้ได้ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยมานับเป็นเวลาช้านาน ยากที่จะสั่นคลอนทำลายลงไปได้ แม้จะเป็นบ่อเกิดที่ทำให้เด็กไทยขาดความเป็นอิสระทางความคิด และความเป็นตัวของตัวเองมาแต่เกิด การสอนให้เด็กเคารพและเชื่อฟังคนที่อาวุโสกว่าก็คือการบังคับให้ยอมรับความไม่เท่าเทียมกัน ให้เชื่อตามกัน

โดยไม่ขัดขืน ไม่มีใครกล้าพิสูจน์ด้วยตนเองว่าอะไรผิดอะไรถูก เด็กไทยจึงขาดจิตสำนึกของความเสมอภาคนับแต่แรกเกิด ทั้งๆ ที่คำสอนของศาสนาพุทธคือ เกิดมาแล้วก็ตายเท่ากันถ้วนหน้า แต่สำหรับคนไทยทั่วไปดูเหมือนว่าจะตายไปอย่างยากหรือเศรษฐกิจจะเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง

ทั้งเด็กนิวยอร์กแลนด์และเด็กไทย ควรจะเรียนรู้เรื่องจริยธรรมและคุณค่าในสังคมจากการปฏิบัติจริงตั้งแต่ในระดับครอบครัว ไปจนถึงระดับโรงเรียน และสังคมภายนอกเหมือนกัน แต่ถ้าเราต้องการให้เด็กไทยเคารพกฎหมาย รักความยุติธรรม ความซื่อสัตย์อย่างคนนิวยอร์กแลนด์ เราคงต้องมาศึกษาเรื่องผลกระทบของโครงสร้างสังคมแบบครอบครัวอุปถัมภ์ ในเมื่อระบบโครงสร้างยึดระบบอาวุโสเป็นที่ตั้ง จำเป็นอย่างยิ่งที่ “ผู้ใหญ่” หรือผู้นำองค์กรทุกระดับ จะต้อง สั่งสอนอบรม เด็กและเยาวชนด้วยการปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่ การเป็นพ่อแม่ที่รับผิดชอบต่อการสร้างคนของชาติที่มีคุณภาพใหม่ จัดการระบบโรงเรียนให้มีอิสระในการคิดและใช้ปัญญา สร้างระบบการปกครองและระบอบประชาธิปไตย ที่อยู่บนฐานของการเคารพสิทธิและศักดิ์ของคนส่วนใหญ่และไม่ทิ้งคนส่วนน้อยด้วยโอกาสและที่สำคัญ สร้างคุณค่าในการเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม ได้แก่ ระบบคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น

หนังสืออ้างอิง

ฉลวยวรรณ ปัญญา และคณะ. “คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝัง
คุณธรรมจริยธรรมของประเทศนิวซีแลนด์”. เอกสารอัดสำเนา,
ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. ๒๕๕๙.

มนตรี แสนสุข. “ชีวิตนอกบ้านปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ อยู่อย่างไรใน
นิวซีแลนด์”. กรุงเทพฯ : อนิเมทกรู๊ป, ๒๕๕๙.

ကမ္ဘာပညာ

ตัวอย่างบทสัมภาษณ์กึ่งสอบถามคนนิวซีแลนด์
ผู้เป็นกุญแจไปสู่ข้อมูลเชิงลึก*
Semi-structured Interviewing of Key Informants:

Interviewer: Chaluywan (Ch)

Key Informant: Ki

Ch: “What’s your New Zealand national core value?”

Ki: “Egalitarian. We aren’t as classy as some country. As a New Zealander you can get a job anywhere, unlike in London that some jobs only advertise for people who went to public school.

Ch: “Do you respect other people’s abilities, not just what you see on the paper?”

Ki: “It’s still going on now in England.” “What about in your country on social status? And can people are easily moved in between?”

Ch: “I can feel it but not very strong sense of class. In Thailand people classify through education, economic status.”

Ki: “We were brought up not to respect people on just what they have.”

* ตัวอย่างคำถามจากงานวิจัยของ อาจารย์ฉลวยวรรณ ปีญา, ๒๕๔๙.

Ch: “More human to human.”

Ki: “We have to realize people are just the same. I was going to school with people who didn’t have shoes. What the difference we see in these day is when both parents are working, children are in childcare. People have been to fast food, not sitting down on around table and talk or watching television as well. Some people are never sitting around a table to eat but instead in front of TV.”

Ch: “Instead of listening to each other, we listen to someone else!”

Ki: “In my family, we are always have one meal at least together, lots of people don’t do this anymore.”

Ch: “Is it globalization, or more individualistic?”

Ki: “More individual, it’s hard now to sit down for a meal.”

Ch: “I used to visit one New Zealand family who was a farmer. They had ten children, all of them used to sit down together and enjoy lots of things to talk about. But in my second visit, it was not like that anymore. When I asked the parents about their kids, they would say this one busy doing this and that or the other one has gone somewhere. It’s a pattern that we do go and see our family, may be every Friday. I’ll go and see my mother.

Ki: “Do you still see your mother?”

Ch: “I had but my kid wouldn’t.”

Ki: “In that situation I hope your children will come and see you. They do come home to see you on the weekend, or keeping contact.”

Ch: “Because that is the pattern I find out that if you do that, then your youngster will follow that pattern. Just like when my dad took care of my grandpa. He would take him home and nursing him. So when my dad and mom were old we just carry on and do what we used to see. That another form of how you raise your kid, not just tell them how to do so. It’s non-verbal. Is it the same with you?”

Ki: “Yes, we look after our grandparent. But it is different in my situation. Because my mother have been out for years, so she doesn’t know us so I hate taking my children out there. So it is not something that I encourage my kids to do.”

Ch: “But do they know you’re going there to see her?”

Ki: “Yes they do. You see, to me it’s giving them the opportunity to fulfill themselves. You see people who live their lives through their children, pushing, pushing them because they didn’t do as a child. I don’t agree with that. Your kids do need something to start with.”

“As a parent when they’re younger you kind of guide them. *You’re not giving them the opportunity to choose because as a young age, they perhaps are not capable of making those choices.*”

“My kids did swimming, gymnastic, soccer, cricket, they do those things while I still am supportive. Also it’s an individual thing. That’s why David swim, he got up and done it himself. The kids are encouraged to have music room at school, so they can do those things and still stay in school. Some of the kids are missing the core subjects while they were in the music room. They were missing classes like reading, math and language. That’s why I was cross. Some of those kids are getting extra help from me and they were being pulled out to do those things. That’s a whole different issue. When parents are working mean somebody else are doing it (looking after their children). They don’t have their kids around in the afternoon to do music lessen, so the school is doing it. Then it’s come up what school does and what the parents are expecting out of school. *Parents are expecting a school to teach their kids manner and doing a lot of behavioral things, which you should be doing in their early years. It’s not the school responsibility. They should be reinforcing it.*”

Ch: “Are there parents expecting much from a school?”

Ki: “Some speak and complain a lot.”

Ch: “Do you still have that camping week when parents and teachers go camping somewhere?”

- Ki:** “No it’s all has been change. No hot dog days, people are bringing their own lunches now. We have only had camping once. You can’t compare it to the old day anymore. They’re not doing that anymore.”
- Ch:** “Why is that so?”
- Ki:** “Since the new principle came in and change everything. She changed all the computerizing system within days.”
- Ch:** “Does she has parents and teachers meeting before she does that?”
- Ki:** “No, she doesn’t even tell the teachers, not even the deputy principle she was going to do it. She just did it. She changed something and decided what she going to do and it’s happen. Her way of consulting is telling people she going to do it. That’s why I left. For instance, she decided to change something in the library without telling me. I haven’t even told that the library will be open at lunchtime.”
- Ch:** “That’s rude without respect. I’m sure we have a lot of people who are like that in the society.”
- Ki:** “The school’s going to have a tremendous impact on your children.”
- Ch:** “What are the main characteristics of primary school children?”
- Ki:** “*Kids are allowed to ask questions.* I remember when David and Matthew were young. They were asked from the church to help in fund raising. They play music on the street to

collect money. I'm impressed with that. They're not afraid to show even though they might not be as good in it but they'll do it or at least you try to do it. It doesn't have to be for the fund raising, when they had to save money for a trip or others things. They have to put an effort.

Ch: "They're making effort to do something, either to do for themselves or for other people. I remember how you make them look after themselves."

Ki: "They used to do paper run/round in an evening but not anymore there're no longer evening paper. Lots of things changed, now kids work at Mc. Donald or supermarket. Mc Donald taught them hygiene, dealing pleasantly with customers."

Ch: "So it's a good change."

Ki: "It really matters to me. I was the kind of people who would stand back and let another teacher go through before me but nowadays kids just pushing forward once you open the door and all the kids rush into the room. I found it so rude. I don't think they have respect for older, not like we use to. I think we have more respect toward older people."

Ch: "What happen to other things like kids traveling, crime?"

Ki: "That's a huge issue on nature or nurture. We don't know what makes they become or what causes things. May be the new educational system. Everything is perfectly correct. They

don't fail. They just get assessed, some bright kid can't do well some not bright kid get drag up in the middle, if you can't do well then you sit it again until you pass."

"In somewhere along you can't go through your path never having a failure. You're not going to get every job you applying for. You can't win every time. Some kids've never gone through life until you get to university. You never fail."

"There is a philosophy behind this. Somewhere in England they actually want to stop using the word failure. They are not going to write down the word fail."

"We love our family. They are doing well. I have change my attitude of doing well is. My oldest is very bright, very able and had done well at school now she changed her field to theatre. We were devastated. I could see an academic child but now I think people just have to follow what ever they have to. And she has done well. Now she has a job in Edinburgh I just got a call from her yesterday that she's just got a ten percent pay rise. She was only there for two weeks."

บทสัมภาษณ์กึ่งสอบถามคนนิวซีแลนด์

ผู้สัมภาษณ์ จลวยวรรณ (ถาม)

ผู้ให้ข้อมูล ชาวนิวซีแลนด์ ๑ (ตอบ)

ถาม อะไรคือคุณค่าหลักๆ ประจำชาติของนิวซีแลนด์

ตอบ ความเสมอภาคของมนุษย์เราไม่มีลักษณะชนชั้นอย่างในบางประเทศ ในฐานะคนนิวซีแลนด์ คุณสามารถหางานทำได้ทุกแห่งหน ไม่เหมือนอย่างในลอนดอนที่งานบางอย่างจะลงโฆษณาเปิดรับเฉพาะคนที่จบจากโรงเรียนเอกชนมีชื่อ

ถาม คุณเคารพในความสามารถของคนมากกว่าวุฒิบัตรที่ได้รับสินะ

ตอบ นั่นเป็นเรื่องที่ยังมีอยู่แม้แต่ขณะนี้ที่อังกฤษ แล้วในประเทศของคุณล่ะในแง่ของสถานะทางสังคมนะ ผู้คนสามารถเลื่อนชั้นหรือฐานะได้ง่ายไหม

ถาม ฉันก็รู้สึกๆ อยู่บ้างเหมือนกันแต่ไม่รุนแรงมากในแง่ของชนชั้น ในประเทศไทยเราจัดลำดับชั้นกันในเรื่องของการศึกษา และสถานะทางเศรษฐกิจเสียมากกว่า

ถาม เราถูกสอนไม่ให้เคารพคนอื่นเพียงเพราะสิ่งที่เขามี

ตอบ แต่ในฐานะมนุษย์ต่อมนุษย์มากกว่าสินะ

ถาม เราต้องตระหนักเสมอว่าเราหรือเขาก็เหมือนกันนั่นเอง ฉันเองเคยไปโรงเรียนกับเด็กนักเรียนที่ไม่มีรองเท้าใส่ด้วยซ้ำ ความแตกต่างที่เรามองเห็นในขณะนี้คือถ้าพ่อแม่เด็กทำงานอาชีพหิ้งๆ ลูกๆ ก็ต้องไปอยู่ในสถานเลี้ยงเด็ก คนสมัยนี้เคยชินแล้วกับอาหารจานด่วน ไม่มี

การนั่งกินอาหารพร้อมหน้ากันที่โต๊ะหรือนั่งดูทีวีร่วมกันอีกแล้ว บางคนไม่เคยเลยที่จะนั่งกินอะไรเป็นที่ เป็นทางที่โต๊ะ แต่กินที่หน้า โทรทัศน์ตลอด

- ถาม** แทนที่จะพูดคุยกันเองในครอบครัว ก็ต้องไปฟังเสียงคนอื่นจากจอ
- ตอบ** ในครอบครัวของตัวเอง อย่างน้อยก็ต้องนั่งกินอาหารร่วมกันมื่อหนึ่ง คนส่วนมากไม่ทำแบบนี้แล้ว
- ถาม** เนื่องจากโลกาภิวัตน์ หรือความปัจเจกชนแบบตัวใครตัวมันสูงขึ้น
- ตอบ** น่าจะเป็นเพราะลักษณะตัวใครตัวมันมากกว่า ยากมากที่จะมีคนนั่งกินอาหารที่โต๊ะร่วมกันอีก
- ถาม** ฉันเคยไปเยี่ยมครอบครัวควนนิวซีแลนด์ครอบครัวหนึ่งที่เป็นเกษตรกร เขามีลูกสิบคน แต่ก่อนพวกเขาทั้งหมดเคยนั่งพร้อมหน้ากันอย่างมีความสุข พูดคุยกันในเรื่องต่างๆมากมาย แต่พอฉันไปเยี่ยมเขาคนที่สองก็ไม่เหมือนเก่าแล้ว พอฉันถามถึงพวกลูกๆ พ่อแม่ก็ว่า คนนี้ยุ่งทำนั่นนั่น อีกคนก็อยู่ที่โน่นนี่ สำหรับเราเป็นธรรมเนียมที่เราจะไปเยี่ยมเยียนครอบครัวของเรา อาจจะเป็นทุกๆ วันศุกร์ ฉันเองก็ไปเยี่ยมแม่เสมอ
- ตอบ** คุณยังไปเยี่ยมแม่ตลอดหรือ
- ถาม** ค่ะ แต่ลูกฉันอาจจะไม่ทำแบบนี้
- ตอบ** ถ้าฉันฉันก็หวังแทนคุณว่าลูกคุณจะมาเยี่ยมคุณบ้าง ว่าเขาจะกลับบ้านมาเยี่ยมคุณในวันสุดสัปดาห์และก็ติดต่อกับคุณตลอด
- ถาม** เพราะมันเป็นธรรมเนียมที่ฉันพบว่าจะเป็นตัวอย่างที่ดีที่จะทำให้ลูกเราทำตาม เช่นเดียวกับเมื่อสมัยที่พ่อฉันดูแลปู่ของฉัน พ่อจะพาปู่มาอยู่ด้วยที่บ้านและรักษาพยาบาลท่าน พอพ่อแม่ฉันแก่เฒ่าลงเราก็ทำตามนั้นตามที่เราได้เห็นมา นั่นคือการเลี้ยงดูอบรมลูกแบบ

หนึ่งที่ไม่ใช่แค่การสั่งสอนด้วยวาจาแต่ทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง คุณทำแบบนี้ด้วยใช่ไหม

ตอบ ใช่ เราดูแลปู่ย่าตายายของเราเหมือนกัน แต่ในกรณีของฉันทองแม่อยู่แยกออกไปจากเรานานมากแล้วฉันจึงไม่อยากพาลูกไปพบมากนัก มันไม่ใช่เรื่องที่ฉันจะยื่นคະຍອให้ลูกทำสักเท่าไร

ถาม แต่ลูกๆ ของคุณรับรู้ใช่ไหมล่ะว่าคุณไปเยี่ยมแม่

ตอบ ก็ใช่ แต่คุณต้องเข้าใจด้วยว่าสำหรับฉันมันเป็นการให้โอกาสลูกที่จะพยายามบรรลุความปรารถนาของตนเอง คุณก็คงเคยเห็นคนที่มีชีวิตอยู่ได้เพราะลูก พยายามแต่จะผลัดดัน ผลักดันลูกต่างๆ นานา เพราะเขาไม่ทำตอนที่เขายังเป็นเด็ก ฉันไม่เห็นด้วยเลย ลูกๆ ของคุณจำเป็นต้องมีบางสิ่งบางอย่างที่เขาเริ่มทำด้วยตัวเอง ในฐานะพ่อแม่เมื่อเขายังเล็กอยู่คุณก็ตะล่อมนำทางเขา คุณไม่เปิดโอกาสให้เขาเลือกเองเพราะอายุที่ยังน้อย บางทีพวกเขายังไม่พร้อมที่จะเลือกได้อย่างรอบคอบ ลูกๆ ของฉันเขาชอบว่ายน้ำ บริหารร่างกาย เล่นฟุตบอล คริกเก็ต เขามีกิจกรรมพวกนี้ในขณะที่ฉันยังช่วยเกื้อหนุนเขาได้อยู่ และมันก็เป็นเรื่องความชอบเฉพาะของแต่ละคนไป นั่นคือว่าทำไมเดวิดถึงว่ายน้ำ เขาลุกขึ้นมาทำเอง เราสนับสนุนให้พวกเด็กๆ ใช้ห้องดนตรีที่โรงเรียนให้เป็นประโยชน์เพื่อฝึกซ้อมดนตรีในระหว่างที่ใช้เวลาอยู่ในโรงเรียน เด็กบางคนก็อาจจะพลาดเรียนวิชาสำคัญในตอนที่เขาอยู่ในห้องดนตรี เขาขาดเรียนวิชาการ อ่าน เลขและภาษา ทำให้ฉันไม่โออยู่บ้าง ลูกบางคนก็ต้องให้ฉันช่วยเป็นพิเศษแล้วก็ถูกดึงออกมาให้ทำกิจกรรมพวกนั้น แต่เดี๋ยวนี้อู๋ต่างไปหมด พ่อทั้งพ่อและแม่ไปทำงานกันหมดนั่นก็หมายความว่าต้องมีใครสักคนที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กๆ ไม่มีพ่อแม่คอยอยู่กับเด็กๆ

เพื่อซ่อมเรียนดนตรี จึงต้องเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะจัดการแทน มันเลยกลายเป็นว่าอะไรคือสิ่งที่โรงเรียนควรทำ และอะไรคือสิ่งที่พ่อแม่คาดหวังจากทางโรงเรียนอีก พ่อแม่คาดหวังให้โรงเรียนสอนมรรยาทให้ลูกของตนและอบรมความประพฤติขนานหนัก ทั้งที่มันเป็นสิ่งที่เราสมควรจัดการตั้งแต่เล็ก ๆ อยู่ นั่นไม่ใช่เรื่องที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ ควรจะเป็นแค่การนำเอาหลักจรรยาบรรณที่รู้อยู่แล้วมาบังคับใช้มากกว่า

ถาม มีพ่อแม่ที่คาดหวังอย่างมากจากโรงเรียนหรือ

ตอบ มีบางคนที่พูดบ่นและร้องทุกข์อย่างมากโรงเรียนเป็นตัวที่สร้างผลกระทบชนิดรุนแรงมากต่อเด็กๆ.....

ถาม อะไร คือลักษณะเด่นของเด็กประถมที่นี่

ตอบ เด็กๆ ได้รับอนุญาตที่จะตั้งคำถาม ฉันจำได้ว่าเมื่อตอนที่เดวิดและแมทธิวยังเล็กอยู่ ทางโบสถ์ขอร้องให้เขาสองคนช่วยในงานหาเงินทุนของโบสถ์ เขาไปช่วยเล่นดนตรีตามถนนเพื่อขอเงินเรียไร ทำให้ฉันประทับใจจริงๆ พวกเขาไม่กลัวที่จะแสดงออกแม้ว่าเขาอาจจะไม่ได้เก่งกาจอะไรในการเล่นดนตรีแต่เขาก็ทำลงไปหรืออย่างน้อยก็พยายามที่จะทำ เขาต้องใช้ความพยายาม

ถาม ใช่ เขาอุตสาหะพยายามที่จะทำในบางสิ่งบางอย่าง อาจจะเพื่อตนเองหรือผู้อื่นก็ตาม ฉันยังจำได้ที่คุณบังคับให้เขาช่วยตัวเอง

ตอบ ทั้งคู่เคยวิ่งส่งหนังสือพิมพ์ในตอนค่ำเมื่อก่อน แต่ตอนนี้ไม่ทำแล้ว เพราะไม่มีหนังสือออกตอนบ่ายอีกแล้ว หลายอย่างเหลือเกินที่เปลี่ยนไป ตอนนี้พวกเขาเด็กๆ ทำงานที่แม็คโดนัลด์หรือที่ซูเปอร์มาร์เก็ต แทน แม็คโดนัลด์สอนพวกเขาในเรื่องสุขอนามัยและการบริการที่จะทำให้ลูกค้าพึงพอใจ

ถาม ก็เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีนะ

ตอบ เรื่องที่สำคัญสำหรับฉันมาก ฉันเป็นคนแบบที่จะยืนถอยหลังหลบให้ครูอาจารย์ผ่านหน้าฉันไปก่อน แต่เด็กสมัยนี้จะทะเล้งพรวดออกไปทันทีที่ประตูเปิดแล้วก็รุกรนกันเข้ามาในห้อง ฉันถือว่าเป็นกิริยาที่หยาบคาย ฉันไม่คิดว่าเด็กพวกนี้รู้สึกเคารพผู้ที่มีอาวุโสกว่าอย่างที่เราเคยชินมา ฉันคิดว่าเราเคารพคนที่มีอาวุโสมากกว่าเด็กสมัยนี้

ถาม ในเรื่องอื่นละ เช่นการเดินทางของเด็กๆ อาชญากรรม

ตอบ นั่นเป็นปัญหาใหญ่ที่ว่าด้วยธรรมชาติหรือการกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงดู เราไม่รู้ว่าจะอะไรทำให้เขากลายเป็นอย่างนั้นไปหรืออะไรทำให้เรื่องพวกนี้เกิดขึ้นมา อาจจะเป็นเพราะระบบการศึกษาแบบใหม่ ทุกๆ อย่างถูกต้องสมบูรณ์แบบ เด็กไม่เคยพบกับความล้มเหลว พวกเขาแค่ถูกประเมินความสามารถ เด็กหัวดีก็ทำไม่ได้ดีอย่างที่ควร เด็กที่ไม่ค่อยฉลาดก็ถูกดึงขึ้นมาให้อยู่ในระดับกลางๆ ถ้าเด็กทำไม่ได้ดีคนหนึ่งก็สามารถสอบใหม่ได้อีกจนกว่าจะผ่าน มันเป็นไปได้หรือคนที่คนเราจะไม่เคยล้มเหลวเลยสักครั้งตรงจุดใดจุดหนึ่งตลอดเส้นทางที่ผ่านมาของชีวิต ไม่มีใครที่จะได้งานทำในทุกตำแหน่งที่สมัคร ไม่มีทางที่เราจะชนะไปเสียทุกครั้ง เด็กหลายๆ คนที่ไม่เคยได้ล้มรสของชีวิตจริงจนเข้ามหาวิทยาลัย เพราะเขาไม่เคยล้มเหลวมาก่อนมันมีปรัชญาเบื้องหลังเรื่องนี้ ที่อังกฤษพวกเขาต้องการที่จะยุติการใช้คำว่าล้มเหลว พวกเขาจะไม่ยอมเขียนคำว่าสอบตกลงไป

ตัวอย่าง บทสัมภาษณ์กึ่งสอบถามคนไทยที่ยังอยู่และ เคยอยู่ในประเทศนิวซีแลนด์เป็นกุญแจไปสู่ข้อมูลเชิงลึก (Key Informants)

๑๒ มกราคม ๒๕๕๙

ผู้สัมภาษณ์: ผู้ช่วยวิจัย นภัสนันท์ ชนุดรบุญทรัพย์

สัมภาษณ์ คุณนพมาศ (คุณหทัย วาสิกศิริ) วรรัชพานิช

อายุ ๙ ขวบ อยู่ที่ออสเตรเลียกับครอบครัว

อายุ ๑๑ ขวบ ย้ายออกจากออสเตรเลีย มาอยู่ที่เมืองเวลลิงตัน ประเทศ
นิวซีแลนด์พร้อมกับครอบครัว พ่อแม่ น้องชาย ๑ คน น้อง
สาว ๑ คน และคุณยาย คุณพ่อรับราชการอุปทูต ประจำ
ประเทศนิวซีแลนด์

ถาม : คนนิวซีแลนด์ มีวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กๆตั้งแต่เล็ก ๆ อย่างไร
แตกต่างจากคนไทยหรือเปล่า ?

ตอบ : จริง ๆ แล้วการที่ได้ไปอยู่ในตอนนั้น ไม่มีทางเลือก เพราะคุณพ่อ
รับราชการอยู่กระทรวงต่างประเทศ ตอนแรกประจำอยู่ที่กรุง
แคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย ตอนอายุ ๙ ขวบ พ่ออายุได้
๑๑ ขวบ คุณพ่อถูกสั่งให้ไปเป็นอุปทูตที่ประเทศนิวซีแลนด์ ก็เลย
ย้ายครอบครัวไปอยู่ที่เวลลิงตัน ความคุ้นเคยก็ไม่ได้แตกต่างอะไร
กับประเทศออสเตรเลีย ซึ่งตอนไป ๙ ขวบ ก็จะมีเพื่อนเด็ก ๆ รุ่น
เดียวกันไปโรงเรียน ซึ่งในออสเตรเลียก็ดี หรือนิวซีแลนด์ก็ดี ก็จะ

มีเรียนแบบ community school คือตำบลหนึ่งจะมีโรงเรียน และเด็กนักเรียน ก็จะเดินไป ทำให้ใกล้ชิดกัน

ตอนนั้นรู้สึกเสียใจมาก ตอน ๙ ขวบ พุดอังกฤษไม่ได้เลย พอ อยู่ได้ ๒ ปี พุดกำลังคล่อง ก็ต้องย้ายมานิวซีแลนด์ ความรู้สึกก็ ไม่ได้แตกต่างจากออสเตรเลีย เพราะเราก็เจอเพื่อนเหมือนกัน ด้วยการที่เราไปตั้งแต่เล็ก ทำให้เราคุ่นเคยกับการโตมาแบบฝรั่ง แต่ว่าครอบครัวไม่ได้เลี้ยงดูแบบฝรั่งเพราะเราไปกันทั้งครอบครัว ซึ่งรวมทั้งคุณยาย คอยอบรมป้อนนิสัยด้วย และในตัวพี่เองก็มี ความเป็นไทย ค่อนข้างมาก เลือดรักชาติค่อนข้างแรง อาจจะ เพราะว่าเราอยู่สถานทูตด้วย

แล้วตอนไปนิวซีแลนด์ตอนนั้น คนแทบจะไม่มีใครรู้จักประเทศไทยเลย เขาถามว่าเรามาจากไหน พอบอกไทยแลนด์ เขาก็ว่า อ้อ ! ได้หวัน ไม่เคยรู้ว่าเมืองไทยอยู่ที่ไหน ในตอนนั้น ประชากรทั้ง ประเทศในนิวซีแลนด์ กับกรุงเทพ ก็ใกล้เคียงกัน ประมาณ ๓ ล้าน ตอนนั้นเขา ๔ ล้านกว่า ๆ ของเราปาขึ้นไปตั้ง ๘ ล้านแล้ว ซึ่งเขาก็ ไม่ได้ควบคุมประชากรเลย แต่ค่าครองชีพและการที่เขาจะต้อง ช่วยเหลือตัวเองทุกอย่างก็ลำบาก คือต้องทำงานไป เลี้ยงลูกไป ทำให้เขาไม่สามารถที่จะมีลูกได้เยอะ และอีกอย่าง สภาพทาง สังคมของเขาไม่ว่าจะอยู่ส่วนไหนของนิวซีแลนด์ มาตรฐานของ การศึกษา สวัสดิการต่าง ๆ ทุกคนจะได้รับเท่ากันหมด ฉะนั้น ไม่ จำเป็นที่คนนิวซีแลนด์ จะอพยพเข้ามาอยู่ในเมืองหลวง ตรงกันข้าม ในเมืองหลวงจะมีคนอยู่น้อยกว่าชนบทด้วยซ้ำไป

ถาม : เพราะจุดนี้ทำให้ประชากรของนิวซีแลนด์ ไม่จำเป็นต้องออกไปหา งานต่างประเทศด้วยหรือเปล่า

ตอบ : ใช่ อย่างคนไทยต่างจังหวัดจะต้องอพยพกระเสือกกระสนมาหางานทำในเมืองหลวง เพราะว่ามีโอกาสที่ดีกว่า แต่ของนิวซีแลนด์ไม่จำเป็น และส่วนใหญ่เขาจะทำอาชีพฟาร์มมีงทำ daily product เลี้ยงแกะ วัว ผลิตนมเนย จนขึ้นชื่อส่งออกขายต่างประเทศ สภาพความเป็นอยู่ เขาจะเป็นลักษณะทุ่งกว้าง เด็ก ๆ ก็ยังมีที่เรียนสามารถที่จะเดินเข้าไปใน community ของเขา ซึ่งจะมีร้านค้าเล็ก ๆ มีโบสถ์ มีร้านค้าบริการทุกอย่าง เทียบเท่ากับในเมืองได้เลย

ถาม : แสดงว่าชาวนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับการศึกษาหลาย ใช่ไหมคะ?

ตอบ : แน่นนอนค่ะ รัฐบาลเขามีทุนให้เรียนฟรี อย่างหลาย ๆ ประเทศ หรืออเมริกาก็เหมือนกัน สวัสดิการเขาก็จะได้รับกันทุกคน เปรียบเทียบกับคนไทย ประชากรเราเยอะกว่าเขาตั้ง ๔ เท่า พื้นที่ของเขา ก็แค่ ๑ ใน ๓ ของประเทศไทยเท่านั้น

ถาม : ช่วงอายุเท่าไรที่คนนิวซีแลนด์ เริ่มรู้จักคิด รู้จักทำมาหากิน และช่วยเหลือตัวเองได้แล้ว

ตอบ : จริง ๆ คนนิวซีแลนด์ ก็เหมือนกับเด็กฝรั่งทั่วไป คือการช่วยเหลือตัวเองของเขาจะเริ่มฝึกมาตั้งแต่เกิด เพราะว่าเขาไม่มีพี่เลี้ยง เพราะฉะนั้น เด็ก ๆ ทุกคนจะต้องช่วยเหลือตัวเอง เช่น อย่างเวลาจะไปปิกนิก เด็กเขาก็จะหิ้วเป้ ในเป้ก็จะมีนม ผ้าอ้อม หรือของใช้สำหรับตัวเขาเอง เขาก็จะต้องเป็นคนหิ้วไปเอง พอถึงเวลาจะใช้พ่อแม่ก็อาจจะช่วยหยิบให้เขา หรือเขาจะหยิบเองก็แล้วแต่ แต่ตัวเขาจะต้องรู้จักแบกภาระของเขาตรงนี้เอง เวลาที่เขาอยากจะทำกินนม เขาก็จะรู้ว่า นมของเขาเองจะอยู่ในเป้ที่เขาแบกอยู่ ซึ่งตรงนี้จะเป็นการฝึกให้เขารู้จักช่วยเหลือตัวเองตั้งแต่เล็ก ๆ เพราะคน

นิวซีแลนด์ ส่วนใหญ่จะไม่จ้างคนรับใช้ ถึงจะมีชาวชนบท ชาวเมารี แต่ไม่ได้หมายความว่า เขาจะจ้างมารับใช้ เพราะคนเหล่านั้น เขาก็มีสิทธิเท่าเทียมกัน

ถาม : ถ้าพูดถึงในระบบครอบครัว เขามีการกำหนดสิทธิ ระหว่างพ่อบ้าน แม่บ้าน หญิงหรือชาย เหมือนคนไทยส่วนใหญ่หรือเปล่า

ตอบ : ไม่มี เพราะฝรั่งเขาจะไม่มีเรื่องนั้นอยู่แล้ว ปัจจุบันนี้ สิทธิสตรี มันก็กระตือรือร้นมา มีบทบาทมากขึ้น จนเก่งกว่าผู้ชายด้วยซ้ำไป อย่าง นายกรัฐมนตรีเป็นผู้หญิง ทีนี้แต่ที่ว่าบางทีก็จะต้องยอมเป็นเท้าข้างหลังอยู่บ้าง อย่างบางเรื่องที่จะต้องดูแลลูก ดูแลบ้าน ที่ทำให้เขาต้องอยู่ดูแลในช่วงหนึ่งก่อน ในการทำงานนอกบ้านของผู้หญิงก็จะทำได้ในช่วงที่ลูกโตแล้ว ซึ่งถือเป็นหลักปฏิบัติ เนื่องจากปัจจุบันค่าครองชีพสูงขึ้น เขาจะต้องดิ้นรนมากขึ้น แม้ซึ่งไม่ได้ทำงานนอกบ้านเพราะว่า เขาจะต้องทำหน้าที่รับส่งลูก ๆ ที่อยู่ในวัยเด็กเล็กอยู่ แม่บ้านก็จะมีเวลาไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน อย่างสมาคมผู้ปกครองและครู ครูและนักเรียน เหมือนกับของไทย ก็จะมีกิจกรรมในส่วนของชุมชนเขาเอง พวกแม่ ๆ เหล่านี้ ก็จะมีส่วนมาคุยกันว่า จะทำการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น หรือเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนที่ลูกเรียน คล้าย ๆ กับการมาแสดงความความคิดเห็นร่วมกัน

ทั้งนี้ทั้งนั้น ก็ขึ้นอยู่กับพื้นฐานการศึกษาของเขาก็เท่ากันด้วย จุดนี้เป็นข้อแตกต่างกับเมืองไทย อย่างโรงเรียนในชุมชน ครูผู้ปกครองที่ไปสอนเด็กที่อยู่ในละแวกชุมชน ก็จะมีความเห็นไปคนละแนวกัน พื้นฐานทางการศึกษาไม่เท่ากัน

ถาม : ก็เท่ากับว่า คุณแม่ที่ยังไม่ได้ออกไปทำงานนอกบ้าน ในช่วงที่ลูกยังเล็กอยู่ และไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของลูก ที่โรงเรียนหรือในชุมชนก็แล้วแต่ ทำให้มีเวลาได้อยู่ใกล้ชิดกับลูกมาก

ตอบ : ใช่ อันนี้มีส่วนมาก เพราะคนถึงมองว่าเด็ก ๆ ชาวนิวซีแลนด์ ยังดูไม่ค่อยมีปัญหา แต่จะว่าไม่มีปัญหาเลยก็ไม่ใช่ เพราะเร็ว ๆ นี้ พี่เพิ่งอ่านข่าว อัตราการฆ่าตัวตายในนิวซีแลนด์ ติดอันดับสูงสุดของโลก ไม่รู้ว่าเขารายงานผิดหรือเปล่า อันนี้ถ้าพูดถึงในช่วงต้นชีวิตของเขาในวัยเด็ก ครอบครัวจะอบอุ่นมาก พ่อแม่มีเวลาให้ลูกมีกิจกรรมร่วมกันตลอดเวลา พอถึงจุด ๆ หนึ่ง อายุสัก ๑๘ ฝรั่งเขาก็ตัวใครตัวมัน อันนี้ก็เป็นจุดที่ไม่ดีทางสังคมของฝรั่ง เพราะถ้าเป็นคนไทย ก็จะเกาะกันไปจนตาย

ฝรั่งจะต่างกับคนไทย แม่บ้านทำงานบ้านเลี้ยงลูกทั้งวัน หรือบางวันก็จะหอบลูกไปจ่ายกับข้าวที่ตลาด ส่วนพ่อบ้านตกเย็นมา ก็แทบจะไม่มีกิจกรรมอื่นเลย พอเลิกงานปั๊บ ก็ต้องรีบกลับมาช่วยงานบ้าน แบ่งเบาภาระให้กับภรรยา ซึ่งจุดนี้ไทยมีน้อยมาก อาจเป็นเพราะคนไทย โอกาสไม่อำนวย หรือมีคนทำงานบ้านอยู่แล้ว ก็จะมีเวลาไปเฮฮาปาร์ตี้ เพราะถ้าเกิดผู้ชายไทยคนไหนรีบกลับบ้านเมื่อไหร่ ก็จะถูกมองว่าอะไรต่ออะไร (กลัวเมีย) ซึ่งมันเป็นค่านิยมที่แปลก

แต่ในส่วนของพี่เอง ก็ไม่อยากจะให้สามีรีบกลับจากทำงาน แล้วมาช่วยทำงานบ้าน เพราะคิดว่าเขาก็ต้องมีสังคมของเขา ฝรั่งก็มีสังคมเหมือนกัน แต่จะไม่หิวหิวเหมือนของคนไทย ของเขาจะนาน ๆ มีที จะเป็นแบบ family party ซะส่วนใหญ่ แต่คนไทยเวลามีงานที จะต้องแห่กันมาเลย

ถาม : และช่วงที่พี่เข้าไปใช้ชีวิตฐานะคนไทยหรือคนต่างชาติ คนนิวซีแลนด์ เขาจะมีคุณลักษณะ และการแสดงต่อคนต่างชาติอย่างไร

ตอบ : จริง ๆ แล้ว ที่จริงมันก็ไม่ได้แตกต่าง เพราะพี่เริ่มคุ้นมาจาก ออสเตรเลียก่อนแล้ว ที่แตกต่างก็คือ กระโดดจากออสเตรเลียตอน ๙ ขวบ แต่สิ่งที่สัมผัสได้จากคนนิวซีแลนด์ก็คือ ความ friendly มีมากกว่าชาวออสเตรเลีย คนนิวซีแลนด์ นิสัยคล้าย ๆ คนไทย friendly และจะไม่ดูถูกคน อย่างคนไทยจะเป็นคนผิวเหลือง เขาก็ไม่มองว่าเราด้อยกว่า กับจะแสดงความเอื้อเพื่อชะมากกว่า ด้วยเหตุที่เขามองว่า ประเทศของเราจน พูดภาษาอังกฤษไม่ค่อยดี เขาก็จะแสดงความปกป้อง คอยดูแล ให้ความช่วยเหลือ ซึ่งตอนนั้น นักเรียนไทยที่เรียนอยู่นิวซีแลนด์ มีประมาณ ๑๐๐ คนจากทั้งประเทศเท่านั้น พี่ก็ไม่เข้าใจเหมือนกันว่า ทำไมเขาถึงเลือกไปเรียนที่นิวซีแลนด์ และส่วนใหญ่ ก็จะไปตั้งแต่เด็ก ๆ กันทั้งนั้น ทั้งที่สมัยนั้นก็ โบราณ..... โบราณ ส่วนใหญ่ก็จะไปอเมริกา ตอนที่ไปเรียนไฮสคูล ตอนนั้น เพื่อน ๆ ก็จะรักใคร่กันมาก ความสัมพันธ์กับคนนิวซีแลนด์ก็เหมือนกับพี่น้อง เพราะว่าโตมาด้วยกัน ช่วงนั้นอะไรที่นั่นก็ยังไม่ค่อยสะดวกสบาย ก็เหมือนกับลำบากมาด้วยกัน ก็เลยรักกันมาก ๆ ก็เลยเหมือน “one big family” ซึ่งที่อเมริกา หรือที่ไหน พี่ว่ายังไม่เคยจะมีความรักใคร่กลมเกลียวกันเหมือนอย่างรุ่นพี่ ปัจจุบันรุ่นหลังก็ไม่เป็นแบบนั้นแล้ว เวลานี้ถึงทุกครั้งแล้วรู้สึกชื่นใจ ที่นี่จะเป็นนักเรียน family เสียส่วนใหญ่ ถ้าเป็นผู้หญิงก็จะไปอยู่กับ family ส่วนผู้ชายก็ไปอยู่โรงเรียนประจำ หรือไม่ก็เช่าแฟลตอยู่ และfamilyส่วนใหญ่ที่นั่น ก็จะเป็นพ่อบ้านแม่บ้านที่สูงอายุแล้ว สาเหตุที่เขารับคนไทยมาเป็น family เขามอง

ว่าคนไทย อ่อนน้อม มารยาทดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตามลักษณะของ คนไทย และสาเหตุหนึ่งที่เขารับคนไทยไว้ เพราะไม่ใช่ชาวอยากได้เงิน แต่เพราะลูก ๆ เขาออกจากบ้านกันไปหมดแล้ว เขาก็จะเหงา อยู่ กินกัน ๒ คนตายาย และเด็กไทยก็ดูแลเขาเหมือนพ่อเหมือนแม่ ส่วนน้องชายและน้องสาวก็ไปอยู่โรงเรียนประจำ ส่วนคนที่รับพี่ เข้าไปอยู่ใน family นี้ ก็เพราะว่าเขาเคยอยู่เมืองไทย ก็เลยรู้สึก อยากจะมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับคนในประเทศไทย และเขาก็ จะรักคนไทยเหมือนลูกเขาเลย จะเป็นเกือบทุกครอบครัว ที่นี้พอ กลับเมืองไทย เขาก็จะรับนักเรียนไทยเข้ามาอีก และก็ยังไปมา หาสูกันตลอด

ถาม : สภาพอากาศที่นิวซีแลนด์ เป็นอย่างไรบ้างคะ

ตอบ : ถ้าพูดถึงเมืองที่พี่อยู่กับเวลลิงตัน ที่นี้มักมีฉายาว่า Windy Wellington เนื่องจากว่า Wellington เป็นเมืองหลวง แต่ว่าเป็น เมืองสุดท้ายที่อยู่กันของเกาะเหนือติดต่อกับช่องแคบระหว่าง เกาะเหนือกับเกาะใต้ เลยเป็นเมืองที่ลมพัดตลอดเวลา อากาศ จะหนาว แต่ถ้าอากาศสบาย ๆ ก็จะเป็นแถบ Oakland ซึ่งเป็น เมืองใหญ่ที่สุดของนิวซีแลนด์ ร่องลงมาก็คจะเป็น Christchurch Wellington และก็จะมโหสิเวณที่อยู่ทางใต้สุด พวกที่เรียนหมอ ก็จะไปเรียน เวลลิงตันก็จะหนักไปทางเศรษฐศาสตร์ บัญชี อักษรศาสตร์ ที่พวกนักเรียนทุนไปเรียนกัน ปัจจุบันจะมีมหาวิทยาลัย แบบนี้เยอะมาก

ถาม : อายุเท่าไรตอนที่ไปอยู่กับ family ค่ะ

ตอบ : ก็โตแล้ว ชัก ๑๐ ขวบกว่า ๆ จะอยู่กับลูกสาวคนโตของเขา ที่นี้พูด ถึงพฤติกรรมของคนนิวซีแลนด์ ที่ทำไมคนถึงคิดว่าเขาเลี้ยงลูกดี

จริง ๆ มันก็ยังไม่ได้เป็นบรรทัดฐานว่าเขาเลี้ยงลูกได้ดีทุกคน เพราะว่า ลูกสาวคนโตของ family พออายุ ๑๘ เขาก็จะออกจากบ้านแล้ว ไม่ต้องการจะอยู่กับพ่อแม่แล้ว เรียนยังไม่จบมหาวิทยาลัยเลย คือ เขาจะรู้สึกอึดอัด และแม่บ้านที่อยู่ก็จะเป็นคนที่ เอ๊ยบ.. เนี้ยบ.. เพราะเค้าเขาเคยมาอยู่เมืองไทย ประกอบกับตัวพี่เองตอนไปอยู่ก็ไม่ได้แต่งตัว ฉะนั้นเขาก็เลยเปรียบเทียบพี่ กับลูกสาวเขา ว่าพี่แต่งตัวเรียบร้อย แต่ลูกสาวเขาจะใส่กระโปรงสั้นลู่เลย แต่นั่นมันไม่ใช่ปัญหา ปัญหาคือ เขาเข้ากันไม่ได้ ในระหว่างวัยรุ่นกับแม่บ้านอายุเยอะ เขาก็เลยออกจากบ้านไปอยู่แฟลต แต่นี่หมายถึงครอบครัวทั่ว ๆ ไป ของนิวซีแลนด์ แต่ถ้าจะถามว่า ทำไมเขาถึงเลี้ยงลูกได้ดี อย่างที่บอกจริง ๆ มันก็ไม่ได้ดีหมด ौที่ตีแตกก็เยอะ แต่ว่าคนนิวซีแลนด์ เป็นคนที่สมถะมาก ยกตัวอย่าง แม่บ้านพี่ คือวันเสาร์เขาก็จะไปซื้อปังที่ซูเปอร์มาร์เก็ต แล้วก็ซื้อเนื้อแกะมาขายหนึ่ง แล้วก็แลมบ์ จะทานกันไม่กี่คน พอวันเสาร์เย็นแม่บ้านก็จะทำโรสรูฟแลมบ์ พอเย็นเขาก็จะหันเป็นชิ้นบาง ๆ อาหารฝรั่งไม่เหมือนคนไทย ของเขาจะตักคนละชิ้น สองชิ้นก็โอเคแล้ว ทีนี้พี่กับลูกสาวเขาก็จะต้องล้างจาน ที่อาหารฝรั่งน้องเคยล้างมัย มันจะมีมันมาก อากาศก็เย็นมาก มีเนื้อแตกกร้านไปหมด เพราะว่าล้างอยู่กับน้ำร้อน แล้วก็ชอบใส่ถุงมือ แต่ก็ต้องใส่แล้วมานั่งล้าง พี่ก็จะเป่ายิงจุกกับลูกสาวว่าใครจะล้าง ใครจะเช็ด ซึ่งคนเช็ดจะสบาย เพราะพอล้างเสร็จจากน้ำร้อน จานก็จะแห้งไปครึ่งค่อนแล้ว ก็จะสลักกันล้างคนละอาทิตย์ พอหลังจากนั้นก็เก็บครัวทุก ๆ อย่างให้เรียบร้อย เพราะแม่บ้านที่นั่นพอเขาทำครัวเสร็จนี้ เขาจะไม่แตะอะไรเลย จะเป็นหน้าที่เราที่จะต้องทำให้สะอาด แล้วก็นั่งทำ

แซนดิวิชที่จะต้องไปทานที่โรงเรียนอาทิตย์ละครั้ง แล้วไปทานที่โรงเรียนวันอาทิตย์กัน ทุกคนก็จะทำกินเองของใครของมัน เป็นห่อ ๆ ให้ครบ ๕ วัน ฟริชไว้ พอเช้าแม่บ้านเขาก็จะจัดเรียงไว้ให้ของใครบ้าง กับ แอปเปิ้ล ลูกหนึ่ง ฉะนั้น ถ้าเราจะทานนอกเหนือจากนั้นก็ไปซื้อที่โรงเรียน มาพูดถึงวิธีประหยัด อย่างวันเสาร์เช้า เขาก็จะซักผ้าอาทิตย์ละครั้ง พอออกไปจ่ายตลาดตอนเช้าเนี่ย พ่อบ้านจะมีหน้าที่ซักผ้าให้ทุกคนหมดเลยรวมพี่ด้วย ใส่ลงถังหมดเลย เสร็จแล้วแม่บ้านก็จะตาก พอแห้งพี่ก็จะมาเก็บเอา แล้วก็ไม่มีกรริด สะบัดปีบ ใส่เลย เพราะที่นิวซีแลนด์หนาวต้องใส่หลาย ๆ ชั้น เตี่ยวมันก็ยับแล้ว ก็ข้างมัน

ถาม : แล้วปัญหาในเรื่องเด็กวัยรุ่น เขาจะสอนกันยังไง ในวัยที่เริ่มอยากรู้ อยากเห็น เกเร หรือในเรื่องเพศ

ตอบ : ปัญหา ก็อย่างลูกสาวคนโตเขา ซึ่งตอนนั้นเขาแก่กว่าพี่ แต่ว่าเราคนไทย ก็เหมือนเด็กในตอนนั้น พ่อแม่บ้านพูดจาไม่เข้าหูกัน เขาก็จะออกจากบ้านไปคบเพื่อนชายคนนั้นคนนี้ เขาต้องการอิสระ แต่ว่าถ้าเป็นพ่อแม่คนอื่น เขาอาจจะไม่สนใจว่าลูกเขาจะไปคบใครยังไง แต่แม่บ้านพี่เขาสนใจ เพราะเขาก็ถือว่าเขามีสังคมที่ดี มีสามเป็นทหารอากาศ ซึ่งตอนนั้นลูกสาวอายุประมาณ ๑๘ ปี

ถาม : แต่เขารู้จักวิธีป้องกันในเรื่องนี้มากกว่าคนไทยหรือเปล่า

ตอบ : คิดว่าเป็น nature ของเขามากกว่า ที่สอนให้เขารู้จักป้องกัน เพราะสังคมที่เขาอยู่มันเป็นพวกเรียนอาชีพะ จะไม่เหมือนไฮสคูลที่พี่เรียนของเขาจะมีการคุยอะไรกับเพื่อน ๆ

ที่นี้มาคุยถึงความประหยัดของคนนิวซีแลนด์ต่อ พูดถึงขาแกะพอทานเนื้อจนหมดแล้ว มันก็จะเหลือเนื้อชิ้นเล็ก ๆ เขาก็จะมา

แกะเอาเนื้อนั้นมาทำใส่แซนวิชไปกินที่โรงเรียน ส่วนกระดูก แม่บ้านก็จะเอาไปทำน้ำสต็อกต้มซุป แล้วซุปที่ได้ก็จะมาจากผักที่เหลือจากตู้เย็นในวันศุกร์ ที่จะต้องโล๊ะตู้เย็น มาปั่นแล้วต้มเป็นน้ำซุป ใส่เป็นถุง ๆ วางไว้ให้แต่ละคน พอวันศุกร์ แม่บ้านพี่เป็นคาทอลิก จะไม่ทานเนื้อในวันศุกร์ พ่อบ้านก็จะทาน fish and chip เป็นอาหารประจำชาติของคนอังกฤษ แล้วก็จะจัดไว้ให้ทานที่โรงเรียน ใส่คนละห่อ นั่นคือการประหยัดของเขา พอถึงช่วงปิดเทอมกลับบ้านไม่ได้เพราะค่าตัวแพงก็จะออกไปหางานทำ น้องชายกับน้องสาวพี่ก็ไปส่งนมส่งหนังสือพิมพ์ ส่วนพี่ก็ทำงานในห้าง แล้วคนขายของในห้างส่วนใหญ่จะเป็นคนแก่คือพวกที่ลูกเต้าออกจากบ้านไปแล้วเค้าก็จะทำงานแก่เหงา คนไทยจะมีแต่พวกสาว ๆ แต่สาว ๆ ที่นี้เค้าต้องเรียนกันอยู่ พอเริ่มทำงานแล้วถึงค่อยเรียนต่อปริญญาโทได้เพราะพ่อแม่เค้าจะส่งได้แค่ช่วงหนึ่ง ที่นี้พอช่วงคริสมาสต์ตอนปิดเทอมเราก็จะได้งานทำเพราะคนแก่เหล่านี้เค้าจะไปฉลองคริสต์มาสกับครอบครัว ช่วงนั้นเป็นอะไรที่ สนุกมาก มีทั้งร้าน และได้เจอคนมากมาย และที่สำคัญคนนิวซีแลนด์นอกจากจะประหยัดแล้วยังสมถะด้วย มาหรือหาแม่ครูแบคริว คนมีเงินเค้าก็จะอยู่แบบเรียบง่าย เวลามีงานเลี้ยงกันที่ก็จะช่วยกัน สาเหตุที่ว่าเค้าประสบความสำเร็จก็มาจากการที่เค้าไม่ฟุ้งเฟ้อไม่ว่ากรณีใดๆ อย่างช่วงหลังๆ ที่กลับไปเยี่ยมเพื่อนเก่า เค้าจะดีใจมากซึ่งปรกติถ้าเป็นคนไทยเวลามีแขกมาจากต่างประเทศเราก็จะต้องเลี้ยงรับรองเค้าหรือมีของติดไม้ติดมือไปแต่เค้าไม่มี เรากลับต้องเป็นคนเอาของไปฝากเค้าแล้วเลี้ยงข้าวด้วยซ้ำ

ถาม : แต่เค้าก็ยังคงแสดงมิตรภาพกับเรา

พูด : ใช่ ไม่ได้หมายความว่าคนที่เค้าไม่เลี้ยงแล้วเค้าไม่มีมิตรภาพ เพียงแต่เค้าคิดว่านั่นเป็นการฟุ่มเฟือย แต่ถ้าเราเลี้ยงก็โอเค

ถาม : เท่าที่ฟังมาเห็นความแตกต่างระหว่างคนไทยมากเลยนะคะ เกี่ยวกับค่านิยมผิดๆ

ตอบ : ใช่คะ แล้วเวลามีเลี้ยงรับรอง ถ้าเป็นคนไทยอาหารทุกอย่างจะต้องเลิศหรูอลังการ ของเค้าก็จะมีไม่กี่อย่าง อย่างมากก็ขาแกะ เค้าก็จะให้โรงแรมหันเป็นชั้นๆ แล้วเสิร์ฟในงาน แล้วงานเลี้ยงไวน์ แอนด์ชีส ก็จะมีไวน์แอนด์ชีสจริงๆ อาจจะมีแครกเกอร์หรือมันฝรั่งด้วย สำหรับเค้าแค่นี้หรูแล้วนะ

ปัจจุบันเปลี่ยนไปเยอะ พอค่าครองชีพสูงขึ้นคนก็เริ่มเห็นแก่ตัวขึ้น แฟมิลี่เดี่ยวนี่ส่วนหนึ่งที่รับคนเข้าไปอยู่ก็หวังจะให้เค้าช่วยค่าใช้จ่ายก็มี พวกที่อาศัยตามเกาะรอบๆ ก็เริ่มอพยพเข้ามาในเมืองมากขึ้น

ถาม : แล้วกรณีคนไทย เวลามีการติดต่อกับหน่วยงาน ขอความช่วยเหลือต่าง ๆ เช่น กรณีถูกเอาเปรียบหรืออื่น ๆ ระบบการช่วยเหลือของเขาเป็นยังไงคะ

ตอบ : ไม่มีนะ คนนิวซีแลนด์ไม่ค่อยเอาเปรียบ

ถาม : ฟังดูแล้ว คนนิวซีแลนด์จะสบาย ๆ ไม่ค่อยมีอะไรรบกวนวาย เท่าไหร่คะ

พูด : อาจจะเป็นเพราะว่า เขามีความเป็นอยู่อย่างพอเพียงก็ได้ และบังเอิญประเทศเขา ก็อำนวยความสะดวกให้เขาพอเพียงด้วย จากความเป็นอยู่ดี อากาศดี สวัสดิการดี ภูมิประเทศดี อะไรหลายอย่างก็สวayıไปหมด

รายชื่อผู้ที่ให้ข้อมูลเชิงลึก

ครอบครัวสมบัติเปี่ยม	ครอบครัว Peter & Isabel Lowe
ครอบครัววัฒมนานันท์	ครอบครัว Lindi Elder
ครอบครัวไสวแสนยากร	ครอบครัว Joyce Wellwood
ครอบครัวสมุทวนิช	ครอบครัว David Harker
ครอบครัวแสงจันทร์	ครอบครัว Brian Worboy
ครอบครัวชุตินุกูล	ครอบครัว LiZ Wilson
ครอบครัวवासิกสิริ	ครอบครัว Alison Lattey
ครอบครัวอังคสุสิงห์	ครอบครัว Brett & Doi Batos (NZ.First Secretary Administration & Consul)
ครอบครัว Pen & John	ครอบครัว John & Maureen Gillion (National Quality Development Manager)
ครอบครัว Niwat & Mingka	ครอบครัว Joy Schofield
ครอบครัว Tasanee & Godfrey	ครอบครัว Julia Beresford (Wellington High School)
ครอบครัว Nat & John	ครอบครัว Daphne Jones (Ministry of Education)
ครอบครัว Nid & John	ครอบครัว Marilyn & Boyd Lawrence
ครอบครัว Hong & Geof f	ครอบครัว E.J. Arnold
	ครอบครัว Jane Shaw
ฯลฯ	ครอบครัว Louis Smith
	ครอบครัว Kate & Bill Adds
	ครอบครัว Jan Brown
	ครอบครัว Mathew & Carol
	ครอบครัว Luke Neales
	ฯลฯ

คณะกรรมการ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม

พลตรี จำลอง ศรีเมือง	ประธานที่ปรึกษา
พลเอก บวร งามเกษม	ที่ปรึกษา
นายลิขิต เพชรสว่าง	ที่ปรึกษา
นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม	ประธานกรรมการ
ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม	กรรมการ
ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ	กรรมการ
ผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	กรรมการ
พลเอก ปรีชา เอี่ยมสุพรรณ	กรรมการ
พลตำรวจเอก เสรีพิศุทธิ์ เตมียาเวส	กรรมการ
นายนิพนธ์ สุรพงษ์รักรัตน์	กรรมการ
ผู้แทนสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)	กรรมการ
ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและ พัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม	กรรมการและเลขานุการ

รายชื่อคณะกรรมการ

ที่ปรึกษา

นางสาวนราทิพย์ พุ่มทรัพย์	ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและ พัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
นางอรพรรณ พรสีมา	รองผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและ พัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวศศิธร เล็กสุขศรี
นางสาวอมรรัตน์ อีรสรรเพชญ
นางสาวปรีนธร บุญเนตร
นางสาวณัฐกฤตา หิรัญสุข

บรรณาธิการ

นางสาวศศิธร เล็กสุขศรี
นางสาวอมรรัตน์ อีรสรรเพชญ
นางสาวปรีนธร บุญเนตร

ผู้จัดทำต้นฉบับเข้าโรงพิมพ์

นางสาวณัฐกฤตา หิรัญสุข

แบบปกและรูปเล่ม

นายแก้ว วิฑูรย์เอียร
